

CUPRINS:

- SCHIMBAREA RADICALĂ DIN CONDUCEREA MUNICIPIULUI...
Petre CICHIRDAN.....pag.1
- ISTORIA TIPARULUI (urmare...).....pag.2
- FORUMUL CULTURAL AL RÂMNICULUI-15 UN FORUM PENTRU CULTURA CETĂȚII?
Mihai SPORIȘ.....pag.3
- ALEXANDRU TRIFU: „A FOST ODATĂ CA NICIODATĂ. REVOLTA. 1942-2014”
pcickirdan.....pag.5
- 11 IULIE-ZIUA MONDIALĂ A POPULAȚIEI. DEPOPULAREA ROMÂNIEI-UN PROCES CU URMĂRI DEZASTRUOASE
Gheorghe PANTELIMON.....pag.9
- ESTE LEGEA PENSILOR O LEGE UNICĂ?
Constanța BADEA pag.9
- ROMÂNII DE-A LUNGUL TIMPULUI
Gheorghe CĂRBUNESCU.....pag.9
- ARTIȘTI INDEPENDENȚI:POEZII
George ROGOJINARU.....pag.10
- AUTUMNALĂ
N.TOȘU.....pag.10
- ISTORIA TIPARULUI (XIII)
Veniamin MICLE, Petre CICHIRDAN.....pag.11
- CUMPĂNA ROMÂNIEI. Un proiect de țară propus de dr. Călin Georgescu
Sorin Lory BULIGA.....pag.13
- IEROMONAHUL MACARIE TIPOGRAFUL DIN MUNTENEGRU NU A FOST ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ
Arhim Veniamin MICLE.....pag.14
- MOMENTUL ADEVĂRULUI: PARTICIPAREA ROMÂNIEI LA J.O-RIO DE JANEIRO, 2016
M.SPORIȘ.....pag.15
- POEZII
Paulian BUICESCU.....pag.15
- „DISPERAREA RUSEASCĂ” LA GRANIȚELE UNIUNII EUROPENE
Simion PETRE.....pag.16

SCHIMBAREA RADICALĂ DIN CONDUCEREA MUNICIPIULUI RÂMNICU VÂLCEA CERE SCHIMBARE RADICALĂ A CONCEPTULUI DE CULTURĂ LOCALĂ. REVENIREA LA NORMAL

Petre CICHIRDAN

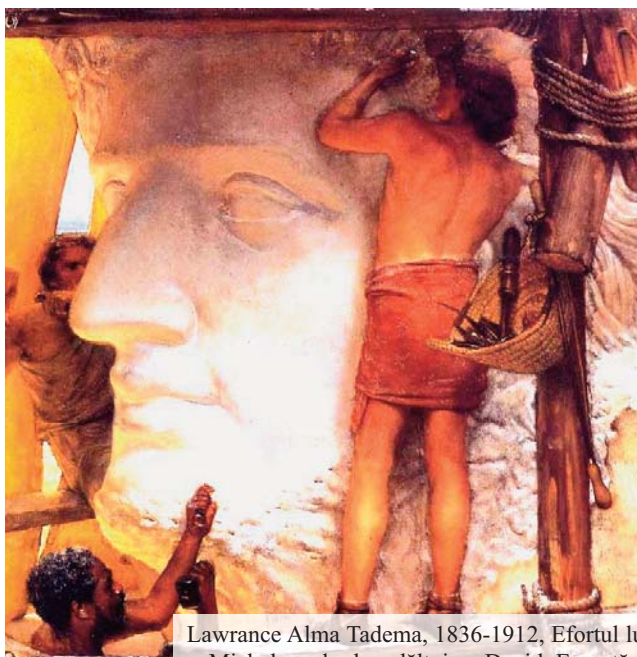
Județul Vâlcea dar și Municipiul Râmnicu Vâlcea, dintotdeauna, au fost colorate cu „roșu”, poate și pentru faptul că încă din prima jumătate a secolului XX, PCR aflat în ilegalitate a știut să conlucreze cu PNȚ, amândouă, respectând clasa comercianților, dar și clasa muncitorilor și țăranilor. În Vâlcea, niciodată, în mod flagrant, nu s-a resimțit patima nelogică a antisemitismului, a pro sau anti legionarismului, a rasismului sau șovinismului...Din aceste puncte de vedere, Râmnicul sau nordul Olteniei de sub munte, dar și Bănia, și Severinul, în viața lor patriarhală, au avut ceva din centrele urbane ale Transilvaniei. Cu alte cuvinte, au avut ceva din toleranța specifică centrelor urbane ale Ardealului!... Mai târziu, acest colorit în roșu s-a dovedit a fi fost și consecința modelului comunist de neschimbare a modului de gândire colectivizat manifestat mai ales după 1989, chiar și acum, pe unii din noi, făcându-ne să exclamăm, nu de puține ori: se poate capitalism după socialism? pluripartitism natural, după partid unic în toate și peste tot? Datorită coloritului acesta roșu practicat de media românească după 1989, pe teritoriul județului și orașului nostru, capitală de județ, populația Râmnicului s-a înzecit între 1965 și 1982! Uluitor, nu? Bine sau Rău!? Desigur, în 1990 criticam dezvoltarea aceasta intensivă, pe baza unor investiții fără egal, Vâlcea, devenind după 1970 o regiune a tehnologiei românești cu cel mai ridicat aport valutar, dezvoltându-se intensiv, fără investiții, și după 1981!...după 1990, criticându-ne între noi fără să ne ceară nimeni, și dărâmand cu mânuțele noastre tot ce am construit până atunci! De ce? fiindcă „roșu” a rămas în gândirea vâlcenilor, dar prin comerț și liberalism politic-formă fără fond în noua tendință de globalizare-am dat tenta că respectăm o anume economie de piață, cu mult depășită ca teorie încă din anii 1978...la alții!

O nouă „economie de piață” formulată peste cea existentă, planificată, și demolată, imediat, în 1990. În 1996 răsare soarele și peste orașele și satele noastre, culoarea roșie diluându-se, dar este acoperit de nori, iarăși, în anul 2000 până în 2004; pericolul înroșirii totale, devenind acut! Cu tot efortul Emmei Nicholson și al lui Johattan Schelle, în 2004, roșul este eliminat (parțial, A. Năstase stând în spatele lui C. Tăriceanu-am văzut cât de camuflată a fost culoarea roșie, aproape 80 procente la Referendumul din 2012!) și se începe o anume reconstrucție, din păcate, spurcată de acțiunile începute înainte de 2004 și tutelate de UE, și care aveau menirea de a accede oricum în Uniune. Geaba schimbări la nivele înalte căci grosul funcționăresc, consiliile județene și locale, toate, rămăneau vopsite în roșu!...După un preambul cam lung am ajuns la această „schimbare”, care spunem că a avut loc la alegerile locale de anul acesta-2016; „schimbare radicală”, unde? în municipiul roșu-reședință de județ! la Râmnicu Vâlcea; unde, atenție, nu leșinați, de patru ani „galbenii” au făcut legea și și-au bătut joc de populația Râmnicului, păcălind-o în orice moment cu sloganul „prin noi înșine cu orice preț”...Fără fapte, doar cu diplome ticluite, nepotisme și vorbe goale, și prin artă decadentă... La Râmnic a câștigat alegerile locale partida ecologiștilor, învingându-i fără drept de apel pe roșii (tradiționali-gâlbejiți și ei) și pe galbeni-este vorba despre Consiliul Local! Este o schimbare fără precedent, epocală, vâlcenii, ca să-l sprijine pe alesul lor, votând în masă partidul în numele căruia acesta a participat la alegeri; desigur, numele său, purtând spre glorie un partid fără șansă, poate nici nu exista, dar, în 25 mai cel mai puternic în arena Râmnicului! Bazându-se, în general, pe membrii partidului condus cândva de primul prim ministru revoluționar al țării, apoi de un președinte, și mai apoi de un alt prim ministru foarte bun, fost și actual primar al Clujului, PER-ul vâlcean produce această schimbare ra-

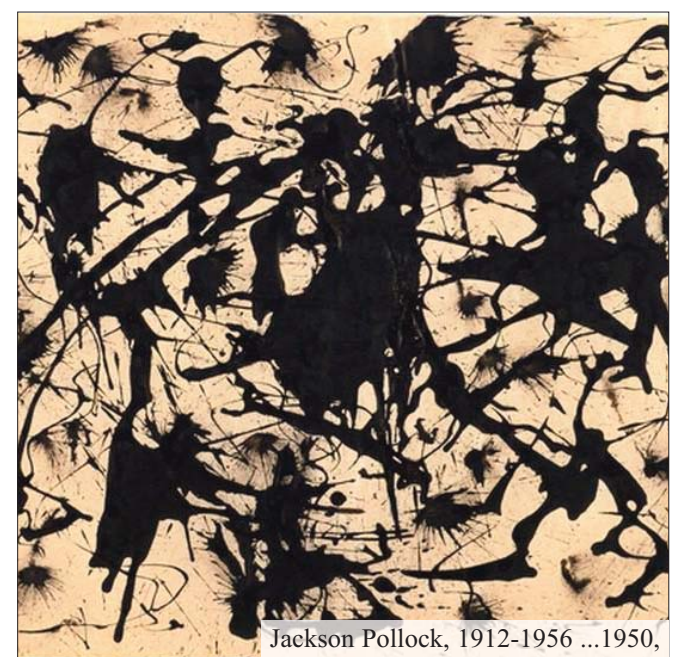

Publicat: duminică, 07 august 2016 CULTURA / CULTURĂ | de UN

Revista „Cultura Vâlceană” – valoare în cultura națională română

Lawrance Alma Tadema, 1836-1912, Efortul lui Michelangelo de a dăltui pe David, Ecoartă

Jackson Pollock, 1912-1956 ...1950, Operă anti Eco, Preapocalipsa în Artă

dicală pe care toți o așteptau (schimbarea). Lucrurile fiind întâmplătoare este foarte important ca el să formeze majoritatea cu roșii (doar la culoare), destul de trefeliți în guvernarea 2012-2016, și să ia la bani mărunți, respectând legalitatea (Regulamentele locale fără respectarea legilor naționale!), aceste legi locale care, pentru patru ani, au dus la izolarea fără precedent a Râmnicului! I-au transformat în oraș penal! Pledoaria noastră la câștigarea de către ecologiști a alegerilor locale, municipale, se bazează pe faptul în sine, neelectoral, că prezenta elementului ecologic în definirea proprie îi obligă să adere la noul sens, internațional, care spune că ecologia prezentului nu se mai referă la curățenia orașului și la țeava de eșapament, cât, mai ales la curățenia mintală, spirituală, culturală, toate ale habitatului comunitar!...știindu-se, că, mai ales, încă din a doua jumătate jumătate a secolului XX, în lumea dezvoltată, psihologia, gândirea, cultura sunt asociate forțelor de producție! și, mai nou, știindu-se că nici o boală a trupului nu se tratează fără contribuția...minții! Brâncuși știa acest lucru încă de

la începutul secolului XX, când toți s-au prostiț, în artă, iar el a rămas drept, nesuferindu-i pe moderniști! Să sperăm că cultura scrisă (de această dată), adevărată, definită după legile în vigoare, va reintra în drepturi după această schimbare, înlăturând legea locală care nici măcar nu definește noțiunea de cultură, corect, dar dă apă la moară unor profitori, care, ca și aleșii locali ai penultimei garnituri au preampărit întâlnirile electorale, lauda electorală, adunările triumfale de pe la Sala Conferențialilor din Bibliotecă; sportul fără nici un profit pentru școlari și liceeni, medaliații olimpici cu profit personal și al profesorilor și fără nici o aplicație în domeniul public și productiv, etc, toate acestea fiind interzise de legea amintită mai sus, a culturii scrise, de care a fugit consiliul local, din păcate și Consiliul Județean-Centru! Stimați domni ai Consiliului Local chemați reprezentanții poporului vâlcean, nepolitici, sau mergeți între ei, și întrebați-i cum să arate legile locale înainte de o Hotărârea dumneavoastră. Reveniți la vremurile mai bune, nu prea îndepărtate, când vă sfătuiți cu

reprezentanții presei, ONG-urilor, cât mai mulți independenți, și mai puțin cu asociații în interes profesional, care de 26 de ani denaturează realitățile vâlcene, făcând apologia monopolurilor artistice de stat și favorizând investiția de stat în cultura acestor monopoluri...

Respectați Constituția țării, care în nici un caz nu favorizează pe cineva în dauna altuia fără noțiunea de competență pe bază de experiență, concurență, exigență, licitație și fără afinități politice... Ce veți face când veți fi chemați la judecată, să spuneți de ce ați luat taxe de la populație (firme-care tot populația se cheamă) pentru cultură și ați dat banii pentru profitul celor care organizează apariții de cărți de onomastică, chermize, aniversările unor șmecheri, sportul de orice fel în profitul unor șefi de cluburi și asociații...atât, să ne oprim aici, căci data viitoare vom pune pe tava publică pe ultimii patru ani ce ați făcut voi cu banii smulși de la populație pentru cultură.

ISTORIA TIPARULUI

(urmare din Cultura vâlceană nr. 124 - XII)

(...) De asemenea, din inițiativa episcopului Roman Ciorogariu apare colecția de predici „Biblioteca amvonului”, fiind dirijată de protopopul Zaharia Moga.

Episcopul Valerian Zaharia (1951-1969) acordă o importanță majoră cuvântului tipărit. În condițiile în care regimul restrânge apariția publicațiilor bisericești, Editura Episcopiei Oradiei a fost printre cele mai prolifiche, editând lucrări scrise de însuși ierarhul locului, precum: *Soborul Popoarelor* (1953), *Pace și Libertate* (1953), *Îndrumător Pastoral* (1953), *Flori alese din grădina Sfințelor Scripturi – Concordanță biblică* (1955), *Buruieni crescute în umbra Bisericii* (1955), *Taina mântuirii oamenilor* (1955), *Comuniune de luptă și de credință* (1955), *Carte de învățatură ortodoxă* (1956), *Tâlculiri pastorale* (1957), *Slujind Ortodoxia* (1965).

Episcopul Vasile Coman (1971–1992), cunoscut ca un ierarh cărturar, a știut să îmbine iscusința tiparului cu răspunderea la dezideratele bisericești ale vremii sale, publicând o serie de lucrări: *Cuvântări liturgice* (1974), *Slujind lui Dumnezeu, slujim oamenilor* (1980), *Scrieri de teologie liturgică și pastorală* (1983), *Cuvinte pentru suflet* (1985, 1987), *În apărarea unității credinței străbune* (1988). La Editura Episcopiei s-au tipărit și alte lucrări, precum: Dr. Ioan Godea, Dr. Ioana Cristache Panait, *Monumente istorice bisericești din Eparhia Oradiei* (1978), Roman Ciorogariu, *Trepte vechi și noi de istorie, cultură și viață bisericească în Eparhia Oradiei. Mărturii – evocări* (1980), Florian Dudaș, *Vechile tipărituri românești din bisericile Bihorului* (1979) și *Manuscrisele românești din bisericile Bihorului* (1985).

Petre CICHIRDAN: - Simt că se apropie momentul de mine așteptat, comentariul dumneavoastră despre tipografia din Eparhia Clujului... Noi considerăm Clujul de astăzi a doua capitală a României...Nu numai noi, dar aici și-au văzut visul cu ochii, mulți vâlceni mergând la facultate, ce vis grozav-real, la București sau la Cluj. Apoi, urmau centrele universitare din Timișoara și Iași. Până în 1980, în Gara CFR Râmnicu Vâlcea (care acum nu mai este, niște edili „ai nimănu” au demolat-o în 2013) făceau „cruce” acceleratele 237 și 238, unul București-Cluj la ora 6.00 și celălalt Cluj-București la ora 17.00...Râmnicul se află la fix distanța de 270 Km față de Cluj și față de București. Puneam ceasurile, atunci, după mersul trenurilor și fluieratul „Fabricii de Placaj” la orele 7.00 și 15.00...În 1997 am semaforizat reabilitarea drumului de pe Dealul Feleacului, o aventură, doar atunci posibilă... Poliția a părăsit zona și doar semafoarele noastre, cu două culori-două faruri, „D2027-Râmnicu Vâlcea-SC INTOL SRL” au dirijat circulația pe zona aceea, de DN, fără supraveghere umană...Calculatorul care dirijea circulația era construcție proprie, „ABDU-2027” și avea... 500 de game!. Avea aprobarea excepțională a Direcției Generale Rutiere a Poliției Capitalei, semnată de col. Ionescu...un mare specialist și un adevărat român. Străinii refăceau strada și nu-mi dăduseră voie cu semafoare auto în două culori...După ce au văzut aprobarea și funcționarea, ne-au dăruit toate semafoarele aduse din Italia, și au cumpărat instalațiile noastre. Dar cel mai mare succes legat de tehnica de calcul și informatică, l-am înregistrat în 1986, când la Cluj, directorul Vlad de la INID București ne-a acordat un premiu național la Sesiunea Științifică de la Cluj Napoca, „Informatica și aplicațiile ei” pentru lucrarea „Sculptură cibernetică”, care a fost prezentată și în plen.

Arhim. Veniamin MICLE: - Datorită primului episcop al Clujului, Nicolae Ivan (1921-1936), orașul a devenit un important centru cultural-bisericesc; el întemeiază o tipografie, unde editează revista „Renașterea” (1923), și apar numeroase lucrări de teologie și de istorie bisericească, scrise de mari profesori, precum Liviu Munteanu, *Istoria creațiunii în lumina cercetărilor științifice*

(1929), și numeroase volume axate pe studiul biblic (1932-1946), fiind un mare teolog, care a decedat la Aiud, în închisoarea comunistă; Sofron Vlad, *Prologul Evangheliei a patra. Studiu critic-exegețic* (1937); Isidor Todoran, *Problema cauzalității în argumentul cosmologic* (1935); Sebastian Stanca, *Contribuția preoșimii române din Ardeal la războiul pentru întregirea neamului 1916-1919* (1925), *Episcopia ortodoxă română a Vadului, Feleacului și Clujului, 1919-1929* (1930), *Viața și activitatea episcopului Vasile Moga, 1774-1845* (1939); Andrei Buzdug, *Merinde pentru sufletele credincioase. Predici la toate duminicile anului bisericesc* (1933), *Predici la toate praznicile și sărbătorile anului bisericesc* (1934), *Doamne, mântuiește-ne că pierim. Cuvântări funebre* (1937), *Duh și viață. Cuvântări la cununii* (1938).

Episcopul Nicolae Colan (1936-1957) inițiază revista „Viața Ilustrată” (1936-1940) și colecțiile de scrieri: „Cărțile vieții” (1937) și „Venii de lăuți lumină” (1941), și publică lucrările personale: *Medaliaoane* (1940), *În legături* (1946) și *Omul cel nou* (1941), traducere după Emil Fiedler, și reeditează *Noul Testament* (1942 și 1945). În această perioadă, preotul Florea Mureșanu publică monografiile: *Biserica „din deal”* (1942), *Catedrala din Cluj* (1943), *Mitropolitul Andrei Șaguna. Predici* (1945), *Biserici și preoți din protopopiatul ortodox al Clujului* (1946). Tipografia și-a încetat funcționarea în anul 1950.

Petre CICHIRDAN: - Suntem în plin ev tehnic creator, începutul secolului XX, iar mașina de tipărit părăsește secolul XIX, în forma sa mecano electrică, plină de glorie, după ce, în 1873 se inventează motorul electric de curent continuu, Zenobe Gramme, iar în 1882 Nikola Tesla descoperă câmpul magnetic rotitor, punând bazele creării motorului electric în curent alternativ care avea să ducă la explozia tehnologică a acționării electrice în industria bunurilor de larg consum...bun înțeles, și a mașinii de tipărit... După 1990 datele tehnice de inovare și invenție sunt tot mai ascunse, ca și la apariția tiparului, în secolul XV, acestea, devenind apanajul gigantilor industriali, monopolști, care păstrează cu dinții secretele de fabricație. Oricum, ne îndreptăm cu pași rapizi spre timpul de sfârșit al dominației mașinilor electro mecanice din industria bunurilor de larg consum și timpul de început al erei computerului...care, în mod greșit, se spune, că ar pune capăt erei Gutenberg! De ce greșit, fiindcă calculatorul nu desfințează munca tipografului, munca de generare și fabricare ale cărții, din contră el ușurează aceste muncii! Când cartea și hârtia desenată va dispărea, ne vom referi la alt fel de viață, una, când creierul va ieși din matcă, iar mâinile și picioarele se vor atrofia. Credem că Dumnezeu va avea grijă să nu se întâmple acest lucru sau dacă se întâmplă, omul prezent, în timpul său, să nu-l sesizeze. Nu credem în teoria ciclică și a vieților paralele. Timpul nu se repetă sau, modelele sale, nu se repetă la fel...Înainte de Gutenberg a existat ceva, la fel, dar acționat cu mâna: nașterea și dezvoltarea scribilor (scrisului), și, ca instrumente, ciocanul și dalta, pensula și trestia... Bătrânul japonez, spunea, când Japonia a optat pentru America și informatizare, în 1947, 1950, întreat fiind, citez din memorie, „că populația Pământului, nu va ajunge pentru meseria de programator, atunci, când întreg pământul va fi informatizat... Între cele două războaie mondiale apare motorul pas cu pas, cel care avea să revoluționeze acționarea mașinilor unelte și industria copiatoarelor, și a mașinilor de desenat, cum spuneam mai sus, de frezat... Americanii capturează un submarin francez, în al Doilea Război Mondial, și constată că paletele de acționare ale vasului sunt fabricate prin așchiere, nu prin turnare și polisare, după curbe nedefinite de geometria cunoscută la acel timp. Devenea clar că producătorul paletelor de acționare avea la îndemână procedura de așchiere a metalului prin alte principii decât cele clasice ale așchierii după

model fix, pur mecanic...America anunță la numai câțiva ani construcția primului calculator, iar în 1956 deja se fabrică mașinile cu comandă numerică. Spre piața estică, sistemul comunist, nelivrându-se decât mașini unelte, strunguri și freze, care pot genera suprafețe în 2 axe și jumătate (2½D). Insist pe comandă numerică căci astăzi nu există domeniu de activitate care să nu se bazeze pe acest tip de automatizare-acționare fiind și singura care a rămas în aplicare din perioada de glorie a calculatorului (când era învățat să joace șah, când pune stăpânire pe contabilitate, când se baza numai pe calcul și își arăta mușchii asupra forței acestui calcul). Comanda numerică este cea care a dus la aplicarea calculatorului în toate segmentele de viață... Primii doi ani ai mei de Politehnică i-am urmat la Timișoara, dar am capotat în fața sistemului rigid, accentuat mecanic, de viziune inginerescă în Construcția de Mașini. M-am transferat la București, chinuit, dar, reușind, și, descoperind la Politehnica bucureșteană, Facultatea TCM erau altceva... Primul șoc, luam zece la Logică booleană! materie care nu se preda la Timișoara!... La baza DISROM a profesorului Brăgaru descopeream adevărata filosofie a meseriei de tehnolog (Orientarea și Bazarea pieselor în spațiu) în Construcția de Mașini (mașină, fiind considerată orice piesă mobilă de la pârghie-roabă, până la navă cosmică, robot!)... Profesorul Pascovici, de la Mecanisme, mi-a acordat nota zece pentru un lagăr hidrostatic pe care l-am desenat doar în creion-deși regula era să desenezi în tuș, pe hârtie de calc-și mi l-a prezentat în aula, ca invenție! Mi-am dat seama că în această școală contează mult ideile studenților și că ingineria este o meserie creativă...Profesorul Gavrilaş ne-a făcut o propunere (mie și prietenei mele, atunci, astăzi soție) uluitoare pentru vremuri; să lucrăm un an, cu contract, o zi pe săptămână, apoi, în fiecare zi pe perioada de pregătire a licenței, în laboratorul de la I.M.G. București condus de inginerul Dumitru Tiu și care se ocupa cu Programarea Mașinilor cu Comandă Numerică în limbaj APT-RCW. Dacă acceptam, și am acceptat, nu mai participam la examenul maraton, de doi ani, al Catedrei de TCM și primeam nota de la licență. Așa am ajuns programatori, meserie care ne-a influențat-schimbat viața, plecând de la Timișoara la București, în 1974, eu, și culmea coincidenței, soție mea, transferându-se și ea, după anul I, de la Institutul Politehnic Cluj, la IPB, în 1973. Eu, fiind din Râmnicu Vâlcea și Tina din Dej! Ne-am cunoscut la București, la examenul de Logică booleană, fiind din grupe diferite. ...În timp, în lume, am putut face comparații privind această meserie, privind această industrie, școala românească. Nici acum nu cred, că există, a existat, o școală mai bună ca Institutul Politehnic București; o specializare mai valoroasă și mai productivă ca Programarea MUCN, o uzină mai valoroasă ca Fabrica de Avioane Craiova, și una, la fel, ca Hervil Râmnicu Vâlcea-producătoare de Instalații Hidraulice și Aparatură de Mecanică Fină...Am avut mare noroc în viață, așa cum, acum, am noroc să vă întâlnesc pe Dumneavoastră...să dialogăm, să scriem împreună!

Arhim. Veniamin MICLE: - Episcopia Timișoarei a fost înființată în anul 1939. Episcopul Vasile Lăzărescu (1941-1961), printre realizările sale, organizează și o tipografie, în cadrul căreia a publicat volumele: *Pârğa darului. Cuvântări, Praznic luminat. Gânduri de sărbători, În ce ne deosebim?* și alte studii. De asemenea, apar lucrări de teologie și istorie bisericească scrise de profesorii: Dumitru Belu, *Premise pentru o nouă etică românească* (1944) și *Despre iubire* (1945); Ioan Petreună, *Spiritismul* (1945); Sofron Vlad, *Sub semnul crucii* (1944). În anul 1940, s-a inițiat „Biserica bănațeană”, buletinul eparhial redactat de preotul Victor Vlăduceanu (1941-1946), apoi revista de omiletică „Duh și adevăr”, în paginile căreia au publicat predici preoții: Ștefan Cioroianu, Marcu Bănescu, Ștefan Slevoacă, Spiridon Căndea, Corneliu Sârbu și alții.

Mitropolitul Nicolae Corneanu (1962-2014) reorganizează Tipografia și o înzestrea cu un local potrivit (1982), iar în anul 2008 sunt achiziționate utilaje noi, din import, fiind înființată Societatea de editură și tipografie „Partos”.

FORUMUL CULTURAL AL RÂMNICULUI-15 UN FORUM PENTRU CULTURA CETĂȚII?

Mihai SPORIȘ

Un volum apărut sub egida Forumului Cultural al Râmnicului (!), cu sprijinul financiar al Primăriei Municipiului Râmnicu Vâlcea, la Editura ROTIPO Iași, 2016, asumat de Gheorghe Deaconu și Ion Soare (coordonatori), alături de Gheorghe Dumitrașcu, Ioan Șt. Lazăr și Gheorghe Pantelimon încearcă un bilanț al asociației apărută cu 15 ani în urmă. Intenția este fericită, însă finalitatea demersului, în mod involuntar, se potrivește spusei populare: „gura păcătosului adevărul grăiește!”. Una au vrut să scoată în evidență oficialii asociației, dar prin adevărul din spusele celor cuprinși în pagini –unii chiar cenzurați fiind, răzbate o stare de fapt incomodă și greu de cosmetizat, ori de pus sub preș și prezentată credibil. Iată-mă pe post de calomniator al Forumului în spațiul public, se va spune, și în temeiul Regulamentului Intern de Funcționare - impus în 5 martie 2015, când s-au înmulțit cărțile! - conform cap. IV, art.13 merit, zău!, să fiu răstignit! Nu voi constata eu minciunile și dezinformările din presupusul bilanț, ci voi atrage doar atenția asupra spuselor de către alții, din chiar paginile acestui volum omagial, evident fiind acest atribut. Voi începe cu dezinformările care mă privesc, în mod direct, ca membru fondator al Forumului.

Ședința constitutivă a Forumului Cultural al Râmnicului are loc în 23 martie 2001, în biroul primarului Râmnicului - domnul Traian Sabău și la ea participă 15 persoane, având calitatea de persoane publice, reprezentante ale unor instituții (lucru remarcat de Eugen Deca în cuvântul său de la p.80). În „Procesul Verbal, nr.1” (vezi Cap. IV, ilustrații, I. Facsimile, p.184, 185 și 187, pentru că p.186 repetă pagina II a documentului, în locul paginii a III-a, omisă!). Aici se observă, trei excepții: I.Șt. Lazăr (scriitor), Titu Georgescu (istoric) și I. Soare (de la Direcția județeană- nu se specifică de la care, pentru că Arhivele Statului - filiala Vâlcea, era reprezentată de directorul său Dumitru Andronie!), că erau prezente doar... persoane juridice. Așa se face că Alexandru Cosmescu (director de programe la TV. Vâlcea 1) îl reprezenta pe Emilian Frâncu – directorul general al TV. Vâlcea 1, care va fi recunoscut ca atare, membru fondator, nu cel care făcea act de reprezentare. S-a intrat, cu alte cuvinte și forțând principiul reprezentativității la vârf în instituția de proveniență a membrilor. Se poate observa cum instituția de învățământ academic privat: „Spiru Haret”, își va fi adus aici mai mulți reprezentanți (Al. Popescu-Mihăești, I.Șt. Lazăr, Titu Georgescu, Gheorghe Bonciu și, indirect, Gheorghe Dumitrașcu, apoi, în timp, vor mai fi venit și alții să întărească rândurile: Ilie Gorjan, Nicolae Dinescu și absolventa Maria Șufană!) iar de la concurenta Universitate locală, „Constantin Brâncoveanu” niciunul!

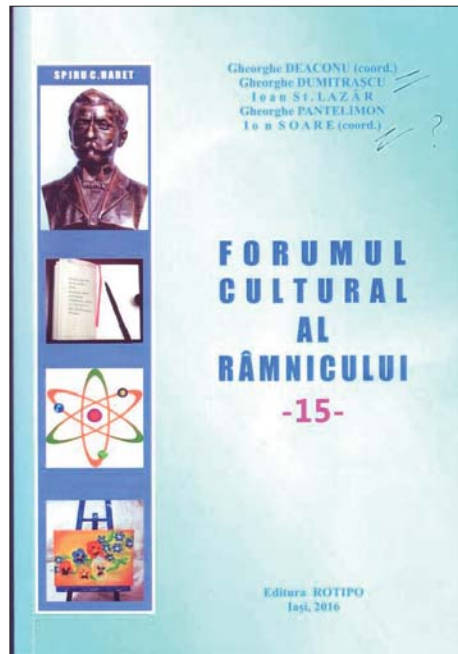
Ne-am aflat între fondatori, eu, nu ca director general la ...Electrocentrale, ci în calitatea de Președinte al Comisiei de cultură-învățământ a Consiliului Județean și Președinte al Societății Culturale „Anton Pann”, iar domnul Gheorghe Dumitrașcu ca Președinte al Comisiei de cultură a Consiliului Municipal și Președinte al Fundației „Dascălul Vâlcean”; m-am recuzat dintr-o postură executivă, inițiativa înființării Forumului, fiind a Primăriei (după cum constata și Președintele Consiliului Județean, Iulean Comănescu, prezent la ședința de constituire – vezi actul constitutiv!), declinand propunerea pentru secretariatul general. Pentru a ieși dintr-o posibilă incompatibilitate, am cedat și conducerea Societății Culturale „Anton Pann”, imediat, la adunarea generală din iunie 2001. Spunem acestea pentru a nu se face vreo speculație cu refuzul implicării în puterea executivă a Forumului, ori a se induce ideea că aș fi dorit-o pentru vreun interes personal.

Declarația de intenție, privind caracterul apolitic al asociației este nerealistă și în mod interesat promovată. Șefii deconcentratelor și ai instituțiilor subordonate Consiliului Județean – prezenți pentru întemeierea Forumului erau numiți în baza unui algoritm politic. Primarul era ... PSD, iar orientarea Universității „Spiru Haret” era evident de stânga, de aici și orientarea reprezentanților ei în Forum! Prezența în Forum a unui decorat de Ion Iliescu, în 2000, Pro Merit, replicarea modelului nostru într-un Forum Național, de către Iliescu-Năstase și cuvântul Forumului nostru, dus la... Forumul Național de la Ateneul Român (2002), de Gheorghe Deaconu, contrazic total proclamata intenție, privind neimplicarea partizană și echidistanța, statuate ca... să fie.

Investit pentru relația cu media a fost Gheorghe Stamate, unul dintre membrii marcanți (purtător de cuvânt al PSD!). Lista membrilor de onoare ne stă la dispoziție: Aurelian Bondrea (rectorul Universității „Spiru Haret” și președinte la Fundația „România de mâine”), Dinu Săraru, Constantin Mateescu, George Țârnea (scriitori, cu opera la... dispoziția noastră!), Răzvan Theodorescu (academician și ministrul Culturii în guvernul PSD al lui Adrian Năstase). Bartolomeu Anania, fiind excepția și necesarul liant dintre laic și cleric. (vezi propunerea, privind pe cei doi președinți ce ar trebui la Forum, făcută de „gânditorul”... I. Soare. Vezi PV cit., p.187, și cele ce au urmat, în chip natural (!)... Machea! Cum a slujit Forumul un anume spirit politic angajat este ușor de argumentat, poate cu altă ocazie. Oricum te manifesti după ceea ce ești, după ceea ce ai exersat, după convingerile personale, după sistemul de valori în care crezi, după angajamentele prestate, după interesele existențiale, loialitatea fiind și o chestiune de caracter...

Procesul verbal al ședinței de constituire a Forumului, cel răstălmăcit în volumul omagial, coordonat de I. Soare îl are ca autor, din întâmplare..., pe I. Soare, cenzorul de serviciu al cuvântului forumiștilor din volum, lucru recunoscut de următorii: Gh.Pantelimon (p.55-68), Gh. Dumitrașcu (p.15-32), culmea!, chiar coautorii lucrării. CV-ul și punctul meu de vedere, au fost trase din condei, deturnându-se în mare măsură atitudinea textului, trunchiat favorabil (p.109), iar lui Petre Cichirdan (p.78) i-a fost inventat, fără voia lui, un punct de vedere fals. Articolele cu virtutea „sintezei-sintezelor” deși semnate de oameni responsabili au fost cenzurate de coordonator (credem că doar un coordonator a avut lucrarea!), cu reformulări scandalozose în texte, într-un consacrat limbaj de lemn: „trebuie să facem totul, atât noi-membrii asociației, cât și autoritățile locale și partenerii noștri, ca această organizație, să-și poată îndeplini în continuare nobilele atribuții pe care și le-a asumat prin Statut, contribuind astfel la păstrarea unor standarde înalte privind calitatea vieții culturale a zonei și afirmarea acesteia în plan național!”. Nu avea cum să scrie așa ceva secretarul general! S-a și delimitat de astfel de formulare, dar și de alte intervenții. Fixul „nivelelor” fiind al... cenzorului, cu știința îngrădirilor sale conceptuale. Nu este sigur că textele scrise în numele Forumului să fi primit girul în biroul executiv și nici în consiliul de conducere, ocolind prin forma finală, publicabilă, chiar autorii! Așa funcționează un Forum autentic?

În sinteza sa I.Șt. Lazăr îmi pune în cârcă o lucrare pe care nu am scris-o niciodată: „Sensuri sacrale în opera lui Brâncuși”, apoi vorbește de multe cărți de profil general publicate de subsemnatul, uitând că Spiritul Civic (în 4 volume) și Strigăte din Pustiu sunt focusate pe atitudinea civică (lucru pentru care m-am situat pe o anumită linie în ... Forum!), că am scris în colaborare

cu Cichirdan: „Zorlescu”, iar, Lotru „40”, are un caracter monografic. Nu se observă că trei lucrări: „Omul trebuie iubit!”, „Printre oameni și cărți”, „Repere vâlcene - prin Oltenia de sub Munte” au ca obiect tocmai „... și promovarea valorilor culturale reprezentative...” (vezi Art.5 din STATUT!). Referitor la cartea dedicată lui Constantin Brâncuși ea se numește: „Semne și sensuri ale sacralului în arta lui Constantin Brâncuși”. Uitase autorul articolului că acestui volum îi dedicase o recenzie „favorabilă”, fără să-l fi citit...

În volumul acesta sunt menționate dubla calitate: sunt în Consiliul de conducere al Forumului, după cum apare situația din 26 februarie 2016, cu însărcinări privind coordonarea de programe și proiecte culturale, alături de I.Șt.Lazăr și Ilie Gorjan (p.30), dar și în afară. În Cv-ul de la p.109 se consemnează: „Membru fondator al FCR din 2001, investit ca vicepreședinte la înființare, apoi membru în consiliul de conducere și simplu membru acum.” „Coordonatorul” cunoaște însă bine situația pe care a provocat-o și o consemnează, în ceea ce mă privește, corect: „Sporiș Mihai, lect. Univ. Ing. Dr., consilier jud., președinte al Comisiei de învățământ și cultură a CJ Vâlcea, președinte al Cercului informal de la Râmnic „România-Grădina Maicii Domnului”, președinte al Soc.Cult. „Anton Pann”, membru fondator al FCR, vicepreședinte în primul Consiliu de conducere al Forumului și apoi membru în acest consiliu (retras din această funcție prin demisie)” p.166;

Privind adunarea generală din martie 2015, unde am prezentat o listă de probleme în 10 puncte și mi-am dat demisia din consiliul de conducere, prin cenzurarea textului autorului (Gheorghe Pantelimon) se trimite la tipar varianta: „Același opinent, dovădind o insuficiență cunoaștere a Statutului Forumului, își exprimă regretul că asociația nu se străduiește suficient pentru consolidarea integrării României în Uniunea Europeană!; aceasta în condițiile în care atribuțiile asociației, așa cum au fost stipulate în statutul său, sunt cu totul altele! În aceste condiții, a spus autorul (adică subsemnatul!), este necesar să chemăm oameni cu experiență, să implicăm mai mult Direcția pentru cultură Vâlcea, să umblăm la Statut și să-l perfecționăm. Adunarea generală nu a aprofundat aceste probleme. Singurul care și-a exprimat poziția a fost pr. Nicolae State-Burluși care nu a subscris la majoritatea criticilor (care au fost opinii statutare, exprimate pe față, în cadru reglementat! s.n) formulate de Mihai Sporiș.” p.68. Lucrurile sunt potrivite altfel aici, decât au stat în realitate! Adunarea generală, singura în măsură să se pronunțe asupra Statutului, le-a lăsat pe seama Consiliului... Lista cu observațiile mele nu a fost discutată în timpul ședinței, care și-a descărcat prin vot ordinea de zi și s-a încheiat. Sculându-se pentru tradiționala tămâiere religioasă-rugăciunea de mulțumire!, preotul s-a lansat, fără argumente, într-o invectivă împotriva observațiilor din listă (căruia îi voi fi răspuns public în presă, pentru că observațiile, chiar dacă din afara adunării generale, fuseseră făcute în spațiul public al Bibliotecii Județene!), concluzionând că în proporție de 90% nu am dreptate. Trebuie spus că nici până acum nu am primit vreun răspuns de la Consiliul Forumului care urma să mai recitească Statutul și să observe că a mai trecut ceva timp peste asociație. În orice asocierie serioasă (ce să mai vorbim de cele făcute pentru dezbateri, cum este un Forum!) se obișnuiește ca la orice acțiune să se dea un răspuns. Sistemele vii au neapărat nevoie de feed-back! și chiar există legi care obligă instituțiile să răspundă într-un anumit termen!

Intrăm acum într-o dezbatere cu textele celor ce au adus un omagiu, o părere-poate concluzie-cu privire la Forumul nostru ajuns la etatea de 15 ani. Redăm mai jos textul transmis spre publicare de subsemnatul spre a fi comparat cu ceea ce s-a... reținut, remarcând că în articolul lui Gh. Pantelimon („Promovarea sistematică a activității-condiție esențială a succesului”), cenzorul coordonator intervine, amendând, culmea!, ceea ce nu a dorit să publice!, vezi p.68: „Consider că Forumul Cultural al Râmnicului a fost, la înființare, una dintre structurile organizatorice culturale născute pentru un obiectiv consonant cu zbaterele României să acceadă, cu propriile-i bagaje, în Uniunea Europeană. Să ajute prin integrarea culturală un proces necesar, dar cu multe dureri și multe temeri. Aveam mari speranțe de la un spirit pro-activ al Vâlcei, manifest din plin în istorie în folosul neamului românesc. Din nefericire euroscepticii au încălecat, cu teama pierderii identității, activitatea unui forum născut pentru dezbateri și nu pentru impunerea unor direcții revoluate. Nu s-a putut depăși starea de prizonierat a mentalului inoculat de fostele propagande. Nici nu avea cum. Nu putem produce noutatea decât din propria-ne cămară. Am încă mari așteptări de la însănătoșirea Forumului și revenirea lui la scopul pentru care s-a născut. Să scape de panegiric și oda trecutului și să privească în jur pentru a vedea cum trebuie să mergem înainte,- alături de cei tineri!- care nu ne prea caută .Pentru mine, cu tot disconfortul unor refuzări, gen atac la persoană, a fost locul unde mi-am spus pe față opinia și am cunoscut oamenii cu bunele și mai puțin bunele lor. Forumul este, la zi, fața spiritului cultural al Râmnicului .Mi-l doresc o atitudine militantă și respectată în spațiul public, un reper necesar de care să se țină seama în decizia instituțională” (M. Sporiș).

Redăm, pentru comparație, textul măsluit, sub scuza că ocupa prea mult spațiu, deși articolele pe care și le-au permis, cu păreri personale, erau destul de mari ca spațiu... (De! Unii sunt mai egali decât alții!):

„Față de ceea ce și-a propus prin Statut, cred că, în general, forumul și-a îndeplinit misiunea asumată (????!! s.n), chiar dacă, personal*, aș fi vrut ca această asociație să fi fost, la înființare, una din structurile organizatorice culturale născute pentru un obiectiv consonant cu zbaterele României – să acceadă cu propriile-i bagaje, în Uniunea Europeană. (...) Pentru mine, cu tot disconfortul unor refuzări, gen atac la persoană, a fost locul unde mi-am spus pe față opinia și am cunoscut oamenii cu bunele și mai puțin bunele lor. Forumul este, la zi, fața spiritului cultural al Râmnicului .Mi-l doresc o atitudine militantă și respectată în spațiul public, un reper necesar de care să se țină seama în decizia instituțională (M. Sporiș).

Observație: Nu fac nicio referire la STATUT și nu trag concluzia că „în general Forumul și-a îndeplinit misiunea asumată”! Aici începe cenzura și justificarea ei. Mi se invocă Statutul, ca apoi la p.68 să mi se impute că nu-l cunosc.

*Nu am participat la fondarea asociației ca persoană fizică, în nume propriu!, ci ca reprezentat al Consiliului Județean și președinte ales la Comisia de cultură-învățământ, și din această postură aveam așteptările. Nu este opinia unui ins oarecare, cum se sugerează de către cenzorul de serviciu!

Capitolul II. Forumiștii despre ei înșiși și despre Forum, este o mostră de improvizație pentru un volum omagial editat pe bani publici. Capitolul conține 46 recuperări biografice, un fel de CV-uri ale unor forumiști și non forumiști (ușor de găsit și în alte dicționare!), cu ștate vechi, ori mai noi în asociație! Lipsesc, deși sunt în viață CV-urile fondatorilor: Traian Sabău și Toma Mihaescu, deși cele de la răposatii : Titu Georgescu și Petre Petria au fost recuperate (din dicționarele la îndemână!). Între cei consemnați în capitol referiri la Forum nu au făcut, decedații, cei plecați în altă parte, cei care nu au mai prea dat pe la Forum, deși aici sunt menționați pentru a da greutate demersului. Între cei fără puncte de vedere privind Forumul, din lista de 46 menționăm: Andronie Dumitru (fondator), Gheorghe Bonciu (fondator), Adina Enăchescu (...), Titu Georgescu (fondator), Grevuțu Vasile,

IPS Irineu (fondator), Costea Marinouiu, Ion Măldărescu, Doru Moțoc (fondator), Petre Petria(fondator), pr. Nicolae State-Burluși, Gheorghe Vieru (fondator). În listă apar și femeile venite pe parcurs în Forum: Adina Enăchescu(simultan în mai multe asociații literare!), Elena Georgescu (membră din 2001!), Elena Rotomeză (2007), Violeta Scrociob (2014), Maria Șufană (2012), Marinela Capșa Belu (2014). Între pozițiile consemnate privind Forumul, am constatat reformularea în ceea ce mă privește și inventarea poziției luate de Petre Cichirdan, care nici nu dorea să apară în volum!. Poziția lui Eugen Petrescu este a unui non-forumist, după cum spune chiar el de retragerea din anul 2008 („activitatea mea în Forumul Cultural al Râmnicului a fost una de scurtă durată, martie 2007- iunie 2008, când m-am retras din motive speciale.”). Dintre membrii mai noi remarcăm: Ștefan Stăiculescu (2011), Gheorghe Cărbunescu (2011), Dragoș Gheorghe Călinescu (2013), Mihai Călugărițoiu (2014), Gheorghe Nicolăescu (2015), Traian Roman (2015).

Vom intra într-un dialog virtual cu opiniile exprimate în volum de membrii... cu greutate ai Forumului, dar și cu cele a mai noilor veniți, care văd lucrurile și din altă perspectivă. O facem cu materialul pus la dispoziție în volum, fără a avea în acest moment vreo informație că li s-ar fi putut interveni în text de cenzor... (până la proba contrară vom dialoga cu cei creditați cu opinia!)

1. Nelu Barbu spune: „... din cauza tranziției care nu se mai termină, apariția Forumului a constituit o ploaie de mană pentru rodul, abundența și belșugul culturii vâlcene.”p.70. Nu vreau să-ți răstălmăcesc spusa, dar pot observa că o ploaie de mană, urmată de un soare arzător, ne cam compromite rodul, abundența, iar belșugul se transformă în datoriile provocate de... pagubă!

2. Dumitru Bondoc: „...în cadrul Forumului Cultural al Râmnicului m-am consacrat definitiv ca autor de monografii cu caracter istoric, dedicate în principal localității mele natale Costești Vâlcei.” Serviciile aduse culturii naționale sunt mult mai mari decât cele pe care le prezinți aici, cu modestie. Ai însemnat un forumist adevărat, de la care ar putea lua modelul tocmai cei pe care îi creditezi ca modele. Îți mulțumesc aici și pentru lucrările dedicate, istoriei căii ferate pe Valea Oltului, pentru cea dedicată partizanilor din muntele Arnota și mai ales datorită implicării totale în restabilirea unor adevăruri incomode. Ești un forumist care a dat imens Forumului și a primit, cum era firesc, respectul tuturor!

3. Marinela Capșa: „Apartenența mea la FCR este șansa mea de-a mă întâlni cu mulți intelectuali vâlceni iubitori de frumos, cât și posibilitatea de-a înțelege mai bine starea de spirit locală și națională... (...) Consider că Forumul trebuie să devină punctul central de unde să pornească celelalte inițiativă pe plan cultural, să existe o mai bună colaborare cu toate instituțiile de cultură din municipii și județ”. Da, stimată doamnă, venită în Forum doar de doi ani, v-ați dumirit repede privind rostul asociației și asupra calității membrilor. Propunerea pe care o faceți ne arată așteptările dvs., în legătură cu poziționarea și funcționarea Forumului în mediul cultural județean. Lucrul acesta l-a urmărit și Consiliul Județean, încă de la înființarea din 2001. Au trecut 15 ani de atunci. O tempora, o mores!

4. Dragoș Gheorghe Călinescu (Este unul dintre tinerii veniți spre Forum, acum 3 ani. Are 38 de ani): „Deși la prima vedere Forumul Cultural râmnician implică anumite principii etice ce ar putea părea rigide, totuși, sub această mască a reușit să dezvolte esteticul ca desfășurare a umanului...”p.74. Evaluare exactă! Aici începe marea minciună! Alunecarea de la misiunea etică a Forumului, spre latura estetică a creațiilor în special în domeniul literar, din sfera de acțiune a altor organizații culturale (vezi Societatea Culturală „Anton Pann”, de exemplu!), este deviație de obiectiv, mascată- bine zis!- prin bunele și umanistele intenții, apropo de intențiile bune cu care este pavat drumul... minciunii ! Apoi la cele spuse mai jos:„Forumul rămâne un exemplu de dezvoltare, ce vine în ajutorul semenilor din toate domeniile, prin reușita membrilor ca parte componentă a societății și a mediului

academic pe care îl promovează în mod susținut în toate împrejurările...” Este evidentă constatarea cu referința la mediul academic! Trebuie doar spus că este vorba despre mediul academic surogat, adus în peisaj de economia de piață. În cadrul Forumului vor fi fost, în cei 15 ani de viață, mulți angajați cu soldă (să o numim, totuși, plată în ... arginți!) la Universitatea „Spiru Haret”, iar fenomenului Haretismului i-a fost dedicată multă energie... Chiar volumul omagial are pe coperta I bustul în bronz al lui Spiru Haret din incinta sediului vâlcean... al filialei universitare.

5. Mihai Călugărițoiu: „... am îndrăznit să cer sprijin domnului prof. dr. Ion Soare și domnului conf. univ. dr.Ioan Șt. Lazăr, în vederea lansării romanului Vijulia al scriitorului Gheorghe Nicolăescu, în anul 2013. Susnumiții au răspuns călduros solicitării mele și m-au încurajat să le cer ajutorul și la lansarea scrierii monografice File din istoria comunei Șușani (2013), elaborată de scriitorul având origini șușenene ca și mine, Gheorghe Nicolăescu. Ulterior, invitația de-a face parte din Forum ne-a onorat și responsabilizat, amândoi devenind membrii în anul 2014...” Frumos gestul persoanelor amintite! Nu înțeleg însă ce legătură are Râmnicul cu Șușanii? (nu avem nicio filială pe acolo!) Apoi cum poate fi angajat Forumul, fără aprobare, de persoane din Forum? Chestiunea culturală în cauză ținea mai mult de „Anton Pann”! În discuție au fost doi creatori, cu creațiile lor... înainte de a fi membrii! Oricum bună secvența, privind funcționarea statutară ...! Îmi permit o glumă: Șușe...nene! Domnul Mihai Călugărițoiu, este evident un om de atitudine și cu spirit de observație. El observă imediat problemele interne ale Forumului:„Dincolo de disputele culturale, ideologice și chiar organizatorice, FCR își merită pe deplin numele...” Cu observația noastră că cearta nu este neapărat... dezbatere, și că tonul ridicat nu este semnul adevărului, cu atât mai puțin al autorității!

6. Gheorghe Cărbunescu: „...Membrii organizației desfășoară o activitate fără arginți, adică de amorul artei, deci nereunerată, conform unor programe anuale, în vederea promovării artei și culturii în toate domeniile. În general ei își editează pe bani proprii lucrările. Consider că față de competența și profesionalismul membrilor săi, față de mișcarea culturală ce o desfășoară, organizația este folosită într-un procent foarte mic, de către conducătorii administrativi, în vederea promovării culturii, aceștia mulțumindu-se doar să bifeze, activitățile ca și cum le-ar fi organizat ei, dar la care, în fapt, nu au avut vreo contribuție!” p.77. Scurtă și cuprinzătoare analiza diagnostic a forumistului autentic. A celui care s-a zbatut pe cont propriu să ne apropie de Basarabia și să ținem vie flacăra unionistă! Cu alte cuvinte în general membrii asociației, cei mulți, nu trebuie confundați cu conducătorii și dintre aceștia cu câțiva care și-au făcut mendrele, promovându-se narcisist pe ei înșiși, sub acoperirea și pe cheltuiiala Forumului. O analiză la îndemână, privind sprijinul editorial, activitățile preluate cu încredințare, bine plătită, dar în crasă incompatibilitate, apoi construirea podiumului personal, ne poate ușor dumeri. (Ce valori domnule? Valorile suntem noi! Noi suntem cetățenii de onoare ai orașului! Noi dăm ora exactă în cultura locală! – o banală statistică este edificatoare, privind medalioanele, cetățenia de onoare și lucrările dedicate, încrucișat, unii altora!) .

7. Cichirdan Petre (opinie construită de Ion Soare!): „L-am întrebat pe artistul Petre Cichirdan, ce părere are despre asociația numită F.C.R. Repezit și impulsiv cum e, s-a răstit ca de obicei: - Ce părere să am, domnule? Ce întrebare e asta?! . Apoi, tot ca de obicei, adică trecând la o stare de spirit total opusă, s-a liniștit dintr-odată, ba chiar mi-a zâmbit prietenește: - Auzi, măi, cred că Titel (Zărnescu, n.n.; I.Soare... qued!) avea dreptate când mi-a spus ce mi-a spus! - Ce ți-a spus domnule? - Păi a zis că dacă nu veneam la Forum, eu nu realizam nimic din ceea ce am făcut în ultimii ani!! E cel mai frumos răspuns pe care ți-l pot da la întrebarea ta! Cred că a avut perfectă dreptate! p.78 - conchide I.S, în locul celui ce nu a vrut să fie inclus în volumul omagial și nici să-i fie fabricată opinia! Aici putem constata denigrarea unui forumist autentic. Poziția lui Petre Simion Cichirdan față de prestația

(continuare în pag.7)

ALEXANDRU TRIFU: „A FOST ODATĂ CA NICIODATĂ. REVOLTA. 1942-2014”

Cartea este un produs al Editurii Tracus Arte, București, 2016 și s-a executat după un material redactat (și tehnoredactat) de Alexandru Trifu, din care un fragment (secțiunile 89, 90 și 91 ale preconizatului roman-numit așa de subsemnatul) a apărut în „Povestea vorbii 21” nr.1 (11) martie, 2015. După ce a fost refuzat de mai multe edituri din țară să publice această carte (datorită realităților românești surprinse înainte de 1989, dar mai ales pentru cele de după), iată, Editura Tracus Arte o editează... Declarăm, din start, că ne aflăm în fața unuiia dintre cele mai însemnate gesturi editoriale din ultimul deceniu, la vremea respectivă, când am luat contact cu cartea, 2014, lansând ideea că de la „Cronică de familie” a lui Petre Dimitriu, nu s-a mai tipărit o carte asemănătoare în spațiul românesc, nu ca stil, ci ca forță de transmitere a unor generoase idei, desigur, nu asupra lumii aristocrate a perioadei interbelice, ci în cea artistică a vremii...1950-2016! Acest lucru, de aflarea adevărului despre realitatea în artă și societate, este cu atât mai important, cu cât lumea artistică de pretutindeni, a artelor plastice (lui A Trifu neplăcându-i această definiție de „artă plastică” și preferând-o pe cea adoptată după 1990 de societatea românească, de „artă vizuală” - în alte părți fiind adoptată de mult, poate chiar încă de la momentul Pop Art al anilor '50), după 1907, a trăit și trăiește degradingolada decăderii sale în modernism și în...politic (dacă nu un politic autentic, măcar în unul prin care a înflorit critica de artă; modernismul fiind singura rațiune a „operei” de artă)...Facem o paranteză, nici Constantin Brâncuși și nici Constantin Lucaci, cei mai reprezentativi sculptori ai secolului XX, români, nu au căzut în plasa modernismului, Brâncuși, chiar, detestându-l...Ori „Revolta” (fiindcă plin de revoltă este Alexandru Trifu când se referă la ambele situații, nedreptatea socială și prostia din politica trecută, românească, și cea din lumea artistică mondializată, lui Trifu aparținându-i sintagma de „mutant globalizant”) tocmai la aceste aspecte se referă, și ar fi minunat dacă toți românii ar intra în contact cu lucrarea sa literară, extraordinară în reliefarea multor adevăruri. Noi rămânem la părerea că lucrarea lui Alexandru Trifu are caracterul unui roman, el și familia sa, reprezentând personajele principale-importante, care pornesc din trecutul impresionant al românilor din interbelic, și chiar ante, și ajung, trecând prin comunismul specific românesc, dar și prin capitalismul eronat, central european, în acest timp al posmodernismului, în această lume, care, nu mai contează unde, este dominată de spaimă și este considerată de cei mai mulți, fără viitor! Vreți să știți cine poartă vina acestor realități-nedreptăți? acestei lipse generalizate de speranță? atunci luați filă cu filă această carte, și acordați atenție, dar și indulgență, unui caracter puternic spiritualizat...

Omul prezentului, de acum, din secolul XXI se află la intersecția dintre două milenii, doi și trei, din era lui Christos, din care cauză drumurile îi sunt blocate. Menirea pe care o are în această viață i se șterge treptat și, cu alură asimptotică înspre rău, i se așează în față, în orizont, împreună cu spații și timpuri noi, iluzorii, și, mai curând, false! Până în 2000 mai exista o speranță, că, totuși, nu va urma sfârșitul lumii, Apocalipsa fiind un fel de „fata morgana”. După anul 2000 speranța a dispărut, copiii duc jocul mai departe, înspre bătrânețe, sărind peste spațiul productiv și inteligent al muncii și al maturității... Bătrânii sunt mai neputincioși, vremurile, venind peste ei mai repede decât s-au așteptat, și, în cuminența lor, asigurați cu carduri în bănci și cu dinți extrem de falși, simt că nu mai au nici o perspectivă, iar genele lor sunt pe cale de dispariție în ceea ce privește rostul știut... Experiența lor a devenit o rușine pentru ei sau prezintă total dezinteres, pentru urmași, într-o lume în care a dispărut frumusețea muncii și în care copiii nu iubesc, la rândul lor, copiii... Cartea lui Alexandru Trifu vede lumina tiparului într-un asemenea moment și ea devine o necesitate pentru cei care încă nu dau înapoi, dar mai ales pentru tânara generație care trebuie să știe în ce fel de lume și-a găsit până acum rostul, dacă l-a găsit, și în ce fel de lume și-l caută în continuare...În primul rând ne referim la realitatea românească din perioada comunistă și postcomunistă, dar și la realitatea europeană postbelică cu precădere realitatea artistică, dar și realitatea socială și politică. Autorului nu-i scapă nimic din lumea în care se mișcă, părând a se situa permanent de partea adevărului oricât ar fi acesta de crud. Descrierile sale, afirmațiile, uneori, sunt dușuri reci, nu tocmai confortabile, care din unghiul unora par reale, din unghiul altora sunt nereale pornite fiind din conflictele personale,

astfel, părându-ne câteodată extrem de subiectiv. În carte personajele sunt date cu nume și prenume, personaje reale, multe având funcții înalte în statul român. Discursuri sau relatări nu tocmai democratice, mai ales că românii au absentat șaiszeci de ani de la cursurile și examenele despre actul democratic. Poate doar Ștefan Dumitrescu, scriitorul nostru de la Tulcea, în romanele sale, să mai fi fost atât de direct. Considerăm capitolele închinatelor vieții artistice din cercurile înalte, mondiale, ca fiind cele mai reușite, până acum, nimeni, neajungând ca Alexandru Trifu, să o pună, partea negativă, în evidență. De fapt, încă din 2003, în „Căminul românesc” din Geneva, Alexandru Trifu se făcea cunoscut prin atitudinea sa declanșată împotriva „preapocalipsei” care cuprindea întreg spectrul de artă la nivel mondial... „A fost odată ca niciodată. Revolta. 1942-2014” o considerăm o carte de mare curaj, un veritabil roman al realităților contemporane din această lume a artelor, și nu numai, care te ține cu sufletul la gură, căci nu există om cu „scaun la cap” să nu fie curios să afle acele substraturi care au făcut ca în prima jumătate a secolului XX tabloul unui pictor executat în câteva ore, să valoreze cât podul arcuit peste Golful Hudson... Ca să înțelegem acest prezent, care ne doare prin lipsa, generalizată, de speranță (iată, în numai câțiva ani devenind astfel), trebuie, mai întâi, să înțelegem „enigmele” din trecutul nostru imediat!...

Inițial, fiecare dintre citatele pe care le dăm în continuare, a fost comentat de noi când am lecturat cartea, dar, în final, văzând că de fapt scrisese aproape o altă carte, format A5, 70 de pagini, am renunțat la părerile noastre și am lăsat cititorilor plăcerea de a le comenta singuri, fiindcă este imposibil să citești această carte și să nu ai reflecții proprii. În fapt, această însușire de a stărni comentarii, de a oferi și soluții, face dintr-o carte un produs de mare valoare...

„OM, amintește-ți, ești pe acest pământ să IUBEȘTI nu să faci justiție” ... „Numai dorința permanentă de a descoperi, de a lupta, de a protesta, de a fi solidar și nu complice, capacitatea de a face sacrificii ne permite să cucerim libertatea, ne ajută să urcăm spre lumină, să nu coborâm spre tenebre”. ... „Lasă mamă, o bucată de mămăligă și o ceapă să avem pe masă, principalul este să punem capul pe pernă liniștiți.” ... „Acea Moscova se ocupa cu dragoste...de omul nou ce va popula întreaga planetă” ... „Loc care înainte (de colectivizare n.n) era sursa unei oarecare prosperități a devenit un loc sinistru care nu mai producea practic nimic. Țăranii deveniți funcționari la stat furau și puținul rămas, căci furul devenise mijloc de supraviețuire. Peștele care se afla din abundență în lacul Greaca a dispărut complet deoarece lacul a fost secet pentru a se planta porumb. Deoarece apele freactice se încăpățânau să se supună științei comuniste au transformat fostul lac într-o imensă șerpărie unde nimeni nu mai îndrăznește să intre. Nu m-am mai întors niciodată pe acele meleaguri. Sfârșitul bunicii mele, dispariția casei, a grădinei, toate acestea au provocat în sufletul meu o rană prevestitoare de evenimente ce vor urma inexorabil drumul tenebrelor. Din acel moment pentru mine a început să funcționeze, în paralel dacă nu în principal un alt calendar. Un calendar fără zile fără nopți, fără sărbători, un fel de desfășurător al unui deținut care-și marchează, zgârie pe zidul celulei, zilele care-i mai rămân, care-l despart de momentul eliberării mult visate, când v-a regăsi primăvara”. ... „Într-adevar, se poate spune că o casă are un suflet care intră în simbioză cu cel ce o locuiește. În momentul când pierzi sau îți părăsești casa, țara, chiar dacă reușești să-ți refaci un cămin pe alte tărâmuri, cum a fost cazul meu și al soției mele, vei fi ca o floare fără rădăcini. Te vei veșteji înainte de soroc.” ... „Că tatăl meu a fost trimis să muncească ca strungar de către un individ obez și transpirat care-și zicea primar al « Primăriei de Verde ». Un analfabet care umilea pe cel care la vârsta de douăzeci și doi de ani fusese asistent universitar, la treizeci de ani profesor universitar suplinitor, și

profesor titular la treizeci și doi de ani...” ... „A fost barat drumul celor despre care Jean d’Ormesson, scriitor, membru al Academiei Franceze, spune în a sa carte *O istorie a literaturii franceze* vol II: *Noi datorăm mult Românilor. Ei ne-au dat nu numai cu generozitate actori și sculptori: un Brâncuși, o Elvira Popesco, cu accent de neuitat... Ei ne-au dat unii dintre cei mai buni artizani ai limbii noastre pe care o cunoșteau mai bine decât noi și pe care o iubeau tot așa de mult ca noi: Doamna de Noailles născută Brâncoveanu; toți Bibeștii îndrăgiți de Marcel Proust; într-un gen destul de diferit, Tristan Tzara, fon-datorul mișcării DADA; Panait Istrati, un romancier al aventurii, autorul <Kyrei Kyralina> și în special cei trei prieteni, Mircea Eliade, Eugen Ionesco și Emil Cioran.” ... „Alții s-au trezit și au acceptat situația mergând până acolo în a colabora și atunci, și acum. Așa ziși pragmatici, realpoliticii. Din păcate cei ce s-au trezit și nu au suportat jugul au fost totuși puțini.” ... „În acest timp*

mama mea își concentra activitățile pentru sporirea confortului casei. Să pună gaze, să cumpere televizor și în cele din urmă să cumpere casa în care locuim. În acest scop ritmul meditațiilor s-a accelerat, împrumuturi la Casa de Ajutor Reciproc și bani luați cu dobândă.” ... „Ori, experiența lui de viață îi spunea că principalul în viață este să muncești îndârjit toate celelalte fiind secundare.” ... „Cuvintele lui au fost: *Tovarășe profesor ar fi o crimă să nu-și continue drumul*, precizând că va trebui să am umerii solizi în meseria de artist...” ... „Un artist nu este un specialist ci în același timp poet, muzician, matematician, filozof, un căutător și descoperitor de comori pe care să le pună la dispoziția semenilor. Că drumul unui artist este un permanent dute-vino în trecut și viitor cu ușoare opriri în prezent. Forța unui profesor este aceea de a dovedi că metoda lui nu este a lui ci rezultatul memoriei colective, un dialog permanent cu misterul legilor naturii. Umilința și meditația constituie elemente de bază ale conștiinței de artist. Un artist trebuie să-și cucerească libertatea de spirit maternizat de profesorul său.” ... „Am fost martorul direct al aproximației, amatorismului și dacă vreți al unui anumit intuiționism cu aere savante. Bineînțeles că mă consider și victimă printre victime. Am pierdut ani din viață din cauza unui sistem de învățământ organizat de hoți de visuri și vieți care mai hălăduiesc și azi. Am pierdut timpul ca să află că frumosul nu trebuie confundat cu arta, că arta este o invenție umană genială pentru a suporta permanența efemerului. Că frumosul nu-l putem explica, că trebuie să-l descoperim și să-l relevăm cum spunea Gaudi. Iar pentru aceasta trebuie avut un suflet, un EU. Și numai când acest EU intră în fuziune cu spiritul universal atunci găsim frumosul, extazul, fericirea, pacea atât căutată de OM, acea stare imaterială ce ne permite să descoperim eternitatea. Sorensen Kierkegaard explică foarte bine procesul de definire și regăsire a EU-lui.” ... „Astfel Dostoievski inspirat de un personaj real, Serghei Neciaev, a scris romanul *Posedații*. În 1872. Iată ce scria acest revoluționar în al său catesism revoluționar, 1868: *Sarcina noastră este de a distruge, o distrugere teribilă, totală, nemiloasă, universală*. Tot Dostoievski în *Frații Karamazov* (1880) spune: *Dacă Dumnezeu nu există, totul este permis*” ... „Dar cum eram într-o lume ce mă mira din ce în ce mai mult m-am lăsat condus, cum spun eu, de teoria dopului de plută aruncat în râu, inspirată din filozofia chinezului Lao-Tzeu, *lasă-te dus de apă până când ajungi la mare*”. ... „Revoltă ce m-a determinat să iau hotărârea dramatică de a mă exila. Profit de această ocazie precizând că eu ca și mulți alții, nu am fugit, ci am fost GONIT ca și mulți alții.” ... „Familia este un centru de stabilitate, artistul, de instabilitate. Familia este un centru de pace, de armonie, artistul o sursă permanentă de angoasă, de nemulțumire. Familia este destinată a avea copii, a se multiplica.” ... „Omul, așa cum bine spune Berdiaeff, este o ființă paradoxală. Vrea în același timp ordine și libertate...” ... „Când mama mea a fost internată, Crina, o vizita des să o spele pe spate căci surorile medicale erau ocupate cu pălăvrăgeala și numărarea banilor. Normal, într-o țară unde nimeni nu trăia din salariu. Nu degeaba circula zicala: Noi ne facem că muncim iar statul se face că ne plătește.” ... „Așa supraviețuia (înainte de 1989 n.n) poporul român incompetenței și jafului ce continuă și azi

la scară industrială (2014 n.n). ” ... „Cum se adevăresc din nou spusele lui Cioran: *Limita suferinței este o suferință și mai mare*”. ... „La rândul nostru, eu și Crina am dat de un alt excroc ce ne-a vândut trei miniaturi pe fildeș, zise vechi, dintre care una semnată Renoir, cu 30.000 lei de a căror falsitate ne-am dat seama numai odată ajunși în Elveția.” ... „Cultura, mass-media este în mâna stângii, fenomen care privește, de altfel, întreaga Europă. Dar surpriza stupefiantă, când am sosit la Geneva (1982 n.n), a fost aceea de a descoperi că partidul socialist este majoritar în Elveția. De abia cu ocazia referendumului negativ privind aderarea la Piața Comună s-a făcut simțit un ușor declin al acestuia care continuă și acum, în 2014. Verzii, ecologiștii, de asemeni. Despre verzi se spune, de altfel, că sunt ca pepenele, verde pe dinafară și roșu pe dinauntru.” ... „Nu puteam să-i opresc la noi (1991 n.n), de unde bani pentru tratament în principal. Nu aveam nici o asigurare de boală sau de accident care costau enorm, având în vedere că sunt străini. Este oribil să fii cu mâinile legate și să nu poți face nimic ca să-ți salvezi părintele tău.” ... „Plec acasă și, pe drum, iar fac pipi în pantaloni. Ce puteam eu să fac mai mult pentru Crina?” (la aflarea diagnosticului de cancer al soției n.n) ... „Am lipsit de la servicii trei zile, maximum autorizat fără certificat medical. (...) Dacă refuzi în continuare o să pleci de aici român împuțit.” ... „Dacă ne gândim la Italia și chiar la țara noastră, Elveția nu se poate mândri cu o pictură religioasă faimoasă cantitativ și calitativ. Cu atât mai mult este de admirat munca lor de conservare a memoriei materiale și spirituale naționale.” ... „Cu timpul am început să diferențiez adevărații anticomuniști, foarte puțini, de falșii anticomuniști, de ipocriți, de agenți ai securității, de oportuniști abjecți, de profitori, de refugiați economici.” ... „Cei vinoși de exodul a zeci de mii de români trebuie să platească în fața unei justiții demne de o adevărată democrație, nu să-și umple în continuare buzunarele pe cale frauduloasă.” ... „Metaforic, bineînțeles îmi mai spunea: *în Occident nu trebuie să te duci la școală, căci aceasta este la fiecare colț de stradă*. Gândindu-se mai ales la Italia, acest muzeu în aer liber.” ... „Noapți întregi am fost bântuit de coșmaruri spunându-mi cum a fost posibil să-mi părăsesc țara torturată de comuniști și să dau peste aceleași specimene odioase.” ... „Anii petrecuți în țara mea sub regimul comunist când orice contact cu lumea exterioară era interzis, au creat un decalaj care nu numai pentru mine ci și pentru întreaga generație căreia îi aparțineam, nu mai putea fi recuperat.” ... „Fiind vorba de rolul BANULUI de CAL TROIAN în distrugerea ARTEI așa cum a fost ea concepută de OM în decursul mileniilor. Îmi voi permite să citez o referință în cultura franceză care a descris foarte bine efectele materialismului, marele scriitor Louis-Ferdinand-Céline: « Comunistul materialist, este MATERIA înainte de toate și, când este vorba de materie, niciodată nu triumfă cel care este superior ci, întotdeauna, cel care este cel mai cinic, cel mai șiret, cel mai brutal. Priviți deci în acest U.R.S.S cum banul s-a reconfortat! Cum banul a regăsit imediat întreaga sa tiranie! și încă la puterea treia! Atât timp cât îl flatăm, POPU ia tot! înghite tot! El a devenit acolo hidos de pretențios, de suficient, pe măsură ce era împins cât mai adânc în rahat, pe măsură ce-l izolăm mai mult! Acesta este fenomenul oribil. Și cu cât este mai amărât, cu atât devine mai îngâmfat! De când credințele au luat sfârșit, șefii îi exaltează toate defectele, toate sadismele, îl ține în frâu mai ales prin vicii: vanitatea, războiul, MOARTEA într-un singur cuvânt... Îl face să crape prin mizerie și prin vanitate de asemeni? Vanitate înainte de toate! ” ... „, Așadar iată ce spune Tzvetan Todorov într-un interviu acordat revistei elvețiene *L'Hebdo* din 18 10 2010: *...Rolul dominant al economiei în societate este flagrant. Trădat de comunismul real și de leninism, marxismul aprecia, ca și neoliberalismul, că supremația economiei constituie esențialul vieții și al colectivității... În mod paradoxal, neoliberalismul și comunismul se aseamănă prin monismul lor, prin dorința lor de a supune totul unui factor unic: voința colectivă într-un caz și voința individuală în celălalt caz... Căci, dacă nimic nu limitează libertatea individuală, ne reîntoarcem la supremația forței*. (Se vorbește în permanență de drepturi și foarte puțin de obligații, așa spune eu). *Mai concret, dacă dorința de îmbogățire nu întâlnește frâne și limite, există riscul de a dăuna colectivității*. « *Puterea trebuie să oprească puterea* », Montesquieu. *Căci influența persoanelor particulare ce ar corespunde astăzi cu influența forțelor economice, a devenit impresionantă grație globalizării*. La întrebarea, dacă secolul XX a fost cel al totalitarismelor, ce va fi secolul XXI? Tzvetan Todorov raspunde: *Vedeți cum este imposibil de a prevedea viitorul: cine-și imagina, în 1985, prăbușirea zidului Berlin-ului? Gravele probleme care ne așteaptă în cursul acestui secol nu sunt de natură politică, ci demografică, ecologică sau energetică. Probleme așa de ample încât noi nu știm încă ce soluție să găsim. Sper că vom acorda într-o zi mai multă atenție*. ” ... „Așadar, CALUL TROIAN de care aminteam puțin mai înainte, cu toate derivatele sale pernicioase, a pătruns în Europa, instalându-se de fapt în

întreaga lume prin procesul de mondializare. ” ... „Totul a început odată cu al doilea război mondial. Parisul fiind ocupat de armatele lui Hitler, mitul orașului lumină a dispărut, fapt care a permis o deplasare geoculturală în Statele Unite. Libertatea de expresie și-a găsit un nou loc de desfășurare. De acolo va reveni în Europa în 1948 impulsionată de planul Marshall pentru a face baraj, se afirmă, ideologiei totalitare comuniste. A fost propusă și impusă o altă logică culturală în cadrul unui nou mod de viață. Renunțată WAY OF LIFE. Hollywoodul fiind principalul suport mediatic. Pentru a ne da seama imediat de forța acestuia amintesc că filmele cu lagărele național-socialiste proiectate cu ocazia procesului de la Nürnberg au avut un rol decisiv în sentințele date. Pentru prima oară în istorie într-un proces de mare anvergură forța ima-ginii și-a dovedit eficacitatea. Așadar Statele Unite au făcut o INVESTIȚIE CULTURALĂ cu ocazia planului Marshall ale cărei urmări le vom vedea. Dar pe lângă sumele enorme trebuia creat și un suport intelectual solid pentru a dovedi că arta, cultura americană, își merită locul de lider. În acest sens, actorii principali au fost doi critici de artă, Clement Greenberg și Harold Rosenberg care au caționat artiști ca Gorky, Matta, De Kooning, Polloc, Newman și mulți alții. Ideea principală era de a susține teza potrivit căreia calitatea intrinsecă artistică nu mai trebuia luată în considerație. Noțiunea de operă de artă trebuia anulată. A venit timpul Anti-Operelor, Anti-ARTĂ. Obiectele artistice, constituind de acum încolo un pretext necesar dezvoltării a numeroase și diverse teorii artistice ca Pop – Art, Minimal, Conceptual, Land, Neo, Neo în permanență. Teoria devine mai importantă decât opera de artă în sine.” ... „La bienala din Veneția din 2007 comisarul expoziției este americanul Robert Storr considerat un Papă în lumea artei, unul, deci, care dă consemnul ce trebuie urmat: pictor, critic de artă, conservator de muzeu; cel mai vechi cadru universitar al școlii de artă al Universității din Yalle. El spune: *Esențialul este ce vrea să spună artistul și nu ce vedem. Artistul are ca vocație să explice ceea ce NU vedem, a face invizibilul vizibil*. ” ... „Unul din personajele cele mai importante în această nouă dinamică « culturală » a fost Leo Castelli, venețian de origine, emigrat în Statele Unite. El a avut intuiția de turnură care va fi luată de relațiile dintre SUA și Europa la toate nivelurile, inclusiv cultural. Mai ales că avea informații din surse sigure, serviciul de informații american al cărui colaborator a fost, fiind trimis în Europa Centrală odată cu amata americană. Și nu întâmplător în Europa Centrală, cunoscută foarte bine de prima lui soție Ileana Sonnabend, născută în România. Obținând informațiile necesare noii politici culturale ale guvernului Statelor Unite, revine în Statele Unite unde colaborează cu Alfred Bar care a avut un rol determinant în crearea Muzeului de Artă Contemporană din New-York.” ... „Artistul spre bucuria lui... de scurtă durată, a fost scos din izolarea lui fiind transformat în animator socio-cultural, INTEGRAT IN SISTEM, bucuria sistemelor totalitare. Noul sistem totalitar al așazisului sistem de piață, de marfă, dictat de bursă, de bani, total opus ideii de spiritualitate. Nu se mai crează artă, se emite, ca bonurile de tezaurizare. Nu se mai cumpără artă ci semnături. Iar pentru a avea dreptul de a semna și implicit de a vinde trebuie să te înscrii în postulate ideologice precise. Iar acest drept îl dau o sută de oameni ce decretează care artiști sunt buni, bunele pânze, și bunii cumpărători.

Ce afirm nu este o formă de delir ci rezultatul consultării unui material bibliografic important de unde am ales două cărți care, cred, rezumă foarte bine situația și pe care le recomand: *Artistes sans art* autor Jean-Philippe Domecq, editura Esprit și *Grands et petits secrets du monde de l'Art* autoare, Danièle Granet și Catherine Lamour, două jurnaliste care au anchetat timp de doi ani călătorind de la Shangai la New-York, de la Berlin la Miami.” ... „Deoarece arta face parte integrantă din societatea de consum-dixit Pierre Huber.” ... „Materia primă pentru vânzarea produselor artistice este supra abundentă: prostia, incultura și banii.” ... „Nazismul adică național socialismul și comunismul au avut ca bază ideologică trama distructivă a așa zisei logici, binare, cu noi sau împotriva noastră, actualizată în pro-american sau contra american. Ea este generatoarea ideii absurde a omului nou-arian și mai târziu a lui homo-sovieticus, iar astăzi viziunea etnocentristă occidentală a democrației în numele căreia se poartă războaie planetare.” ... „Capitalismul poate conviețui cu democrația, comunismul nu. În momentul de față, de fapt, nu se mai poate vorbi de capitalism și comunism ci de o tendință generalizată spre o DICTATURĂ MATERIALISTĂ, la nivel mondial, a cărei origine o găsim în Manifestul Partidului Comunist-1848.” ... „Rasismul național-socialist cu al sau OM NOU care presupunea eliminarea poporului evreu ca soluție a fericirii generale, rasismul comunist care implica exterminarea fizică și morală a oricărei opoziții naționale și internaționale prin teroare permanentă, erau condiții sine qua non a Paradisului pe Pământ. Stalin a vrut să deporteze toți evreii din Rusia, în Siberia, unde să le creeze un așa zis stat. Era obsedat de complotul evreilor împo-

triva sa, declanșând procesul de tristă memorie al Halatelor Albe, proces care a încetat numai odată cu moartea sa. (...) ...Grigori Zinoviev care afirma că vom construi socialismul chiar dacă din o sută de milioane vom extermina zece milioane. Trebuie știut că N.K.V.D.-ul a fost organizația statală care a inventat și a folosit pentru prima oară, deci înaintea național-socialiștilor, nașiștilor, gazarea dușmanilor adevărați sau presupuși, sub forma unor camioane special adaptate în acest scop. Fapt real relatat în cartea document scrisă de Alexandr Soljenițin numită *Două secole împreună, 1917 - 1972, Evrei și Ruși înaintea revoluției* volumul I, și volumul II *Evrei și Ruși în timpul perioadei sovietice*, Editura Arthème Fayard - 2002.” ... „Europa de vest se credea la adăpost. După euforia celor 30 de ani numiți glorioși alimentați de Planul Marshall, calul Troian al materialismului așa zis liberal, a intrat și ea pe drumul regresului la toate nivelurile.” ... „Ipocrizia sfruntată fiind noua față a politicii internaționale în raport cu sensul originar dat de Aristotel și anume: *Omul este destinat prin natura sa nu numai pentru a trăi o existență biologică, ci și pentru bine și fericire. Fericirea presupune o independență maximă față de constrângerile materiale pe care individul este incapabil să o obțină singur și care nu este realizată decât în COMUNITATEA politică*.” ... „Calea către Apocalipsa spre care duce ineluctabil ideea, demența de dominare mondială, este ilustrată, cred eu, de către una din revelațiile lui Iisus Christos care spune că *la SFÂRSIT, fiecare va fi judecat după fapte iar Satana, marele șarpe malefic va fi distrus, RAZBOIUL originar care opune COPIII luminii celor ai TENEBRELOR se va sfârși. Dar această delivrare va fi însoțită de suferințe incommensurabile*. Oare cum a fost posibil că Statele Unite, o țară fără istorie comparabilă cu cea a Europei, fără o tradiție culturală, spirituală solidă, a reușit să impună un comportament societal total străin Europei?” ... „Tratativele duse în cel mai mare secret dintre George Bush – tatăl și Mihail Gorbaciov, în apele teritoriale ale insulei Malta au consfințit supraviețuirea comunismului...(...) Homo Sovieticus cu a sa mentalitate așa de bine descris de Alexandr Zinoviev, de fapt s-a extins în întreaga lume. (...) În China comunismul perdurează (persistă n.n) ca ideologie unică și de Stat aplicându-se strict doctrina trozckistă. Îl citez din nou pe Trozky cu a sa carte scrisă în 1930 deja, *L'internationale communiste après Lenin (Le grand organizeur de la défaite): Socialismul va învinge capitalismul folosindu-se de politica pieței, prin intervenția prețurilor mici*.” ... „Americanizarea vestului Europei și rusificarea estului Europei a avut o consecință dezastruoasă asupra educației, instrucției, culturii la nivelul întregii planete, capacitatea de discernământ generală fiind foarte mult diminuată.” ... „Mondializarea descrisă ca panaceu universal al tuturor imperfecțiunilor care nu a făcut altceva decât să dizolve puterea statului, națiunii, în favoarea capitalului internațional speculativ care, practic, nu mai produce bunuri materiale, ci se reproduce și se multiplică el la infinit atrăgând corupția; și, care se generalizează și se amplifică. Pe aceeași linie se înscrie ca rezultat distrugerea lianților societății precum familia, credința într-un Dumnezeu, efectul vizibil ce capătă din ce în ce mai multă amploare fiind comunitarismul politic, religios, cultural, pe scurt revenirea la o formă tribală de existență umană.” ... „Marx: *Dacă vreți să distrugeți societatea capitalistă, măriți la nesfârșit impozitele*.” ... „Acum zicese împărțim pe tot globul aceleași valori. Oare? Oare noul Păgânism de un materialism abject nu ne conduce direct la Apocalipsă? În același timp există soluții pentru evitarea lui. Instrucția, educația, cultura, lupta pentru democrație, elemente interdependente și complementare, și convingerea că Dumnezeu Natură ne-a închiriat...cu generozitate o planetă extraordinară, PĂMÂNTUL, căruia trebuie să-i plă-tim o chirie...prin grija pe care trebuie să i-o purtăm, pot constitui salvarea UMANITĂȚII ÎNTREGI.” ... „Trăim într-o falsă virtualitate și nu în cea Divină, singura autentică pe care urmează să o descoperim.

Mulți oameni sunt nemulțumiți de ceea ce numim Dumnezeu pentru că justiția umană nu coincide cu cea a Divinității. Dar Dumnezeu nu a creat universul ghidat de logică umană. De aceea cred că oamenii pot să se corijeze privind și ascultând NATURA, cheia supraviețuirii lor. Opunându-se Divinității sau ignorând-o se opun implicit existenței lor.” ... „Christos spunea: *Ce-i care trebuiau să păzească templul sau transformat în hoți, foloseau dările în propriul folos ceea ce a făcut ca romanii să-l distrugă*.” ... „Căci eu, revenind în țară după evenimente...am constatat cu ochii mei dezastrul. Mai toți șoferii de taximetre se închinau la toate bisericile de pe parcurs, bisericile pline. M-am întrebat, să fie oare vorba de fervoare religioasă sau de altceva? Acest altceva era de fapt DISPERAREA GENERALĂ. În același timp începuseră să se închine și vechii și noii comuniști, și vechii și noii colaboratori cu scopul de a prelungii MAREA PĂCĂLEALĂ.”

(urmărire din pag.3)

Forumului este foarte clar exprimată în presa culturală, iar în spațiul cultural național este pusă-n evidență, nu ca doar forumist, ci ca artist polivalent de foarte multă vreme afirmat. Explozițiile naționale organizate (Cluj, București, Craiova, Târgu Jiu...) înainte de intrarea în Forum, dar și după – fără implicarea Forumului!, prezența la simpozioane naționale (invitat ca personalitate culturală afirmată, nu ca forumist!), revistele culturale apărute sub îngrijirea sa (Povestea vorbii 21, Cultura Vâlceană, Forum, Seniorii etc.) contrazic eticheta strâmbă și sentința pusă în gura sa, într-un anume context! Era însă nevoie de greutatea spusei unui forumist (așa cum îi vedem noi chipul, unuia autentic!) pentru legitimarea unei asociații îmbolnăvită grav de câțiva... interesați! (adică cu altfel de interes, decât obiectivele stipulate în invocatul Statut!).(Vezi Nota 1)

8. Eugen Deca (fondator): „Primii cinci ani ai de după înființarea Forumului au constituit o perioadă rodnică. În anumite privințe, asociația a avut un rol de coordonare a unor proiecte, mai ales că o bună parte dintre membrii ei participau ca reprezentanți ai instituțiilor în care activau, la inițierea și implementarea diferitelor programe, cum erau, de pildă cele legate de sărbătorirea unor momente din istoria poporului român” p.80. Analiză corectă! Numai că „buna parte din membrii”, așa după cum ne arată lista fondatorilor și a primelor consilii de conducere, ni-i arată pe reprezentanții instituțiilor, majoritari. Apoi vom observa forumul... partener la acțiunile instituțiilor (unde instituțiile publice, ori alte ONG-uri, erau organizatorii, iar forumul aducea participanții (vezi ideea lui Cărbunescu cu... bifatul acțiunilor!). Să observăm aici (Episcopia, Primăria, Arhivele, Muzeul, Univ „Spiru Haret”, Colegiile și școlile din Râmnic (uneori din județ!), Biblioteca, Garnizoana, Jandarmii, Societatea culturală Anton Pann, Seniori, Cultul Eroilor etc.) Pe acest mod de lucru, asumarea rezultatelor tuturor, prin supralicitarea editorială a creat senzația că forumul este peste tot. Lucrul acesta fiind facilitat și de faptul că majoritatea forumiștilor prestau, simultan, și la alte ONG-uri (Anton Pann, Antim Ivireanul, Pro-vita, Cultul Eroilor, Pons-Vetus, Academia olimpică, Artemis, Dochiana, Pro-democrația etc.).

9. Nicolae Dinescu Mărăcinescu: „Pentru dinamizarea și revitalizarea întregii activități a Forumului Cultural al Râmnicului ca structură organizatorică culturală, aș veni cu ideea de-a se înființa în localitățile mai mari ale județului, filiale de sine stătătoare, puternice, conduse de oameni serioși, care să coordoneze cu mult simț organizatoric întreaga activitate culturală din localitatea respectivă și din zonă.” p.81, Revitalizare, dinamizare? Cuvinte cheie! De acord! Soluția propusă, încercată fără succes prin cluburile olimpice din teritoriu (fără activitate –forme fără fond!), prin filialele moarte, înființate de Anton Pann (ex. Greblești!), chiar ale Forumului, cu singura reușită la Călimănești, rămâne un paleativ, pentru că, aveți toată dreptatea!, este nevoie de lideri „serioși” cu „simț organizatoric” și adăugăm noi, de mare caracter și care să nu-și urmărească scopul măririi personale, ori al vreunor interese obscure, ci să fie dedicați unei misiuni civice, în deplină credință și transparență. Greu însă, într-o perioadă tulbură în care moralitatea nu pare să mai fie la ea acasă în societatea românească, iar voluntariatul pare doar un deziderat, acel supra-abuzat dicton : „doctori fără de arginți!”

10. Ilie Gorjan (o voce respectată, o atitudine militantă, un creator prolific): „...Sub egida Forumului se editează publicații al căror conținut te impresionează printr-o înaltă ținută științifică și literară, prin divesitatea subiectelor abordate, prin stilul editorial de excepție practicat de către colectivul editorial. Îmbucurător este faptul că aici se respectă tot timpul principiul latin (...) mulți știu multe, nimeni nu știe totul.” p.87. Nu vrem să răstălmăcim o opinie, dar constatăm niște nuanțe. Forumul este o posibilă editură... fără licență? Stilul editorial practicat (vezi chiar editorialele partizane ale revistelor, semnate cam de aceeași persoană! nu reflectă, întotdeauna, poziția Forumului în ansamblu, ci părerea personală a editorilor în numele organizației! Dar ne lămurim prin invocarea principiului latin – multi multa sciunt, nemo

omnia! – că n-ar fi bine să știm chiar totul și să-și facă unii membrele, cum de fapt se cam întâmplă cu largă noastră bunăvoință și spiritul păcii cu orice preț, indiferent de consecințe!

11. Dumitru Lazăr (fondator): „... (e demn de reținut că sărbătorirea aniversării a Forumului nostru – supraviețuitor omologului său național- coincide cu Anul Comemorativ al Sfântului Ierarh Antim Ivireanul și cu anul omagial al Tipografilor Bisericești)...” p.90. Remarcăm afirmația și încercăm o explicație. Partizanatul Forumului la eșcherul politic local și dăinuirea în puterea locală a stângii, post frontul-salvării a salvat, în parte, asociația și nucleul dur provenit din vechile instituții de propagandă. Prezența masivă a haretistilor angajați în Forum și a reprezentanților instituțiilor publice, slujitori cauzelor, a însemnat alt pilon de susținere. Binomul cu Arhiepiscopia Râmnicului (prezența ierarhilor în conducere și susținerea logistică!) a estompat culoarea roșie și a mascat cumva prezența ateilor reconvertiți în Forum, ba le-a dat un avânt, demn de Ion Iliescu- liberucuetătorul!

12. Ioan Șt.Lazăr* (fondator, fără susținere instituțională, la inițierea asociației, dar conducătorul Fundației „Antim Ivireanul”): „Pentru mine FCR este o matcă a vieții cultural-științifice, spirituale și artistice din Râmnic și din județ, în care se adună și se confruntă idei constructive, iar prin exponenții lor, se plămădesc noi opere și noi tradiții care, valorificând patrimoniul trecutului, duc mai departe, în mod creativ, nobilul spiritus loci.” p.91. O matcă veche, plină de noi oportunități și împliniri personale! Titluri, operă, mărire publică, dar și regrete față de o perioadă glorioasă, atunci când ne amintim ce activitate rodnică au avut instituțiile conduse cu pricepere în altă perioadă. Continuitatea? Fără înnodarea firului rupt de închisorile și lagărele potrivnice și recuperarea spiritului autentic românesc, încă sub multe îndoieli suspecte, nu se poate vorbi de un spiritus loci! Îmi amintesc aici că „Academia de sub pământ”, „Idea dacică”, „Posada”, „Partizanii din munți”, „Constantin Brâncuși”, „Mircea Eliade” au apărut în peisajul spiritual-cultural, dinspre alte direcții, pentru mănunchiul continuității, alături de alte lucruri laudabile pe care le-ați promovat (B. Anania, A. Ivireanul...).

13. Petru Pistol: „FCR se dovedește fidel lexemului de origine, punând și el la un loc marginile de județ... (...) Avem și proba timpului, ... ani de împliniri și de înfrângeri. A daugă-se și o condiție indispensabilă: fiecare să sugrume în el, în el, nu în celălalt, germenii ambiției, sumeției. Chiar și ai științei de carte, cu atât mai mult ai neștiinței, ai iluziei științei, aceasta din urmă grav păcat în panoplia de idealuri cetățenești ale filosofului ateanian.” p.101. De acord cu ceea ce considerați că este, prin definiție, un Forum, și ceea ce ar fi trebuit să fie prin intenția pentru care a fost creat. Numai că dimensiunea etică a dezbaterii, după cum constata un tânăr lucid, și-a neglijat-o, alunecând spre aceea de suport al creației culturale, adică în planul estetic. Ca întindere geografică, de ce credeți că se solicită înființarea de filiale ? Nu contează în afara Râmnicului decât dacă se întrezărește o acțiune susținută local (material, ca în cazul D. Drăghicescu, de ex. la Măciuca). Nu prea cuprinde... județul, ceea ce nu-i o problemă, dar nu are recunoașterea totală nici în Râmnicul pentru care a apărut! Subscriem sfatului consemnat, dar nu fără observații: cum vă explicați hemoragia de titluri academice, ivite în proximitate, chiar în forum, și parada excesivă cu acestea, dacă nu ca o sumeție de prost gust, chiar adevărate fiind (nu doar o oportunitate pentru legitimare profesională, ori cerință de acreditare!)? Cum vă explicați tribunele de onoare în care ne urcăm să nu fim uitați, aproape din cinci în cinci ani? Că dintre noi, cetățeni cu toții onorabili ai orașului, am ridicat mai cu moț vreo câțiva cetățeni de onoare? Aveți dreptate că trebuie să învățăm măsura! Dar se pare că, așa cum sesizați, marea înfrângere stă în noi înșine, în vanitatea noastră exagerată, în frustrările de-o viață care trebuie răzbunate, neapărat la bătrânețe. Și vai, ce îmbărrânit este Forumul nostru și cât este de bolnav...

14. Mihai Popa: „FCR este, în plan cultural, o asociație credibilă. Pentru cunoașterea acțiunilor inițiate și organizate pe plan local și în afara județului, i-ar trebui un program tip pliant care să-i facă cunoscute acțiunile. Pe viitor conducerea să-și propună sprijinirea realizării de asociații asemănătoare, în alte localități urbane, precum municipiul Drăgășani, orașul Horezu ș.a.” p.102. De acord în ceea ce privește calitatea majorității membrilor. Apoi nu mi se pare normal ca o asociație care ar trebui să fie proactivă (apropro de dezbateri și comunicare rapidă!) să nu fi aflat de INTERNET, să nu aibă un site, cum au toate asociațiile similare din țară. (pe care îl are și Societatea Culturală „Anton Pann”, Cultura Ars mundi, amărătul meu sat Robești, dar și mulți dintre forumiști, luați individual!). Cât privește rețeaua de forumuri locale? Mi se pare utopică atâta vreme cât capul-dispecer este rămas prin... evul mediu, ca viteză de ființare, în era cunoașterii!

15. Elena Rotomeza: „FCR s-a dorit încă , de la înființare, o tribună de dezbateri și valorizare a patrimoniului cultural, tehnic și științific din județul Vâlcea... (...)” p.105 . Raza de acțiune trebuia să fie municipiul, apoi, după un anume rodaj ar fi urmat extensia, modificarea Statutului... Ideea de tribună de dezbateri a fost în bună măsură desconsiderată. Nu s-au promovat dezbateri, privind dezvoltarea tehnico-edilitară, strategiile culturale, nu ne-am pronunțat instituțional asupra unor probleme de interes, ba am și călcat uneori pe ... becurile morale, prin hotărâri blamabile.

16. Violeta Scrociob: „Din punctul meu de vedere, FCR este o structură care reunește o mare parte a oamenilor de cultură importanți ai Vâlcii...” p.106. Cu mențiunea că sunt mult mai puțini –plătitori de cotizații! – decât la Societatea Culturală „Anton Pann”, căreia forumul i-a cam încălcat domeniul de definiție: câmpul creației culturale/planul estetic, în loc să-și vadă de tribuna dezbaterilor, atât de necesară clarificărilor în arena publică cu cetățenii tot mai debusolați și dezorientați de o comunicare media contradictorie și în redate partizane.

17. Maria Șufană (2012): „Primind cândva o invitație la FCR, din partea profesorului meu univ. dr. Alexandru Popescu-Mihăești, să particip la câteva întruniri ale asociației, acestea mi s-au părut interesante. Am continuat să particip, sfârșind prin a deveni membră a acestui ONG. Am fost susținută de toți membrii, îndrumată fiind mai ales de prof. dr. Ion Soare și prof. dr. I. Șt. Lazăr... (...) Consider că în asociație ar trebui atrași, sub o formă sau alta, mai mulți tineri”. p.113. Este curios că dintr-o mulțime de studenți meritoși, forumiștii haretieni nu te-au convins decât pe dumneata! Apoi nu am prea înțeles ce modalități de atragere a tinerilor ai în vedere! Oricum ați sesizat corect că este nevoie, urgentă, de tineri în Forum.

Precizăm faptul că au fost în cuprinse și opinii laudative, fără vreo propunere, exprimând mulțumirea forumiștilor și angajamentul slujirii cu forțele lor activităților viitoare ale Forumului : Elena Georgescu, Nicolae Daneș, Marian Pătrașcu, Paul Stănișor, Gheorghe Sporiș, Traian Roman, pr. Constantin Mănescu.

Redăm în continuare opiniile conducătorilor, implicați direct în conducerea executivă a Forumului, cei care trebuie să își asume starea de fapt:

1. Alexandru Popescu-Mihăești (președinte executiv din 2004!): „Există, în Vâlcea, un număr însemnat de cărturari valoroși care și-au unit eforturile în asociații culturale productive, așa cum s-a constituit și Forumul Cultural al Râmnicului. (...) Adevărați doctori fără de arginți, ei trudesc zi de zi pentru a adăuga noi podoabe cultural-spirituale, științifico-tehnice și artistice, frumoase și binecuvântatei zone a județului Vâlcea”. p.103. Cu tot regretul, această opinie, (completând cumva... „Prefața” –p.12-13!- ,unde se confundă datele de naștere (21 martie 2001, nu 6 aprilie 2001, pentru ședința de constituire!), și se insistă pe ideea unui fals voluntariat), nu reprezintă opinia principalului responsabil, ci cuvântul festiv al unui om implicat, doar

festiv, un împăciuitor, confundând ideea de clemență, cu acoperirea abuzurilor, în funcționarea structurii conduse. Nevoia de pace interioară, cu orice preț, a încurajat neregulile, Au profitat câțiva interesați, pentru care nu stă în picioare ideea cu voluntariatul, fără arginți, fără avantaje de-un anume fel! Slăbiciune se numește și pasivitatea unei organizații cu un Statut înghețat de la înființare, cu reguli de funcționare (regulamente, proceduri!) adăugate după 14 ani (vezi ROI, din 2015), fără analize corecte, privind respectarea Statutului (măcar în Adunările Generale! Sperăm că se păstrează PV de atestare a lucrărilor, etc.). Lipsa unui președinte, realmente executiv, a costat mult Forumul, iar volumul omagial spune multe despre acest lucru, la o analiză corespunzătoare.

2. Gheorghe Dumitrașcu (secretar general din 2001): „Forumul Cultural al Râmnicului, de la întemeierea sa a devenit un model de continuitate și creativitate spirituală...(...) membrii săi care îmbrățișează cu căldură și dăruire cultul voluntariatului, asumarea și răspunderea de a duce mai departe tradițiile culturii naționale și locale, adaptate la noile condiții ale evoluției contemporane...(...) consecvența în păstrarea echidistanței politice, a preocupărilor îndreptate cu perseverență spre păstrarea și promovarea conștiinței naționale în aceste vremuri tulburi și confuze în care se zbate țara noastră.”(p.82) Știm bine că secretariatul... ține scorul, istoricul face cronică, în baza a ceea ce a fost. Dar evaluarea evenimentelor și stadiilor prin care a trecut Forumul rămâne părtinitoare și tributară sistemului de evaluare. Ați exprimat aici și în articolul de fond, cu istoria de 15 ani a Forumului, ceea ce ați fi dorit să se realizeze plenar. În parte s-a reușit, însă hibecele cele mari trebuie strigate în gura mare! Care continuitate? În ce? Care cult al voluntariatului? Acela în care fiecare a urmărit vreun avantaj pentru sine? Sunt multe situațiile consemnate în volum din care reies aceste... oportunități! Că nu am înțeles, că nu înțelegem nevoia integrării prin cultură în Europa, din care suntem parte? Am susținut vreo 5 conferințe acestui deziderat despre care volumul de față, nu suflă vreun cuvânt! Că nu avem o strategie, ca document de lucru aprobat, nici după 9 ani de la intrarea în Uniunea Europeană? Că ne plângem mereu de pierderea identității și facem din acest mesaj o spaimă publică? Mă bucură faptul că recunoașteți că sunt multe de îndreptat și că oricând poate fi un nou început, dezbărat de toate neajunsurile. Oamenii Forumului au dreptul la acest lucru!

3. Ion Soare (fondator, venit ca dublură de la Arhivele Statului, pentru vasta sa experiență (!?!)): „Consider că FCR a fost, încă de la înființare, una din structurile organizatorice culturale cele mai temeinice care și-au desfășurat activitatea în județul Vâlcea. În ciuda unor perturbări și a unor disfuncțiuni (firești, până la un punct!) din cadrul asociației, aceasta a funcționat cel mai adesea, ca o autentică instituție, pe bază de programe anuale întocmite și îndeplinite cu competență și responsabilitate, contribuind efectiv la stimularea, dezvoltarea și promovarea culturii și spiritualității zonei, a creatorilor vâlceni din toate domeniile” (P.107). O adevărată artă a dezinformării și cosmetizării unei realități se vedește aici, dar și în articolele de sinteză (unul în nume propriu, altul împreună cu Gh. Deaconu, dar și în celelalte – cenzorul cu reformulările, reclamate de titulari! p.45-62). Forumul nu ar fi fost nimic dacă nu ar fi fost acolo în toate ipostazele posibile : coordonator, autor, ilustrator, corector, tehnoredactor, editorialist, mentor, nume și prenume, doar inițiale, pseudonime

(J.Suno, Razeș), făcător și șef de reviste, naș de botez (vezi: „Badea Cârțan”!), secretar (pentru...documentarea și funcționarea forumului) – este cam peste tot unde este vorba de executiv și nu se pune problema unui voluntariat... fără arginți. Cel mai rău este, nu faptul propriilor concluzii interesate, ci intervenția cu bocancii cenzurii în spusele altora, cu modificarea convenabilă a textelor, cum semnalăm mai sus, și cum am tot reclamat-o prin consiliile de conducere. Referitor la buna funcționare a Forumului o întrebare: Cum a putut funcționa, fără un Regulament de Organizare și Funcționare – cerut expres de Statut? Simplu! Pentru cei ce au abuzat mereu interpretarea statutului, pornind chiar de la poziționare în câmpul cultural, obiective, strategii (niciodată adoptate ca modalitate de lucru!), era un mediu favorabil. Autentică ? Da! Mimând caracterul instituțional, pentru o asociere cu caracter mai mult informal! Aici arhiva – în 15 ani de existență, s-ar putea să existe pentru a se descifra funcționarea instituțională!- este dovada care ne poate susține concluzia! S-ar afla de acolo (măcar PV care să arate prezența la întrunirile statutare și respectarea STATUTULUI, foarte des invocat, la nevoie!) temeinicia funcționării... fără reguli ferme și lipsa unui management instituțional, numai bun pentru subminarea autorității, a deciziilor fără acoperire în votul consiliului, ușa din dos a... descurcăreților, etc. Asumarea reprezentării Forumului, fără mandat, substituindu-se secretarului general, pe fondul pasivității președintelui executiv – conform STATUT, neamendată ca atare, a dus la multele disfuncțiuni reclamate și la multele conflicte interne, privind funcționarea, nu din confruntarea atitudinilor, privind cultura, spiritualitatea, etc.

4. Gheorghe Deaconu (fondator, coordonatorul Clubului Oamenilor de Știință și Artă – cadrul statutar în care trebuia să se desfășoare, săptămânal, activitatea Forumului (v. STATUT art.9, art.10)): „Ceea ce am făcut ca... (...) se cunoaște din sursele documentare și inclusiv din prezentul volum... (...) Mult mai profitabil în actualitate – deopotrivă pentru Forum și pentru mine – este să recunosc, onest, obiectiv, ceea ce nu am făcut ca forumist: (1) nu am asigurat funcționarea permanentă a Clubului...; (2) nu am avut tenacitatea să acționez pentru finalizarea programului cultural-științific, prilejuit de centenarul SPIRU HARET (2012) pe care îl consider cea mai semnificativă inițiativă a Forumului în 15 ani de existență; (3) am abandonat colaborarea pentru editarea Studiilor vâlcene; (4) nu m-am implicat consecvent în viața și problematica internă a asociației, n-am fost totdeauna solidar cu eforturile și frământările forumiștilor; (5) nu am reușit să conving (...) că vocația și misiunea Forumului trebuie să depășească salaria culturală și mărginirea provincială, aspirând spre asumarea unor proiecte de anvergură națională, capabile să propulseze identitatea și personalitatea culturală a vâlcii ca spațiu al localismului creator. Într-un cuvânt, nu cred că am onorat, pe deplin și până la capăt sintagma intelectual haretian cu care m-a acreditat, cu ani în urmă prietenul Ioan St. Lazăr, un model valid și viabil de neoharetism” (P.79). Lămuritor într-un totul! Spirit autocritic, onestitate într-un bilanț cu hibe, prezentat de ceilalți în roz. Forumul nu a funcționat, decât sporadic, cum fusese gândit în Clubul propriu, cu frecvență săptămânală. (O statistică pentru cei 15 ani de Forum, cu săptămânile aferente, ar trebui să o deducem din programele riguroase, invocate de I. Soare!). Slavă Domnului! cu... Spiru Haret, care a transformat Forumul într-un fel de fundație specială cinstirii lui. (Dacă ar fi fost așa, nu ar fi prea multe de comentat, de cântit, despre excesul de manifestări

dedicate, nu doar în anul comemorativ, dar continuu acestei mari personalități!) Suntentem pe aceeași lungime de undă când sesizați că misiunea de îndeplinit a Forumului, ar trebui să fie una consonantă zbaterilor culturale naționale. (însă ne diferențiem când este vorba de umbrela politică, amintindu-mi discursul dvs. la Forumul Național, din 2002, din sala Ateneului Român.) Despre cauzele auto izolării într-o nișă a Forumului, le putem pune pe travaliul neobosit la Editura „Fântâna lui Manole”, totuși un bun partener editorial al Forumului, dar mai ales ca Manager al SC Ateneul Meșterul Manole. Oricum titlul de cetățean de onoare al Județului Vâlcea, este probat aici prin onestitatea mărturiei privind funcționarea Forumului.

5. „I. St. Lazăr, ca membru fondator, în Forum, s-a manifestat editorial, susținând cu bune rezultate funcționarea Fundației Sf. Antim Ivireanul” pe care o conduce, haretismul (ca profesor angajat la Spiru Haret, cu o frumoasă cariera academică!, valorificată apoi și la Univ din Pitești). Facem completarea aceasta, domnia sa fiind unul dintre conducătorii influenți ai Forumului;

6. Gheorghe Pantelimon (venit în 2003): „Printre obiectivele fundamentale și direcțiile de acțiune ale Forumului, înscrise în statutul său, se află și promovarea unui dialog sistematic, permanent între societatea civilă și Primărie, domeniu în care există mari rezerve nevalorificate. Pe baza unor studii temeinice și analize, Forumul poate să furnizeze informații și să facă propuneri utile autorităților județene și locale, care să le ajute în adoptarea unor decizii fundamentale în domeniul activității culturale și educative (...) Se impune o coordonare sistematică, mai fermă a întregii activități. În opinia noastră, Forumul Cultural se află în fața unui examen exigent care presupune perfecționarea propriei activități în conformitate cu noile cerințe și exigențe ale perioadei pe care o parcurgem... (p.97). No coment! O analiză realistă care pune degetul pe rană! Forumul să devină forum în cetate și să fie un suport al deciziei publice pentru cei îndrituiți prin votul cetățenilor. Credem că trebuie urgent amendat Statutul, (Dovedit cu lacune și neclarități, depășit de starea de fapt a societății românești!), concepută și aprobată strategia, precum și adoptarea unui Regulament de Organizare și Funcționare, suport unui management cultural, demn de o organizație cu oameni valoroși!

Mihai SPORIȘ - membru fondator, demisionat din Consiliul de Conducere, în semn de protest!

NOTE (REDACTIA)

1. Măsluirea lui Ion Soare. Iată adevărata remarcă, scrisă, de Constantin Zărnescu: „Graficianul, publicistul, sculptorul Cichirdan a avut drept colaboratori permanenți oamenii Forumului Cultural al Râmnicului, o societate de elită, de intelectuali, dăruți condeiului, de diverse profesii: medici, avocați, militari, ingineri, filologi și istorici, preoți, arhitecți, muzicieni etc. Ceea ce le era oprimat, restrâns, interzis, cenzurat, înainte de 1989 (împreună cu Constantin Poenaru a lucrat la revistele samizdat create de acesta: 1968 - 1971), le este îngăduit, permis, îndeplinit, azi - o fascinație, devoțiune, dragoste - față de litera sfântă, tipărită!, mântuitoare!” (Constantin Zărnescu, „Între Povestea vorbii 21 și CULTURA Ars Mundi - Oglinda lui Cichirdan”, CULTURA vâlceană, nr. 100, iulie 2014)

Ultima oră
Cotidian național independent Director: Ion MARIN

Cotidianului *Ultima oră* i s-a conferit Distincția Culturală a Academiei Române

Fondat 1914
Serie nouă • anul XX

CULTURA
Vâlceană

Publicat: duminică, 07 august 2016

Revista “Cultura Vâlceană” – valoare în cultura națională română

CULTURA / CULTURĂ | de **Ultima ora**

11 IULIE-ZIUA MONDIALĂ A POPULAȚIEI

DEPOPULAREA ROMÂNIEI-UN PROCES CU URMĂRI DEZASTRUOASE

Gheorghe PANTELIMON

Problemele complexe ale populației au o importanță globală fundamentală. Pe 11 iulie 1987, populația lumii a atins cifra de 5 miliarde. Această dată memorabilă a devenit Ziua Mondială a Populației. În prezent, pe Terra trăiesc peste 7 miliarde de persoane. Conform estimărilor prospective ale ONU, în 2022, numărul locuitorilor se va cifra la 8 miliarde, iar la începutul sec. al XXII-lea, la 10 miliarde.

Populația României a atins în 1990 un record de 23.206.720, urmat de un proces de scădere continuă, România aflându-se în cel de-al 26-lea an de declin demografic. Specialiștii apreciază că această tendință va persista, iar în anul 2060, numărul populației rezidente va ajunge la 13 milioane locuitori, sub nivelul anului 1930, când depășea 14 milioane. Până în 2030 se va reduce cu peste 20%, a doua scădere la nivel mondial, o situație foarte gravă, cu urmări directe în plan economic și social. Potrivit comunicatului Institutului Național de Statistică, la 1 ianuarie 2015, populația rezidentă a României a fost de 19,87 milioane de locuitori. Sunt specialiști și multe alte persoane care consideră aceste cifre eronate, exagerate.

Conform datelor oficiale, la 1 ianuarie 2015, regiunea de dezvoltare Nord-Est deținea cel mai mare număr de locuitori, cu o pondere 16,5% în populația rezidentă a țării, iar la polul opus se situa regiunea de dezvoltare Vest, cu o pondere de 9,1%, vestul

fiind mai depopulat decât esteul. Regiunea de dezvoltare București-Ilfov era cea mai urbanizată, populația urbană reprezentând 89,4% din populația totală a regiunii. Și județul Vâlcea se încadrează în tendința națională. La începutul anului 2016, erau înregistrate 403.171 persoane, din care 193.923 în mediul urban. În Anuarul Statistic 2001, județul Vâlcea figura cu 430.731 de cetățeni.

În primele 5 luni ale anului 2016 populație țării s-a redus cu 37.515 locuitori, ceea ce corespunde unei scăderi medii cu 247 de persoane pe zi. Cauzele principale ale acestui proces sunt sporul natural negativ și migrația externă. Numai în luna mai 2016 diferența între mortalitate (numărul deceselor raportat la 1000 de locuitori) și natalitate (numărul nașcuților vii raportat la mia de locuitori) a fost de 6519, un spor natural negativ. În luna respectivă s-au născut 14.492 de copii, cu 1135 mai puțini, în comparație cu 2015 și au decedat 21.011 persoane, număr în creștere față de nivelul din aceeași lună a anului trecut. Deși în 2016, mortalitatea infantilă (în primul an de viață) este în ușoară scădere, România continuă să aibă cea mai mare rată din UE, în 2015 aceasta fiind dublă față de media europeană. Sociologii consideră că situația a fost generată de politicile demografice neinspirate. În context subliniem că după 1989, problemele demografice nu s-au bucurat de atenția cuvenită din partea guvernelor, a factorilor de decizie, iar politica demografică a fost lipsită de coerență. Cauzele fenomenului sunt multiple. De vină este situația economică precară, care nu stimulează cuplurile să aibă mai mulți copii, dar și tendința lor de a pune în prim plan cariera profesională, în

detrimentul familiei, de teamă să nu îngroașe rândurile șomerilor. Totodată numărul anual al întreruperilor sarcinii tinerelor mame este foarte ridicat. Avertismentele specialiștilor pentru viitor sunt foarte îngrijorătoare. Dacă în următorii ani nu se va ajunge la 3 copii de cuplu, România se va depopula accentuat și nu este exclus ca în zeci de ani românii să nu mai fie majoritari în țara lor. Sunt necesare politici demografice adevărate acestei situații, în lipsa cărora va avea efecte catastrofale. Tinerii trebuie ajutați să aibă acces în condiții avantajoase la spațiul locativ, la credite, să găsească locuri de muncă și să aibă salarii decente, să se asigure locuri în grădinițe etc. Totodată sunt necesare măsuri în domeniul ocrotirii sănătății, modernizării învățământului, pentru dezvoltarea vieții culturale, îmbunătățirea serviciilor, a prestațiilor sociale etc. În acest context intervenția Președenției și a Guvernului de a se adopta un proiect de țară post aderare la UE, pe termen lung, care să asigure o dezvoltare de ansamblu a României este salutară, dacă se va concretiza.

Specialiștii apreciază că efectele unei strategii corespunzătoare s-ar putea materializa în 10-20 de ani. Fiind vorba de probleme vitale de care depinde viitorul națiunii noastre, măsurile nu trebuie să întârzie. În această direcție trebuie să-și unească eforturile întreaga clasă politică din România. Așteptăm o inițiativă legislativă din partea noului Guvern, a deputaților sau senatorilor, care vor fi aleși la sfârșitul acestui an, de natură să asigure stoparea declinului demografic și redresarea acestei situații periculoase.

ESTE LEGEA PENSIILOR O LEGE UNICĂ?

Constanța BADEA

În ultima perioadă, societatea civilă „dezbate” o problemă foarte spinoasă legată de pensii și de pensionari.

Așa cum se întâmplă în România, cei care participă la aceste dezbateri publice nu observă elementele esențiale legate de problematica pensiilor. Toți dau vina pe calculul valorii punctului de pensie conform mai multor legi apărute după 1990 sau pe neaplicarea

corectă a acestora.

Din păcate, nici reprezentanții asociațiilor pensionarilor, nici reprezentanții Casei naționale de pensii, prin opiniile lor, nu reușesc să aducă lămuririle necesare rezolvării acestei probleme. De ce?

Înainte de a vorbi despre legile pensionării, trebuie lămurite anumite lucruri:

- Trebuie stabilit numărul corect al pensionarilor, pensionați pe baza principiului contribuției la fondul de pensii; să fie clar pentru toată lumea că nu suntem cinci milioane de pensionari

pensionați pe acest principiu. Trebuie scoși din acest număr pensionarii cu pensii speciale, pensionarii cu pensie de handicap, pensionarii CAP, persoanele cu ajutoare sociale;

- Nu este legală impozitarea pensiilor, pentru că statul român a perceput impozite pentru fondul de pensii; ba mai mult, statul s-a folosit de acești bani, ani de-a rândul, fără să plătească dobândă; fiecare pensionar are drept de proprietate asupra pensiilor;

- Sumele alocate pensiilor calculate pe principiul contribuției la fondul de pensii trebuie cuprinse obligatoriu în buget; nu interesează câți cetățeni muncesc, nu interesează cum merge economia și de ce nu merge;

- Să existe transparență în calculul valorii punctului de pensie; se publică legislația, dar nu și normele interne de aplicare a legislației pensionării; De ce? Dacă te judeci cu Casa de pensii, nu ți se trimite modul de calcul în instanță; De ce? Nu trebuie să existe transparență?

- Valoarea punctului de pensie nu este cea reală, adică ea nu reflectă cuantumul contribuțiilor foștilor angajați la stat;

- Impozitarea pensiilor nu este legală.

Apoi trebuie să discutăm de principii, legislație, aplicarea corectă a ei.

Este necesară o lege unitară a pensiilor bazate pe principiul contribuției. Până acum pensionarea a fost reglementată de o serie de legi care au produs discrepante în modul de calcul al punctului de pensie la diferite categorii de salariați din sectorul de stat sau chiar în cadrul aceleiași categorii profesionale, cu aceleași venituri salariale, cu aceiași ani de vechime în muncă, ceea ce este inadmisibil. Ba mai mult, în ultima perioadă se constată că salariații din sistemul public, care au mai mulți ani vechime, deci au contribuit mai mult la fondul de pensii, au valoarea punctului de pensie mai mică. Sigur că acest lucru nu este normal.

De aceea, asociațiile de pensionari, sindicatele și ONG-urile din România trebuie să lupte pentru o lege unitară a pensiilor, care să ia în calcul venitul brut al fiecărei persoane pentru valoarea punctului de pensie. În felul acesta se vor înlătura toate nedreptățile existente în acest moment în calculul valorii reale a punctului de pensie.

Asociațiile de pensionari spun că vor da guvernul în judecată la CEDO pentru nerespectarea legii privind calculul punctului de pensie la 45% din salariul mediu pe economie. Revin la ceea ce am spus mai sus. Despre care pensionari este vorba? Ce categorii de pensionari susțin aceste asociații?

ROMÂNII DE-A LUNGUL TIMPULUI

Selecție de citate de o valoare extraordinară pentru istoria și identitatea noastră, adunate de pasionatul cercetător Marius Fincă.

(Gh. Cărbunescu: acest material ne-a fost trimis de Ion Popescu Longin)

1. Sumerologul rus A. Kifisim: „Strămoșii rumânilor au exercitat o influență puternică asupra întregii lumi antice, respectiv a vechii Elade, a vechiului Egipt, a Sumerului și chiar a Chinei”

2. Pitagora (580 î.H – 495 î.H), face zece referiri la valorile superioare ale geților. În „Legea 1143” el spune: „Călătorește la geți nu ca să le dai legi, ci să tragi învățăminte de la ei. La geți toate pământurile sunt fără margini, toate pământurile sunt comune.

3. Homer: „Dintre toate popoarele geții sunt cei mai

înțelepți.”

4. Platon (427 – 347 î.H.), elev a lui Socrate și profesor al lui Aristotel, surprinde în dialogul „CARMIDES” o discuție între Socrate și Carmides, în care profesorul îi spune lui Carmides ce l-a învățat un medic trac când a fost la oaste: „Zamolxe, regele nostru, care este un zeu, ne spune că după cum nu trebuie a încerca să îngrijim ochii fără să ținem seama de cap, nici capul nu poate fi îngrijit, neținându-se seama de corp. Tot astfel trebuie să-i dăm îngrijire trupului dimpreună cu sufletul, și iată pentru ce medicii greci nu se pricepe la cele mai multe boli. Pentru că ei nu cunosc întregul pe care îl au de îngrijit. Dacă acest întreg este bolnav, partea nu poate fi sănătoasă căci, toate lucrurile bune și rele pentru corp și pentru om în întregul său, vin de la suflet și de acolo curg ca dintr-un izvor, ca de la cap la ochi. Trebuie deci, mai ales și în primul rând, să tămăduim izvorul răului pentru ca să se poată bucura de sănătate capul și tot restul trupului. Prietene, sufletul se vindecă prin descântece. Aceste descântece sunt vorbele frumoase

care fac să se nască în suflete ÎNȚELEPCIUNEA”. Uimitoare aceasta viziune asupra medicinei lui Zamolxe acum mai bine de 2400 de ani!

5. Dionisie Periegetul (138 d.H.): „În ceea ce urmează voi scrie despre cea mai mare țară, care se întinde din Asia Mică până în Iberia și din nordul Africii până în SCANDIA, țara imensă a dacilor.”

6. Marco Merlini, arheolog italian (n. 1953), spunea referitor la plăcuțele de la Tărtăria: „Oasele ca și plăcuțele sunt foarte vechi. Acum este o certitudine. Este rândul nostru să gândim că scrierea a început în Europa cu 2000 de ani înaintea scrierii sumeriene. În România avem o comoară imensă, dar ea nu aparține numai României, ci întregii Europe.”

7. Friedrich Hayer 1899 – filozof austriac: „Rumunii sunt poporul din Europa care s-a născut creștin” (ambasadorul Vaticanului la București spunea în aula Academiei același lucru, și asta acum câțiva ani).

8. Alfred Hofmann 1820 – în Istoria Pământului: „Într-adevăr nicăieri nu vei putea găsi o putere de înțelegere mai rapidă, o minte mai deschisă, un spirit mai ager, însoțit de mlădierile purtării, așa cum o află la cel din urmă rumun. Acest popor ridicat prin instrucție ar fi apt să se găsească în fruntea culturii spirituale a Umanității. Și ca o completare, limba sa este atât de bogată și armonioasă, că s-ar potrivi celui mai cult popor de pe Pământ. Rumania nu este buricul Pământului, ci Axa Universului.

9. Marija Gimbutas – Profesor la Universitatea California din L.A.-Civilizație și Cultură: „România este vatra a ceea ce am numit Vechea Europă, o entitate culturală cuprinsă între 6500-3500 î.H., axată pe o societate matriarhală, teocrată, pașnică, iubitoare și creatoare de artă, care a precedat societățile indo-europenizate, patriarhale, de luptători din epoca bronzului și epoca fierului. A devenit de asemenea evident că această străveche civilizație europeană precede cu câteva milenii pe cea sumeriană. A fost o perioadă de reală armonie în deplin acord cu energiile creatoare ale naturii.”

10. Louis de la Valle Pousin: „Locuitorii de la nordul Dunării de Jos pot fi considerați strămoșii Omenirii.”

11. Gordon W. Childe: „Locurile primare ale dacilor trebuie căutate pe teritoriul României. Într-adevăr, localizarea centrului principal de formare și extensiune a indo-europenilor trebuie să fie plasată la nordul și la sudul Dunării de Jos.”

12. Eugene Pittard: „Strămoșii etnici ai Rumunilor urcă neîntrerupt până în primele vârste ale Umanității, civilizația neolitică reprezintă doar un capitol recent din istoria țării”.

13. Daniel Ruzzo – arheolog sud-american: „Carpații sunt într-o regiune a lumii în care se situa centrul european al celei mai vechi culturi cunoscute până în ziua de astăzi”

14. William Schiller – arheolog american: „Civilizația s-a născut acolo unde trăiește astăzi poporul rumun, răspândindu-se apoi spre răsărit și apus”.

15. John Mandis: „Cele mai vechi descoperiri ale unor semne de scriere au fost făcute la Turdaș și Tărtăria”.

16. Olof Ekstrom: „Limba rumună este o limbă-cheie care a influențat în mare parte limbile Europei”.

17. Universitatea din Cambridge: – În mileniul V î.H. spațiul carpatic getic era singurul locuit în Europa;

– Spațiul carpatic, getic, valah a reprezentat în antichitate OFFICINA GENTIUM, a alimentat cu populație și civilizație India, Persia, Grecia, Italia, Germania, Franța și așa-zisul spațiu slav;

– VEDELE (RIG V)EDA cele mai vechi monumente literare ale umanității au fost create în centrul Europei. Fostul Prim-Ministru al Indiei, Jawaharlal Nehru a scris că: „Vedele sunt opera arienilor care au invadat bogatul pământ al Indiei”.

18. Bonfini: „Limba rumunilor n-a putut fi extirpată deși sunt azezați în mijlocul atâtor neamuri de barbari și așa se luptă să nu o părăsească în ruptul capului, încât nu s-ar lupta pentru o viață cât pentru o limbă”.

19. Ludwig Schlozer (Russische Annalen-sec XVIII): „Acești volohi nu sunt nici romani, nici bulgari, nici wolsche, ci VLAHI (RUMUNI), urmași ai marii și străvechii seminții de popoare a tracilor, dacilor și geților, care și acum își au limba lor proprie și cu toate asupririle, locuiesc în Valahia, Moldova, Transilvania și Ungaria în număr de milioane”.

20. Michelet, Paris 1859, către trimisul lui Cuza: „Nu invidi-

ați vechile popoare, ci priviți pe al vostru. Cu cât veți săpa mai adânc, cu atât veți vedea fășnind viața”.

21. Andre Armad: „Într-adevăr acesta este unul din cele mai vechi popoare din Europa... fie că este vorba de traci, de geți sau de daci. Locuitorii au rămas aceiași din epoca neolitică – era pietrei șlefuite – până în zilele noastre, susținând astfel printr-un exemplu, poate unic în istoria lumii continuitatea unui neam”.

22. D'Hauterive (Memoriu asupra vechii și actualei stări a Moldovei, 1902): „Limba latinească în adevăr se trage din acest grai (primordial), iar celelalte limbi, mai ales rumuna sunt acest grai. LATINEASCA este departe de a fi trunchiul limbilor care se vorbesc astăzi (așa zisele limbi latine), așa zice că ea latina, este cea mai nouă dintre toate”.

23. Huszti Andras: „Urmașii geto-dacilor trăiesc și astăzi și locuiesc acolo unde au locuit părinții lor, vorbesc în limba în care glăsuiau mai demult părinții lor”.

24. Bocignolli (1524): „Rumunii despre care am spus că sunt daci”.

25. L.A. Gebhardi: „Geții vorbeau aceeași limbă ca dacii și aveau aceleași obiceiuri. Grecii dădeau atât geților din Bulgaria, cât și dacilor din Moldova, Valahia, Transilvania și Ungaria același nume și credeau că și geții și dacii provin de la traci”.

26. Martin Hochmeister (Siebenburgische Provinzial Blatter, 1808): „În cele mai vechi timpuri cunoscute, în Transilvania și în țările învecinate locuiau dacii, care mai erau numiți și geți și de la ei a primit actuala Transilvanie împreună cu Moldova, Muntenia și regiunile învecinate din Ungaria numele de Dacia”.

(continuare în numărul viitor)

GEORGE ROGOJINARU

Citadină

În legănări molatice de forme
cu pantalonii femeile se plimbă;
Șoseaua ia mașinile pe limbă,
Scuipându-le printre clădiri enorme.

Trec mișunând tramvaiele pe șine,
ca viermi prin leșul mare-al nu-știu-cui;
întorc prin piețe publice statui
crăpatul lor obraz ca de rușine.

Ne regăsim mai obosiți, mai triști
de geamuri reflectați prin magazine.
- Ia-ne, Lumină, 'n palmele-ți și zi-ne
Cum trup îți suntem, cum că mai ești!

Trec berzele

Sus, în cer printre albastru,
pe sub nori, peste pământ
trec berzele, albele,
lunecând, alunecând.

Aripi leneșe deasupra
zilei dorm plutind de vânt;
albele, o, negrele,
lunecând, alunecând.

Din amurgu-n răsăritul
zilelor plutind la rând
negrele, o, albele,

lunecând, alunecând.

Trec spre zări, se duc
cu vara,
ah, și cât de prea curând,
negrele, o, negrele,
lunecând, alunecând.

Pier stingându-se-n
privire-mi,
peste moarte, peste gând.
- Suflete, întoarce-te,
lunecând, alunecând...

ARTIȘTI INDEPENDENȚI

Cerule, boabă rotundă

Limpede ca roua nopții și ca lacrima, rotundă
sună boaba de ciorchine a lumină și a cer;
sus, sub cetina-nserării, stele scapără și pier
lunecând pe sub frunzișul norilor să se ascundă.

I-auzi cum vibrează bronzul zării în liniștea
profundă,
când pe aripi adormite berzele-i plutesc în vis;
ploapa zilei ca o rană luminoasă te-a deschis
în ciorchinii galaxiei, cerule, boabă rotundă!

AUTUMNALĂ

Zicere: A venit Toamna!

După aroma sălbatecă a boabelor de struguri și fluxul de
aramă, după caldele și potolitele adieri, ce alta ar putea
să fie? Peste fețele pământii ale țăranilor se va așeza iar o aură de
împlinire și liniște nouă: Toamnă, bine ai venit!

Mișcările nervoase ale brațelor și salutul grăbit s-au domolit
ca prin minune, au amplitudine. Ziua de lucru, toamna, este dintr-
o bucată, iar pentru asta, țăranul știe să-și dozeze puterile, ca să
poată ține trena cu timpul frumos.

După încordarea dramatică, până să lege câmpul și să-și poată
face o părere despre noua toamnă, toamna, oricâtă siguranță ți-ar
da, are o perioadă dificilă, cea de început, atunci când număr fără
de sfârșit de greieri dau glas întunericului din fluiericele lor fer-
mecate, întărâtând de fapt ploile, iar cocoșii nu vor uita decuseară
să cânte : „măine plouă!” și asta negreșit trebuie să se întâmple:
se va deschide cerul și se vor cerne ploii mărunte și reci, și vor
poposi cețuri dese, misterioase, ca-n zorii ancestrali, de început
de lume...apoi încă o zi, două, trei sau nouă cu soare; pe-aproa-
pe-i stricăciunea.

La toate acestea, țăranul e atent și-și împarte timpul în unități

de-o zi și jumătate, ba și mai mari... „Și mai mari? Ba așa zice că
de o zi și jumătate și-o noapte. Și-o noapte !”.

„Dă-i cea, Pavele. He! Hoo... Gata. Hăiss!” „Codine, bă,
Codine, ce visezi, mă? Ia scoal' de te-nchină!” Huhurezii,
stăpânii semnelor rele, te-amenință insistent să părăsești culcușul;
pe per luna plină, rotundă ca sânul de fecioară, te cheamă, te-n-
deamnă.

„Nu dormi?” „Nu dorm” „Nici eu”. Nici noaptea, nici ziua,
nici... ” „Hai la tăiat”

„Hai, mă dusăi ca să vorbesc / Cu Găman, să-l despletesc / Și
să iau ce-a zis că-mi dă / Vara-primăvara toată ! / Hai la toamnă de
mă cată / Neiculuță – că prea m-ai doftoricit / Mi-ai dat viață –
acum, ia-o înzecit!”

„Zi, inimă, tu ce cuvânt dictezi în clipa asta grea”. „Iubire”.

Țăranul își iubește munca lui și o face din conștiință. Când e
conștiință, crezi în finalitatea iubirii.

Toamnă, toamnă. E toamnă. Eliberați Poetii din cușca efe-
merului! Fără Poetii, toată truda va năclăi de rugină și putregai...
Salut, Poetule! Prin tine ajungem mai repede la Dumnezeu. A
plânge, a cânta. Cine te cheamă? Doamne, nu mă schimba.

E toamnă. Treci prin pădure, ca să vezi ce mai face. I s-a copt
frunza și are glas de sticlă. Flutură fără preget și e gătită în culori
rare și ultime. Îi fac slujbe mierle și privighetori. Îți șoptește o
voce: încearcă să mă cunoști și drumurile inimii mele ți se vor
deschide sufletul și dai glas bucuriei: „Pădureo, tu ești nebună!
Cât de nebună și cât de frumoasă. Ești nebună și frumoasă - ca
sufletul meu. Plină de umbre și lumini - ca viața mea. Te iubesc!
Te iubesc! Mereu te-am iubit, Doamnă a Libertății !

Iar și iar Toamna. Dar cum poate arăta o toamnă fără pădure?
Cum poate arăta un volum de poezie fără a vorbi despre toamnă?
O, ce mult iubesc Toamna - această stare de înaltă alchimie din
care se naște EA, dăruindu-se eroic, spre a avea de unde se naște
încă o dată și mereu.

Toamnă

Ca și toamna trecută, ca-n toate toamnele, miriade de bănuți
arămii astupă potecile, câte zbor cu vânturile și le-ngroapă
brazdele, frunzind nou prin flori prin iarbă, făcând Roata să se-
nvârtă, Maica - tot întinerind, Fiul - toamnei slugă. O, că
umbră e și vis viața omului pe lume : ieri la moară măcinam,
noaptea visam că plângeam, astăzi chefuliesc la nuntă, mâine plec,
c-așa mi-e scris...

N. Toșu-Olteanca, 3 martie, joi, pe seară, 1989

ISTORIA TIPARULUI

DIALOGURI (XIII)

Arhim. Veniamin MICLE
Petre CICHIRDAN

TIPOGRAFII ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC: ȚARA ROMÂNESCĂ

Petre CICHIRDAN: - Este important de știut ce a urmat din punct de vedere tipografic în Țara Românească, după apariția primei tipografii, la Mănăstirea Bistrița, condusă de ieromonahul Macarie tipograful. Capitala țării, până la jumătatea secolului XVII era la Târgoviște, dar tiparul este, încă, încetățenit în mănăstiri; și, care, de regulă, la început, nu era agreat în cetatea de scaun; mănăstirea, reprezentând mai degrabă loc de refugiu pentru domnitor...Cu cât timpul evoluează, observăm că dezvoltarea tiparului în Țara Românească urmează parcursul, în teritoriu, al dezvoltării capitalismului, germeii săi, al mașinii complexe în general, care să permită produsul de serie. Economia acestei țări, avântul ei, urmează cursul dezvoltării orașelor, dar mai ales al Bucureștiului, oraș capitală a țării, începând din secolul XVIII... Târgoviște, București, Câmpulung, Govora, Buzău, Râmnicu Vâlcea...În secolul XX, în interbelic, desigur, și prin prisma a ceea ce s-a întâmplat la Govora și la Râmnic prin Antim Ivireanul, Nicolae Iorga numea Râmnicul Vâlcea pe lângă „Sinaie a Văii Oltului”, oraș capitală a tipografilor... Amploarea economică pe care o ia Bucureștiul, după 1944, dezvoltare economică, politică și administrativă, face ca industria tiparului să explodeze alături de industriile de bază ale economiei românești, arta tiparului, dezvoltându-se aici fără comparație cu nici un alt oraș din România sau județ. Calitatea atinsă în această industrie tipografică, deși în culmea acționării electro-mecanice, unde regulile și standardele sunt mult mai rigide și puține la număr decât în acționările electronice și mecatronice, a atins cote pe care nici contemporaneitatea și nici posteritatea nu le va mai consemna în propriul palmares. Cartea și presa, publicistica, tehnica comunicării, părăsesc din ce în ce mai mult regula artistică, puterea de exprimare a umanului prin munca manuală. Toată lumea se aștepta, de-a lungul vremurilor, dar mai ales astăzi, ca regula expresiei artistice în înțeles tradițional și clasic, să nu dispară...Dar jocul copiilor prin tehnica cibernetică l-a depășit pe cel care transpune din spațiul ludic, natural, și oamenii, în mod neașteptat, au simțit din ce în ce mai puțin nevoia de desen cu mâna, care presupune și talent, și pricepere, și instrucție, și mai ales prezența maestrului...experiența bătrânului! În 1960, Casa Scânteii din București avea 30.000 de angajați, lucrători în domeniul cărții și al presei. Dintre aceștia erau cel puțin o mie de corectori, alte mii de redactori și referenți. La acel timp, încă vorbim de o artă a scrisului, a graficii, a semnului tipărit. Da, vorbim despre o artă...Produsele tipografice din acele, deja, timpuri trecute, nu au și nu vor avea egal. Nimeni, însă, nu se aștepta ca nici, numai, într-o jumătate de secol să asistăm la o asemenea cădere! care, am văzut, și știm, în două mii de ani, după Hristos, a însemnat numai creștere! Dacă computerul a ajutat mașina de transport uman, mașina unealtă de lucru, mașina de zburat-avionul și elicopterul, mașina de navigat, să devină mai bune, iată, că ușurința de a accede la computer, răspândirea lui, a devenit o „frână” în calea mașinii de tipărit, eliminând orice barieră care să se opună produsului facil, de cele mai multe ori, obraznic și infantil... Inexistența acestei bariere care să stăvilească infantilismul și neprofesionalismul, lipsa de calitate a scrisului grafic și în conținut, la care se adaugă și dispariția negustoriei produsului tipărit, au pus deja în pericol această artă și știința a tiparului inventat de Gutenberg... Să fie foarte clar, cartea de astăzi este similară, încă, cărții lui Gutenberg, doar că față de cartea apărută până acum cincizeci de ani, numai, cartea a devenit un produs asupra căruia nu mai decide și hotărăște nimeni, nici o regulă și barieră! a economiei de piață. Rămâne era Gutenberg „în picioare, valabilă și cu căutare, încă? Desigur, doar printr-o reevaluare a muncii în colectivitate și a diviziunii muncii, eliminarea monopolurilor, reparația negustoriei de presă și carte, reafirmarea lor ca forță productivă...Dacă pentru bunul mers al unei producții utile societății este nevoie de investiția financiară care precede actul de producție, atunci, și la carte și ziare, este nevoie de aceeași investiție făcută înainte.

Și fiindcă suntem la o istorie a tiparului bisericesc în Țara Românească, amintim, că, în România după 1918, pe care o vom

sărbătorii ca întreagă și rotundă în 2018, la o sută de ani, la Mănăstirea Bistrița, după 508 de ani de la tipărirea Liturghierului de către Macarie tipograful, Arhimandritul Veniamin Micle tipărește în chiliile sale din Sfânta Mănăstire, în tehnologie proprie, „tipar” și legătorie, câteva cărți pe an... Dumneavoastră ați ajuns, din 1982 și până astăzi, la cartea cu numărul 90, rămânând ca la cifra de 100 să ajungeți curând!...Cărți produse de dumneavoastră de la prima la ultima pagină, și legate de dumneavoastră! Facem completarea că din tehnica computerului nu o folosiți decât pe cea a scrisului... Înseamnă că arta lui Macarie, aici, triumfă încă! Că, încă, trăiți în arta lui Gutenberg, demonstrând că această tehnică încă este viabilă. Ce ar fi fost, dacă Mănăstirea Bistrița ar fi reluat această tehnică de producție, ar fi redevenit centru tipografic. Continuați așa cum nu se face nicăieri în țara asta, și, probabil, în lume; o meserie mănăstirească, care, iată, încă înflorește...Dar să vedem care sunt, în întregime, precursorii dumneavoastră și urmașii lui Macarie!?...

Arhim. Veniamin MICLE: - *Tipografia din Târgoviște* (1544). La Târgoviște, tipografia a fost adusă în anul 1544, din Serbia, de Dimitrie Liubavič, care pune bazele celei de a doua tipografii chirilice a secolului al XVI-lea din Țara Românească; el era fiul lui Fjodor Liubavič care tipărise trei cărți la Mănăstirea Goražde, având ca model tipăriturile ieromonahului Macarie. Asociat al vestitului tipograf Bojidar Vucovič, la Veneția, lucrează împreună cu el *Sbornicul* (1538), iar la Gračanica, *Octoihul* (1539), înainte de a trece la Târgoviște, unde va fi cunoscut sub numele de „nepotul lui Bozidar”. Dimitrie Liubavič folosește în Țara Românească caracterele aduse de la Goražde, care aparținuse tipografiei unchiului său Bojidar; așa se explică asemănarea literelor și a ornamentelor din cărțile lui Macarie cu cele ale tipografiei din Târgoviște, nu că el ar fi activat în cetatea de scaun. Tot aici, apare *Molitvelnicul slavon* (1545), care are litera „C” inițială, ornamentată din Liturghierul lui Macarie (1508), fiind identică celei din prima tipăritură târgovișteană. La fel, *Triod-Penticostarul slavonesc* (1557-1558), tipărit de Coresi, reproduce ornamente macariene: frontispiciul din Tetraevanghel (1512); *Apostolul românesc* (1563) folosește frontispiciile lui Macarie, iar „II” ornamentat din Octoihul lui Macarie (1510) este identic cu aceeași inițială ornată din *Apostol*. Deci, este evidentă imitarea unor litere din opera macariană.

Tipografia din București (1573). Prima tipografie din București a fost organizată în Mănăstirea Plumbuita, la anul 1573, din inițiativa domnitorului Alexandru al II-lea Mircea (1568-1577), care împuternicește pe ieromonahul Lavrentie să cumpere o tiparniță de la sașii din Brașov; acesta tipărește *Tetraevanghelul slavon* (1582) și *Psaltirea*. Tiparul ieromonahului Lavrentie avea matrițe lucrate de el însuși împreună cu ucenicul său Iovan, motiv pentru care nu se confundă cu nici unul dintre caracterele poligrafice practicate în Transilvania sau Țara Românească; totuși, se observă influența ieromonahului Macarie, mai ales în privința ornamentației.

Activitatea tipografică a stagnat în București, mai mult de un secol. Deși mitropolitul Varlaam a păstorit puțin (1672-1679), totuși a reușit să înființeze o tiparniță (1678), unde va imprima *Cheia înțelesului* (1678). Urmașul său, Teodosie (1679-1708) a reluat activitatea, tipărind câteva cărți liturgice și *Mărgăritarele* (1691). Ajuns conducător al tipografiei Antim Ivireanul, va tipări: *Învățăturile lui Vasile Macedoneanul către fiul său Leon* (1691); *Slujba Cuvioasei Maici Parascheva și a Cuviosului Grigorie Decapolitul* (1692); *Sfânta și dumnezeiasca Evanghelie elinească și rumănească* (1693); *Psaltire* (1694), în românește. În anul 1701, deși era egumen al Mănăstirii Snagov, lui Antim i se încredințează Tipografia bucureșteană, unde va tipări o serie de cărți în grecește, greco-arabă și românește. Urmașul său, Mitrofan (1716-1719), nu a tipărit nici o carte.

Activitatea editorială a fost reluată în anul 1720 de mitropolitul Daniil (1719-1731), care tipărește în limba română numeroase cărți cultice. Urmașul său, Neofit Criteanul (1738-1753) a tipărit în anul 1741 patru cărți în românește, iar în următorii ani, mai multe cărți de cult. În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, activitatea tipografică a fost la fel de intensă, datorită mitropoliților: Filaret (1753-1760) și Grigorie II (1760-1787), ultimul tipărind aproximativ 40 de cărți; Cosma Popescu (1787-1792) tipărește *Octoihul Mare* (1792), iar

CARTEA SCRISĂ „LA ZIAR”

Filaret II (1792-1793), *Catavasierul* (1793). Activitatea tipografică a continuat cu rezultate mai bune la începutul păstoririi mitropolitului grec Dositei Filitti (1793-1810). În primul deceniu al secolului al XIX-lea, apar: *Slujba Cuviosului Dimitrie de la Basarabov* (1801), *Chiriadromionul la Evanghelii* (1801), *Ceaslovul* (1801), *Evangheliarul* (1808) și *Rânduiala sfințirii bisericii* (1809), precum și două lucrări teologice, *Carte folositoare de suflet* (1800) și *Chiriadromionul la Evanghelii* (1801), traduse de călugării nemțeni Gherontie și Grigorie.

După războiul ruso-turc (1806-1812), scaunul mitropolitan a fost ocupat de Nectarie (1812-1819), ierarh grec, venit de la Râmnic. În timpul său, s-a tipărit *Molitvelnicul bogat* (1819). Din nefericire, Nectarie a renunțat la vechiul drept al tipografiei mitropolitane de a edita și cărți cu caracter laic. Urmarea a fost că, domnitorul Ioan Caragea (1812-1818) a semnat la 3 noiembrie 1817 un hrisov pentru înființarea tipografiei de la „Cișmeaua lui Mavrogheni”, prima cu caracter laic în Țara Românească, unde s-au tipărit și câteva cărți cu conținut teologic.

Evenimentele petrecute în anii 1821-1822, precum și vacanța scaunului mitropolitan, după retragerea lui Dionisie Lupu, au împiedicat tipărirea de noi cărți. Activitatea tipografică a fost reluată după alegerea ca mitropolit a lui Grigorie Dascălul (1823-1834), care va tipări o serie de cuvântări patristice, iar în 1828, *Tetraevanghelul*, în limba bulgară, fiind prima traducere tipărită în această limbă. După moartea mitropolitului Grigorie, scaunul rămâne vacant mai mulți ani, treburile Mitropoliei fiind conduse de o „Ocârmuire”, formată din trei episcopi. În aceste împrejurări, activitatea tipografică a cunoscut un pronunțat declin, mai ales că au apărut câteva tipografii particulare, care îi făceau concurență.

Mitropolitul Nifon (1850-1875) a reluat activitatea cu teascuri aduse de la Viena, iar întreprinderea a numit-o: „Tipografia Nifon mitropolitul”, în care a tipărit: *Noul Testament și Ceaslovul* (1854); *Liturghierul* (1855); *Catavasierul*, *Triodul și Psaltirea* (1856). Din nefericire, tipografia a trecut în proprietatea statului (1860), iar tiparul bisericesc a cunoscut o evidentă stagnare. Pentru o perioadă destul de lungă, anumite cărți cu profil teologic, inclusiv revista „Biserica Ortodoxă Română”, s-au imprimat în tipografii particulare din București. În ședința sinodală din 22-23 noiembrie 1880, episcopul Melchisedec Ștefănescu al Romanului propune înființarea unei tipografii a Bisericii, care va purta numele: „Tipografia Cărților Bisericești”, și s-a votat „Regulamentul pentru înființarea unei tipografii proprii”, aprobat prin Decret regal (27 august 1881). Ministerul Cultelor a donat Sfântului Sinod suma de 15.000 lei, pentru a procura o mașină nouă de tipar și litere latine, care au fost aduse de la Viena. De asemenea, a mai oferit un imobil, mărit ulterior cu câteva încăperi (1884), cu un depozit de cărți și o librărie (1902), devenind actualul imobil din „Intrarea Miron Cristea”. Tipografia s-a inaugurat la 17 ianuarie 1882, iar prima apariție tipografică a fost jurnalul „Biserica Ortodoxă Română” (1882), urmată de *Orologiul Mare* (1882), cu litere latine. În ultimele două decenii ale secolului al XIX-lea și începutul celui de al XX-lea, unii ierarhi și teologi și-au tipărit lucrările în această tipografie; dintre ei, menționăm pe Melchisedec Ștefănescu (1823-1892), Iosif Gheorghian (1829-1909), Atanasie Mironescu (1856-1931), Gherasim Timuș (1849-1911), Nicolae Filip, Constantin Erbiceanu, Dragomir Demetrescu, Constantin Chiricescu, Constantin Nazarie, Ioan Cornoiu. Cea mai importantă lucrare a fost *Biblia sinodală* (1914).

Sub păstoria mitropolitului primat, apoi patriarh, Miron Cristea (1925-1939), s-a inaugurat o etapă nouă în istoria „Tipografiei Cărților Bisericești”, fiind reutilată la standarde moderne. Astfel, apare o nouă ediție sinodală a *Bibliei* (1936), *Noul Testament* (1937), apoi își publică lucrările profesorii de teologie: Ioan Popescu-Mălăiești, Ion V. Georgescu, Atanasie Negoită, Haralambie Roventă, Teodor M. Popescu, Niculae M. Popescu, Gheorghe Moisescu, Veniamin Pocitan, Ioan Mihălcescu, Nicolae Chițescu, Șerban Ionescu, Constantin Pavel, Petre Vintilescu, Ene Braniște, Vasile Ispir, Constantin Dron, Iuliu Scriban, Dumitru Fecioru ș. a.

La începutul anului 1949, Tipografia a fost inclusă în Institutul Biblic, luând denumirea de „Tipografia Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române”. Numărul cărților tipărite a scăzut; pe lângă penuria de hârtie, s-a instituit un control riguros asupra tuturor publicațiilor Bisericii, prin cenzura Departamentului Cultelor. Totuși, au apărut trei volume de *Cuvântări bisericești* (1949-1952) ale mitropolitului Nicolae Krutițki; s-a tipărit cartea *Ziua Domnului* (1957) de Gala Galaction, precum și *Tâlcuirea Sfințelor Evanghelii și Cazaniilor duminicilor* (1960), *Apostolat social* (1948-1976), 12 volume, ale

patriarhului Justinian și *Învățătura de credință creștină ortodoxă* (1952). De asemenea, s-au tipărit manuale pentru studenții în Teologie și Seminariile teologice. Din anul 1949, au apărut revistele centrale bisericești: „Biserica Ortodoxă Română”, „Studii Teologice”, „Ortodoxia” și „Glasul Bisericii”. În 1988, a apărut în condiții grafice de excepție ediția jubiliară a Bibliei de la București (1688).

În ultimii ani, tipografia a fost dotată cu utilaj modern, între care o mașină de tipar offset, amplasată într-un nou corp de clădire (1991). Tipografia a desfășurat o bogată activitate, datorită patriarhilor Justinian Marina (1948–1977), Iustin Moiescu (1977–1986), Teocist Arăpașu (1986–2007) și Daniel Ciobotea (din 2007). În prezent, se remarcă Imprimeria „Pharos” din Popești-Leordeni a Patriarhiei Române.

*

Tipografia din Câmpulung (1635). Aproximativ o jumătate de secol (1588–1635), în Țara Românească nu s-a tipărit nimic. În secolul al XVII-lea, apare o tipografie în Mănăstirea din Câmpulung, a aportul domnitorului Matei Basarab (1632–1654), la sfatul ieromonahului Meletie Macedoneanul. Ca urmare, l-a delegat către mitropolitul Petru Movilă de la Kiev, care i-a trimis o tiparniță completă, cu litere de cinci feluri; aici s-a tipărit *Molitvelnicul* (1635), cu o Predoslovie semnată de domnitor, în care relatează că s-a constatat „o împușinare a sfințelor cărți din cauza frecventelor năvăliri și impresurări ale diferitelor popoare, ale necredincioșilor și chiar ale unor credincioși în diferite vremuri”; a doua carte este *Învățătura preste toate zilele* (1642), un mic catehism, tradus din grecește în românește de ieromonahul Melchisedec, egumenul mănăstirii, care semna și o Predoslovie. A urmat un *Antologhion* slavon (1643), care avea două prefețe, semnate de Melchisedec; prima adresată domnului, iar a doua, cititorilor. Ultima carte de la Câmpulung a fost *Psaltirea slavonă* (1650), apărută „în tipografia precuviosului părinte Kir Melchisedec ieromonahul, întâiul egumen al mănăstirii Câmpulung”, fiind corectată de Dionisie eclesiarhul și tipărită de meșterul Preda Stancovici din Câmpulung, deci un localnic.

*

Tipografia din Mănăstirea Govora (1637). În anul 1637, se pun bazele unei tipografii la Mănăstirea Govora, prin strădaniile egumenului Meletie Macedoneanul, călugărit în Mănăstirea Zografu din Muntele Athos; el învățase meșteșugul tiparului „în țările rusești” și a fost trimis la Kiev, de unde aduce o tipografie pe care a instalat-o în mănăstire, unde vor apărea următoarele cărți: *Psaltirea slavonă* (1637), *Psaltirea cu Ceaslov* (1638), *Paraclisul Precistei* (1639), *Ceaslovul* (1640) și *Pravila de la Govora* (1640–1641), carte destinată preoților care aveau nevoie de îndrumări clare, fie în scaunul de spovedanie, fie pentru judecarea unor abateri ale credincioșilor sau a neînțelegerilor dintre ei, pentru că pe atunci preotul avea și o astfel de îndatorire. *Pravila* a apărut în două tiraje deosebite: unul destinat pentru Transilvania, în care, numele lui Teofil era înlocuit cu al lui „Ghenadie, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop și mitropolit a toată Țara Ardealului”. Ultima carte inițiată aici este *Cazania* sau *Evanghelia învățătoare* (1642), care va fi terminată la Mănăstirea Dealul (1644). Cărțile tipărite la Govora au folosit, pentru ilustrare, gravuri în lemn, frontoane și vignete, aduse din Kiev și Liov, imprimate cu roșu și negru. Pentru buna desfășurare a activității, Matei Basarab înființează prima moară de hârtie din Țara Românească, lângă Oțele Mari din județul Vâlcea, și o Școală de tipografi, pentru pregătirea cadrelor necesare.

*

Tipografia din Mănăstirea Dealu (1642). La sfârșitul anului 1642, Tipografia de la Mănăstirea Govora va fi mutată la Mănăstirea Dealu de lângă Târgoviște. Aici se va finaliza *Cazania* (1644), începută la Govora, și se vor tipări următoarele cărți: *Răspuns împotriva Catehismului calvinesc* (1645); *Liturghierul adică Slujebnic* (1646); *Urmarea lui Hristos* (1647); *Triod-Penticostar* (1649); *Carte ce să cheamă pogribania preoților mireani și a diaconilor* (1650); *Mistrio sau Sacrament* (1651), care cuprinde rânduiala tainei Botezului și al Mirungerii, având tipicul în românește, iar rugăciunile, în slavonește; *Târnosania* (1652), în românește, și *Îndreptarea Legii*, numită și *Pravila cea Mare* sau *Pravila de la Târgoviște* (1652).

*

Tipografia de la Buzău (1691). Cu sprijinul domnitorului Constantin Brâncoveanu a luat ființă o tipografie la Buzău, prin purtarea de grijă a episcopului tipograf Mitrofan (1691–1702). Activitatea sa atât de prodigioasă, a fost continuată cu slabe rezultate de urmașul său Damaschin (1702–1708).

Timp de trei decenii nu s-a mai tipărit nimic. Abia în 1743, tipografia a fost repusă în funcțiune de episcopul Metodie (1740–1748), considerat al doilea ctitor al tipografiei, care tipărește *Acatistul Născătoarei de Dumnezeu*, *Ceaslovul*, *Catavasierul* și

Apostolul (1743) și *Evhologhionul* (1747). În timpul episcopului Cosma Popescu (1763–1787), s-au mai tipărit *Psaltirea* (1767), *Liturghierul* și *Catavasierul* (1768).

Activitatea tipografică la Buzău se va întrerupe pentru mai bine de șase decenii. Lucrul este explicabil: aici, dintre 11 episcopi ai perioadei fanariote, 5 au fost greci, care nu aveau niciun interes să militeze pentru propășirea spirituală și culturală a preoților români. Primele tipărituri au fost traduceri mitropolitului Grigorie Dascălul, pe care le făcuse în timpul exilului său la Chișinău, care cuprindeau: *Cuvinte* ale monahului Iosif Vrienios (1832), *Epistole* ale patriarhului Fotie al Constantinopolului, *Cuvântări* de Sfântul Grigorie Palama (1832), *Împărțirea de grâu* (1833) și *Puțul*, ambele ale Sfântului Ioan Gură de Aur (1833).

După ce Grigorie Dascălul a reluat scaunul mitropolitan (1834), Tipografia buzoiană și-a continuat activitatea, sub îndrumarea episcopului Chesarie, tipărindu-se peste 40 de titluri, constând în cărți de slujbă, manuale școlare, de literatură și de știință. La 7 ianuarie 1839, apare „Vestitorul bisericesc”, gazetă religioasă și morală, redactată de ierodiaconul Dionisie Romano, profesor național în Buzău, și de Gavriil Munteanu, profesor la Seminarul buzoian; gazeta a apărut săptămânal în anii 1839 și 1840.

Înteruptă timp de patru ani, activitatea tipografică s-a reluat, când apare o *Învățătură pre scurt pentru nunți*, de mitropolitul Grigorie Dascălul (1845) și un *Aghiazmatar mic* (1845), apoi *Rânduiala cum se cuvine a cânta cei doisprezece psalmi* (1846), tradusă din limba greacă.

A urmat o nouă întrerupere, activitatea fiind reluată în 1850, de episcop Filotei (1850–1859), în timpul căruia s-au tipărit aproximativ 25 de cărți de slujbă, de învățătură și manuale școlare. Cea mai importantă apariție editorială din timpul său a fost *Biblia sau Testamentul Vechi și Nou*, cunoscută sub numele de „Biblia de la Buzău” (1854–1856), având la bază textul Bibliei de la Blaj (1795).

Sub episcopul Dionisie Romano (1859–1873), activitatea tipografică de la Buzău a fost într-un oarecare regres, deși s-au tipărit unele cărți de slujbă, câteva volume de predici ale episcopului și unele articole publicate în „Vestitorul bisericesc”. Din nefericire, odată cu moartea episcopului Dionisie (1873), a încetat și existența tipografiei eparhiale, iar Calinic Miclescu (1875–1885) a transportat de la Buzău la București materialul tipografic rămas de la vechea tipografie.

În timpul episcopului Ghenadie Niculescu (1923–1942), la Buzău a luat naștere o altă tipografie, care pe lângă revista „Îngerul”, a mai tipărit „Buletinul Episcopiei Buzăului” și broșuri pentru îndrumarea duhovnicească a credincioșilor. Sub îndrumarea lui Antonie Plămădeală, s-au tipărit volumul *Spiritualitate și istorie la întorsura Carpaților* (1983). De asemenea, episcopul Epifanie Norocel a publicat volumele: *Pagini din istoria veche a creștinismului la români* (1986), *Ctitorii voievodale în eparhia Buzăului* (1988) și *În slujba credinței străbune și a înțelegerii între oameni* (1987), iar Preotul Gabriel Cocora publică mai multe cărți de istorie.

*

Tipografia din Mănăstirea Snagov (1694). În anul 1694, ieromonahul Antim Ivireanul se stabilește la Mănăstirea Snagov, întemeiază o nouă tiparniță și scoate la lumină următoarele cărți: *Orânduiala Slujbei în 21 a lui mai la zioa Sf(î)nișilor Slăviți și de Asemenea cu Ap(osto)lii mari Înp(ă)r(a)ți Constantin și Elena* (1696), *Antologhion* (1697), în grecește; *Sf(ă)nta și D(u)mnezeiasca Evanghelie* (1697), în românește; Ioan Cariofil, *Manual despre câteva nedumeriri și soluțiuni sau despre cercetarea și confirmarea câtorva dogme necesare ale Bisericii* (1697), în grecește; *Cuvânt panegiric despre împăratul încununat de Dumnezeu și asemenea cu Apostolii marele Constantin* (1697), în grecește; *Dreapta alcătuire a Gramaticii slavonești* (1697), în slavonă; *Mărturisirea Ortodoxă* (1699); *Carte sau Lumină* (1699), în românește; *Învățătura creștinești* (1700), în românește; *Floarea darurilor* (1700); *Psaltirea Proorocului și Împăratului David* (1700); *Trei Sfinte Liturghii* (1701), în greco-arabă; *Eortologhion*, de Sevastos Kimenitul (1701); *Proschinatarul Sfântului Munte al Athonului* (1701), în grecește.

*

Tipografia de la Râmnicu Vâlcea (1705). Ajuns în fruntea Eparhiei Râmnicului, Antim Ivireanul și-a arătat întreaga sa destoinicie. Odată cu venirea sa aici, aduce și tipografia de la Snagov, întemeind astfel prima tiparniță în orașul Râmnicu Vâlcea. În decurs de trei ani a imprimat 9 sau 10 cărți, grecești, slavonești și românești pentru slujbă și învățătură. Precizăm că *Liturghierul cu Molitfelnicul* (1706) sunt primele ediții românești din Țara Românească.

După alegerea lui Antim Ivireanul ca mitropolit, activitatea tipografică la Râmnic a încetat pentru un timp. Noul episcop,

Damaschin Dascălul (1708–1725) a început o acțiune susținută de traducere a tuturor cărților de slujbă în română. Dar împrejurările fiind nefavorabile n-a reușit să reia șirul tipăriturilor râmnicene; spre sfârșitul vieții a tipărit *Învățătura pentru șapte Taine*, *Ceaslovul* (1724) și *Psaltirea* (1725). Episcopul Inochentie (1728–1735) a tipărit următoarele traduceri ale înaintașului său: *Molitvelnicul* (1730), *Triodul* (1731), *Liturghierul* (1733) și *Catavasierul* (1734).

Episcopul Climent (1737–1748) a desfășurat o activitate tipografică mai susținută, editând cărțile liturgice rămase de la Damaschin, precum și alte lucrări. De asemenea, episcopul Grigorie Socoteanu (1748–1764) a continuat tipărirea cărților liturgice, dar și *Bucoavna pentru învățătura pruncilor* (1749), și două cărți în slavonă: *Gramatica slavonă* (1755) și *Pravila de rugăciuni a sfinților luminătorilor sârbi*. Episcopul Partenie (1764–1771) a tipărit numai cărți de slujbă.

În timpul războiului ruso-turc din 1768–1774, activitatea tipografică s-a întrerupt, fiind reluată în 1776, sub noul episcop Chesarie (1773–1780), care începe tipărirea *Mineielor* pe lunile octombrie-martie (1776–1779), pentru prima oară în română; restul, pe lunile aprilie-septembrie, au apărut sub urmașul său Filaret (1780), care tipărește mai multe cărți cultice.

Epoca de glorie a tipografiei râmnicene încetează odată cu promovarea lui Filaret în scaunul mitropolitan al Țării Românești (1792). Sub urmașii săi, Nectarie (1792–1812) și Galaction (1813–1824), greci de neam, s-au tipărit doar câteva cărți. Același fapt se constată și sub urmașul lor Neofit (1824–1840).

Pentru o lungă perioadă de timp, activitatea tipografică s-a întrerupt. Episcopul Calinic (1850–1868), întemeiază o nouă tipografie (1860), din banii personali, numind-o: „Tipografia Kallinik Râmnic”, unde tipărește câteva cărți de ritual și de învățătură creștină. La 26 ianuarie 1867, episcopul donează tipografia orașului Râmnicu Vâlcea, astfel că tiparul de carte bisericească încetează și aici.

Activitatea tipografică a Episcopiei Râmnic a fost reluată în anul 1928, odată cu aducerea tipografiei de la Mănăstirea Cozia. Sub conducerea vicarului Nifon (1929–1931), s-a înființat o editură de icoane și iconițe, a tipărit cărți pentru popor și vieți de sfinți. După plecarea lui Nifon, tipografia a intrat în criză. Abia activitatea desfășurată de „Biblioteca Părinților Bisericești” (1935–1938) i-a adus unele beneficii materiale.

În ultima parte de activitate, Tipografia a publicat unele lucrări semnate de episcopul Gherasim Cristea, precum *Războiul de Independență în documentele Episcopiei Râmnicului* (1977) și *Preotul Radu Șapcă. Omul și opera sa* (1978). În anul 2000, a primit denumirea de Tipografia Episcopiei „Sfântul Ierarh Antim Ivireanul”, iar ulterior și-a încetat activitatea.

*

Tipografia de la Târgoviște (1708). La sfârșitul lunii ianuarie 1708, Antim Ivireanul este ales mitropolit al Țării Românești. În această calitate, întemeiază o tipografie la reședința sa din Târgoviște, tipărind o serie de cărți, dintre care menționăm: *Carte de peste tot anul, cuprinzând fără lipsă, tot serviciul bisericesc* (1709); *Panoplia dogmatică* (1710); *Învățătura bisericească* (1710); *Psaltirea* (1710); *Octoiul* (1712); *Rugăciuni în toate zilele săptămânii* (1712); *Alexandria* (1713); *Pilde filosofesti* (1713); *Maxime ale unor vechi filosofi* (1713); *Catavasier* (1713); *Evhologhion adecă M(o)l(i)tv(e)nic* (1713); *Capete de poruncă* (1714); *Ceaslov* (1714); *Catavasier* (1714). În anul 1715, Antim transferă Tipografia de la Târgoviște la București, unde tipărește ultimele două cărți: *Sfătuiri creștine politice* (1715), în grecește, adresată domnului Ștefan Cantacuzino, și *Istoria sfântă adică iudaică* (1716).

*

Tipografia din Mănăstirea Căldărușani (1834). Înlăturat din scaun de autoritățile rusești, mitropolitul Grigorie a fost exilat la Chișinău (1829), iar în perioada aprilie – august 1833 este forțat să stea la Mănăstirea Căldărușani. În 1834, Tipografia Ungrovlahiei de la București va fi mutată la metocul Cocioc al Mănăstirii Căldărușani, împlinindu-se astfel dorința Mitropolitului Grigorie Dascălul. Aici, s-au tipărit *Viețile Sfinților*, în 12 volume (1834–1836), și *Oglinda omului celui dinăuntru* (1835), sub conducerea ieromonahului Macarie care, în 1836 se îmbolnăvește și moare, fiind înmormântat la Mănăstirea Viforâta, iar activitatea tipografică la Căldărușani încetează. Arhimandritul Teofilact Dinu încearcă în 1878 să reia activitatea, aduce o tiparniță și tipărește *Rugăciuni de suflet folositoare pentru evlavioșii creștini tipărită* (1878), dar din motive necunoscute, după această dată, activitatea tipografică încetează.

*

Tipografia din Mănăstirea Cernica (1923). În anul 1923, la solicitarea mitropolitului primat Miron Cristea, Ministerul Cultelor a aprobat întemeierea unei tipografii la Mănăstirea

Cernica, ca filială a Tipografiei Cărților Bisericești. După 1928, filiala a trecut sub îngrijirea Seminarului teologic monahal, întemeiat atunci în mănăstire, funcționând până în 1940. Aici s-au tipărit: *Istoria bisericească universală*, de profesorul Eusebiu Popovici, și *Istoria Mănăstirii Cernica* (1930), precum și cărți de slujbă, între care și *Mineiele* (1937–1938), broșuri educative, cărți de rugăciuni etc.

Tipografia din Mănăstirea Cozia (1927). Episcopul Vartolomeu Stănescu (1920–1938) a înființat în anul 1927 „Tipografia Cozia”, așezată în mănăstire, cu intenția de a forma tipografi dintre monahi și a renaște tradiția culturii mănăstirești.

Din nefericire, s-a constatat că monahii nu erau pregătiți pentru astfel de activitate, și nici nu intenționau să se pregătească. După un an, a fost mutată la Râmnicu Vâlcea în localul Episcopiei (1928).

Tipografia de la Craiova (1939). După înființarea Mitropoliei Olteniei, în anul 1939, tipografia de la Râmnic a fost mutată la Craiova, unde s-au tipărit câteva volume de predici și cărți pentru îndrumarea sufletească a credincioșilor. Între cei care au publicat diferite lucrări, s-au numărat episcopul Vartolomeu Stănescu, mitropolitul Nifon Criveanu, preoții Dumitru Lungulescu, Gheorghe Căușanu, Gheorghe Ghia, Constantin Grigore, Dumitru

Cristescu, Marin Dumitrescu, Ion V. Procopi, Matei Pâslaru, arhimandritul Efrem Enăchescu, viitor mitropolit al Basarabiei, și alții.

Tipografia de la Galați (2011). În vara anului 2011, Arhiepiscopia Dunării de Jos și-a deschis propria tipografie, numită „Candela cuvântului”. Înzestrată cu utilaje performante și cu tipografi experimentați, tipografia a editat o serie de cărți, precum și calendare, atât pentru Arhiepiscopia Dunării de Jos, cât și pentru alte eparhii.

CUMPĂNA ROMÂNIEI

Un proiect de țară propus de dr. Călin Georgescu

Sorin Lory BULIGA

Cartea domnului Călin Georgescu, „Cumpăna României” (Ed. Christiana, 2016), este mai mult decât „o apariție editorială de excepție”, deoarece ea pare să marcheze un moment important în trezirea conștiinței românești autentice, concretizat prin prezentarea unui „proiect realist de țară”. Un astfel de demers, odată implementat, este susceptibil de-a declanșa o stare de spirit benefică și constructivă, ce poate conduce la împlinirea unei vechi și permanente doleanțe naționale: renașterea României. Crezul autorului este ferm: „Demnitatea și bunăstarea țării și a noastră ca neam – sunt principalul scop, acum și în viitor”. Iar „în România va fi din nou bine atunci când țara va fi condusă de oameni de glie, care vor face istorie, nu politică”.

Pe dr. Călin Georgescu îl recomandă realizările sale remarcabile și funcțiile de top pe care le-a avut. Expert internațional de marcă în dezvoltare durabilă (sustenabilă), este actualmente director executiv al Institutului ONU pentru Indicele Global al Sustenabilității de la Geneva, despre care declară: „noul institut și-a propus schimbarea bursei la nivel mondial printr-un indice extrem de bine marcat matematic, precis, cu privire la modul în care mai avem capacitatea de a consuma resursele planetei. Omenirea este într-o puternică derivă, iar problema ei fundamentală va sta în consumul de resurse. Acest indice va opri jaful produselor naturale produs de marile corporații, arătând cauza”.

A fost președinte al Centrului European de Cercetare al Clubului de la Roma pe Europa (organizație compusă din oameni de știință, economiști, oameni de afaceri, înalți funcționari publici, al cărui scop este să supună atenției întregii lumi aspecte referitoare la viitorul planetei), coordonator al proiectului Guvernului României de Strategie Națională pentru Dezvoltare Durabilă (în 1999 și 2008) și director executiv al Centrului Național pentru Dezvoltare din București (în perioada 2010-2013). Este autorul volumului *Pentru un ideal comun* și coautor al volumelor *România 2020*, *Reprofesionalizarea României*, *Șansa României – oamenii*, *România post-criză*, *România după criză* și *Reprofesionalizarea*.

În anul 2014 a lansat manifestul mișcării „Motivația: România”, în care se afirmă: „Să redevenim liberi, să ne recăpătăm demnitatea, să ne redobândim țara, să ne recăstigăm verticalitatea pentru a putea privi înspre trecut și înspre viitor. Să ne prețuim, să ne vedem unii altora calitățile și să colaborăm în loc să ne călcăm în picioare și să ne dăm coate pentru a ajunge în fruntea bucatelor. Să revenim la normalitate, la simplitate și la curățenie”. Numele lui a fost vehiculat pentru funcția de premier al țării în noiembrie 2015 (după căderea Guvernului Ponta).

Așadar, ținând cont de acest palmares impresionant și pentru a-l parafraza pe academician Gheorghe Păun (care a realizat un „cuvânt înainte” al cărții, numit „Un proiect de țară – revoluționar dar realist”) „autorul știe ce spune”. Iar în ceea ce ne spune, el „provoacă frisoane – cele ale sentimentului de participare la istorie, într-un moment de inflexiune al acesteia”.

În prefața volumului, Eugen Mihăescu (membru de onoare al Academiei Române) consideră că ne trebuie mai ales oameni onești, „iar Călin Georgescu este un patriot apărător al interesului național; această carte este crezul și programul său”.

În postfață, prof. dr. Pavel Chirilă apreciază că autorul cărții

„este motivat și determinat să facă ceva bun pentru conaționali lui și, deopotrivă, pentru memoria celor care au murit pentru neam”, întemeindu-și „soluțiile și rezolvările posibile, ieșirea din marasmul economic, cultural, moral și spiritual, pe credința creștină și valorile ei, pe munca cinstită, pe dreptate, pe duhul de pace care suflă în aceste meleaguri și pe conservarea frumuseților carpatine”.

Proiectul de țară al lui Călin Georgescu, gândit pe baza conceptului de dezvoltare durabilă, poate fi rezumat în trei cuvinte cheie, ce reflectă tot atâtea „obiective simple și clare”: hrană, apă și energie. Iar implementarea lui pare să fie nu numai necesară, dar și grabnică, deoarece atingerea limitelor resurselor planetei în general și a vârfului consumului de petrol în special va fi urmată de o prăbușire accelerată, iar schimbările climatice și dezastrele naturale produse de acestea vor limita și mai mult creșterea economică. Iar acest lucru se pare că este foarte aproape. Mai exact, „În preajma anului 2020 se prefigurează cea mai serioasă și reală criză a omenirii: criză de apă și hrană. De acum înainte nu va mai exista creștere definită ca bunăstare adusă de producția industrială, ci doar contracție”. Ceea ce se consideră astăzi „creștere economică” este de fapt una „neeconomică”, pentru că „mai multă creștere” înseamnă de fapt „o mai mare îndatorare, mai multă poluare, o mai mare limitare a biodiversității, o și mai puternică destabilizare a climei și a sistemului ecologic planetar. Urbanizarea, globalizarea, creșterea economică rapidă au fost posibile datorită fluxurilor înalte de energie spectaculos de ieftină, atât în termeni monetari cât și ecologici. Modelul actual, favorabil „creșterii”, presupune „o lăcomie tot mai mare și tot mai mulți bani pentru corporațiile care corup politicile guvernamentale și instituționale”. Menținerea lui va duce la contracție, al cărei efect „va împinge civilizația spre penurie și, mai mult ca sigur, va produce mari și nebănuite dezordini sociale. Atunci colapsul nu va fi decât o chestiune de probabilitate matematică”.

Călin Georgescu pornește de la o scurtă prezentare a contextului global-istoric în care este plasată România, pentru a se înțelege mai bine „unde merge lumea”. El constată că: „În ultima sută de ani, omul a alterat dramatic creația multimilenară a lui Dumnezeu. A folosit puterea faustică a tehnologiei ca să manipuleze natura, fără să țină cont că planeta noastră este un organism viu”. Și s-a ajuns foarte departe în exploatarea unei planete cu resurse finite și la primejduirea relației noastre cu mediul înconjurător (sunt prezentate în acest sens numeroase date oficiale ale unor organisme internaționale de prestigiu). Este adevărat că „planeta ne poate hrăni pe toți, dar nu poate hrăni lăcomia noastră”. Această exploatare crește în paralel cu explozia demografică la care asistăm, de la un miliard de oameni în 1830 la șapte

miliarde astăzi, deși „4 sunt malnutriți, 2 suferă din lipsă de apă și 1 miliard de foame”, ceea ce arată că și calitatea hranei a ajuns o mare problemă. Există și aspecte morale ale consumului de alimente, deoarece „atât agricultura, cât și pescuitul și acvacultura comportă practici lipsite de echitate”, iar „impactul enorm al zootehniei de tip industrial încă nu este, din păcate, bine cunoscut”.

Autorul nu enumeră doar problemele lumii noastre. El propune și un „plan de acțiune” pentru a ne adapta la noua realitate a „contractiei susținute”, care să impună „o nouă economie și un nou model de civilizație”. În esență, pentru a răspunde „fluxurilor de energie mai scăzută” este necesar să simplificăm „sistemele noastre sociale, politice și economice, pentru a provoca mai puține pagube pământului și climei și pentru a putea trăi cu un buget energetic mai scăzut. Obiectivul suprem este să ducem o

viață sănătoasă într-o societate sănătoasă; sănătatea solului, a plantelor, a animalelor și a oamenilor trebuie tratate ca o singură, mare provocare”.

Oricum, epoca economiilor la scară mondială este spre final. Cum „episodul vremelnic al globalismului corporatist pălește în fața reducerii resurselor vitale”, economiile trebuie să redevină locale și regionale. Marile corporații, care practică politica neoliberală, prea mari și complete, „nu mai pot fi suportate de cantitatea de energie disponibilă și de realitățile viitoare ale formării capitalului”. De aceea, trebuie investit „în întreprinderile mici și mijlocii pentru a crea mai multe locuri de muncă” și „într-o versiune de agricultură organică la scară redusă, care aplică ultimele achiziții ale științelor biologice, cu scopul de a înlocui agricultura înalt subvenționată și larg poluatoare”. Trebuie investit de asemenea în inovația inspirată de natură care „presupune o mai bună adaptare a organismului uman la habitatul natural”.

Așadar, soluția autorului este doar una: „simplu într-un sistem simplu. Prosperitate prin simplitate”. Investiția într-o astfel de „infrastructură a viitorului” ne pune în poziția de-a face față provocărilor care ne așteaptă și ne va face să ne recăstigăm „libertatea spiritului și demnitatea”.

În ceea ce privește strict țara noastră, autorul consideră că „una din marile probleme ale României contemporane este deconectarea de la realitate”, mulți români hrănindu-se cu aparențe și imagini mincinoase cauzate de „bâlcii mediatici al clasei politice, mirajul unui paradis consumist, amăgirea «prosperității» aduse de străini și promisiunile deșarte ale «democrației globale». Înrobiți „societății spectacolului” (lipiți de ecranul televizorului sau telefonului inteligent), ei pierd capacitatea de-a înțelege ce se întâmplă cu adevărat în jurul lor și sunt astfel împiedicați să răspundă provocărilor lumii de astăzi. Mai grav este că „cei care ne-au înrobii au tot interesul să ne țină în ignoranță”.

Vestea bună este că depinde de noi să punem capăt deteriorării globale, iar cea rea este că nu mai există soluții reale care să ne permită continuarea de a trăi economic și cultural exact ca până acum. Este nevoie să numim cu precizie cauzele și apoi să găsim soluții pentru problemele zilelor noastre. Călin Georgescu crede însă că trebuie făcută o deosebire clară între „soluțiile corecte politice”, care continuă să susțină ceea ce este de nesusținut, și „soluțiile inteligente” pentru circumstanțele în schimbare, cărora trebuie să le facem față.

IEROMONAHUL MACARIE TIPOGRAFUL DIN MUNTENEGRU NU A FOST ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ

Arhim. Veniamin MICLE

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a declarat anul 2016 drept *Anul comemorativ al Sfântului Ierarh Martir Antim Ivireanul și al tipografilor bisericești în Patriarhia Română*. Considerăm acest eveniment un moment potrivit să evidențiem personalitatea primului tipograf român, Ieromonahul Macarie, care a înființat cea dintâi tipografie în Țara Românească, dând la lumină primele cărți în această parte a Europei: *Liturghierul* (1508), *Octoiul* (1510) și *Tetraevanghelul* (1512).

Există istorici, unii de rang înalt sau chiar academicieni, care nu ostensc a afirma că acel tipograf din Țara Românească a fost ieromonahul Macarie din Muntenegru, despre care se știe că a învățat arta și tehnologia imprimării cărților la Veneția, în oficina ilustrului tipograf Aldo Manuzio cel Bătrân. Devenind un mare și recunoscut „meșter al tiparelor”, Macarie revine în patrie și se stabilește în Mănăstirea Obod, la vreo 20 kilometri de Cetinje, capitala Muntenegrului. Aici, la doi ani, după ce autoritățile catolice bisericești din Cracovia închiseseră tipografia lui Schweipoldt Fiol, voievodul George Cernoievič înființează o tipografie cu caractere slave, unde între anii 1493–1496, ieromonahul Macarie tipărește șase cărți, dintre care se cunosc: *Octoih I*, *Octoih II* (1493–1494), *Psaltirea* (1495), *Molitvelnicul* (1496) și *Evangheliarul*; din ultima carte, au fost descoperite numai șapte foi în Mănăstirea Dečani.

Pe baza unor studii complexe, savantul profesor croat dr. Vatroslav Jagić, corespondent al Academiei Române, demonstrează în anul 1894 că ieromonahul Macarie tipograf din Muntenegru nu a părăsit Zetta, când a fost cotropită de turci, și a murit în Mănăstirea Obod.

Deși s-a demonstrat încă la sfârșitul secolului al XIX-lea că ieromonahul Macarie tipograf din Muntenegru s-a stins din viață în mănăstirea unde activa ca tipograf, totuși istoriografia tiparului românesc susține că el ar fi venit în Țara Românească, unde și-a continuat activitatea. Oare să nu fi cunoscut istoricii noștri studiul lui Vatroslav Jagić?

Opinia venirii ieromonahului Macarie în țara noastră a fost lansată de istoricul Alexandru Odobescu, autorul unor serii de presupuneri cu privire la acest tipograf, bazându-se pe sursele informative de care dispunea la data respectivă. Referindu-se la prima tipografie din Țara Românească, scrie că: „Meșterul, care o dirija, a fost călugărul muntenegrean Macarie, care tipărise în Zenta, la Țettinie, pentru prințul George Cernoievici; el se retrase în țară la noi”. Ideea a fost admisă ulterior de unii cercetători străini și români; primul – deși păstrează oarecare rezervă – este P. I. Safaric, într-un studiu privind istoria tiparului sârbesc, publicat în anul 1865. Apoi apar și alții adepți, ca Ilarion Ruvaraț, Stoian Novacović, francezul Émile Picot, Nerva Hodoș, Alexe Procopovici, Nicolae Iorga, Sextil Pușcariu, Constantin Moisil, Constantin C. Giurescu, preotul prof. Ene Braniște, Dan Dumitrescu, Barbu Theodorescu, preotul Emil Nedelescu, iar preotul profesor Mircea Păcurariu, academician, subliniază că „este un singur meșter tipograf, cu numele Macarie, originar din Muntenegru, care, după ce și-a încetat activitatea în Cetinje, a reluat-o în Țara Românească”.

Unii istorici și-au imaginat și modul cum a venit Macarie Muntenegreanul în Țara Românească, având ca bagaj „o lădiță”, „săculeții cu slovă”, sau „un sac mai mare”. C. D. Fortunescu scrie, în 1924, că și-a adus cu sine: teascul de mână, săculeții cu slovă, matrițele de turnat literele, cum și un număr de ornamente și frontispicii săpate în lemn. Transportul unei asemenea „tipografii” nu putea fi greu de efectuat, „totul cuprinzându-se într-un sac mai mare or într-o ladă-cufăr de dimensiuni mijlocii”.

Cercetătorii istoriei tiparului la români au căutat și argumente prin care să justifice venirea ieromonahului Macarie Muntenegreanul în Țara Românească. În anul 1930, Sextil Pușcariu scria că „a fost deci nevoie ca Macarie să privească spre Muntenia vecină, ca spre cel mai sigur teren de activitate”, iar P. P. Panaitescu, în 1939 considera că venirea lui Macarie se cuvine raportată la năvălirile turcești peste popoarele balcanice, sau „trebuie legată de marele curent istoric de emigrație a nobililor și dinaștilor sârbi, la începutul secolului al XVI-lea”; ultima opinie o găsim în anul 1955 adoptată și de Tudor N. Manolache. Preotul Nicolae Șerbănescu susține că „după toată probabilitatea, mitropolitul Maxim este cel care va fi pus cuvânt pe lângă Radu cel Mare pentru aducerea în Țara Românească a ieromonahului Macarie tipograf din Cetinje”, însă apare nedumerirea îndrep-

tătită: dacă așa a fost, din ce cauză Macarie nu l-a menționat în *Liturghierul* tipărit sub păstorirea sa, fiind mitropolit al Ungrovlahiei până în toamna anului 1508, când Mihnea cel Rău îl trimise în solie la regele Vladislav al II-lea, la Buda.

Adevărul este că nu există documente scrise privitoare la venirea lui Macarie Muntenegreanul în țara noastră; toate acestea sunt simple presupuneri. Doi reputați cercetători ai istoriei tiparului românesc, Dan Simonescu și Virgil Molin, într-un studiu publicat în 1958 afirmă cu certitudine că nu avem dovezi sigure pentru susținerea acestei afirmații, scriind: „Dacă Macarie ieromonahul și tipograf a fost în Țara Românească – nu avem dovezi”. Și e logic să fie așa, dacă el s-a stins din viață în anul 1496.

Pentru identificarea adevăratului tipograf, ne-am orientat spre Veneția, unde existau tipografi români care activau acolo. Documentele venețiene menționează câteva personalități din Transilvania, consacrați artei tipografice. Astfel, printre ei, se numără Captivus Septemcastrensis, adică *Prizonierul Transilvănean*, cunoscut și sub numele de Frater Georgius; Thomas Septemcastrensis de civitate Hermani, adică *Toma Transilvăneanul* din orașul Sibiu, iar Ioan Francisc, era la Modena, și Bernard Secuiul, la Neapole. În ultimul sfert al secolului al XV-lea, documentele atestă alți doi tipografi transilvăneni, pe Andreas Corvus Burciensis de Corona, adică *Andrei Corbu Bârsanu* din Brașov, și pe Martinus Burciensis de Cseidino sau *Martin Bârsanu* din Codlea, care lucrau împreună cu Conradus Stachel.

Constatănd documentar că, la începuturile artei tipografice, istoria tiparului înregistrează numai meșteri tipografi transilvăneni – Transilvania fiind o adevărată pepinieră de tipografi români – acolo trebuie căutată și originea ieromonahului Macarie tipograf din Țara Românească.

Într-adevăr, dacă întreaga istorie a primei noastre tipografii ar fi fost citită prin prisma documentelor, datelor și argumentelor pe care izvoarele românești și străine le oferă, s-ar fi ajuns la concluzia că Macarie era român, venit de pe plaiurile ardelen. Ne referim la renumitul istoriograf al tiparului, Conrad Haebler, care, în lucrarea sa *Die deutschlien Buchdrucker des XV Jahrhundert im Auslande*, tipărită în 1924 la München, accentuează exclusivismul și tendința de eliminare a concurenței străine din cadrul breslelor venețiene. Dacă la Veneția, în primii ani ai tiparului (1469–1474) erau 10 meșteri germani cu ateliere proprii și numai 9 venețieni, în 1494 erau numai 4 germani din 50 de tipografi, iar în 1495, nu mai era nici un tipograf german, fiind expulzați din Italia.

Urmare atitudinilor exclusiviste ale venețienilor față de străini, tipografii Martinus Burciensis de Cseidino s-a refugiat în Boemia, unde în anul 1486 luase ființă tipografia din Brno; aici va activa el, după părăsirea Veneției. Aflat la o distanță nu prea mare de Cracovia, tipografii transilvănean a avut posibilitatea să intre în legătură cu Schweipoldt Fiol care tipărea cărți în limba slavă bisericească, iar ulterior, ambii s-au stabilit la Mănăstirea Peri din Maramureș. După încetarea activității tipografice de aici, în jurul anului 1500, Martin Bârsanu s-a orientat spre Țara Românească.

Istoricul bulgar Peter Atanasov consideră pe Macarie de origine bulgară, provenind din cartierul Șcheii Brașovului, și că a învățat arta tipografică la Cracovia, în tipografia lui Schweipoldt Fiol.

Spre deosebire de istoricul bulgar, noi ne permitem să identificăm pe tipografii Macarie cu Martinus Burciensis de Cseidino, român de origine; în primul rând, numele „Bârsan” este specific românesc, iar el provenea din localitatea Codlea, nu din orașul Brașov unde se afla cunoscuta comunitate bulgară.

Venind în Țara Românească, tipografii Martin Bârsanu a căutat un mediu propice dezvoltării meșteșugului său, cel mai potrivit loc trebuia să fie o mănăstire, unde cultura slavonă, de tradiție îndelungată, să fi atins apogeul, fiind promovată de călugări cărturari. Această mănăstire a fost Bistrița din județul Vâlcea. Descoperind-o, cu monahi cărturari, caligrafi, miniaturisti și sculptori, tipografii trebuia să-și formeze mai întâi ucenici, știut fiind că tiparul este un meșteșug de tehnică complexă; el începe cu patrița, adică cu stempelul sau ponsonul, dar în prealabil se cer desenatori, caligrafi, constructori de litere, creatori de caractere și de tipuri noi de litere.

În privința ucenicilor tipografii nostru, opiniile istoricilor sunt diferite. Vechii cercetători susțin că cele trei cărți au fost rea-

lizate de ieromonahul Macarie singur. Totuși, cunoscătorii artei tipografice susțin că opera aceasta aparține mai multor specialiști calificați: caligrafi, desenatori de litere, gravori de ponsoane, ajustori de matrițe, turnători și culegători de litere, tipăritori la presă și legători de cărți, alcătuind un colectiv artizanal de mai mulți muncitori, divizați pe specialități tehnice.

Răspunsul cel mai competent vine de la Virgil Molin; în calitate de specialist în tipărirea cărților, descrie tehnic întregul procedeu al realizării unei cărți. Astfel, constatările sale ne ajută la argumentarea opiniei că, Macarie a venit cu mai mulți ani înainte în Țara Românească, a căutat o mănăstire unde erau caligrafi, sculptori, slavoniști, și o serie de călugări din care a avut posibilitatea să-și aleagă persoanele necesare formării unui colectiv de muncitori tipografi.

Stabilit în mănăstirea care i-a oferit condițiile cele mai bune desfășurării artei tipografice, Martin Bârsanu realizează baza materială: tipografia, concomitent cu elementul uman: ucenicii, dar, în același timp, se va integra și în tagma călugărească, devenind „Macarie ieromonahul”. Întemeindu-se pe relatările din *Cronică anonimă*, Alexandru Odobescu afirma că meșterul tipograf Macarie, după ce se așază în mănăstire, „dobândi rangul de ieromonah”. Observația este foarte interesantă, întrucât relevă faptul că el nu era monah când a venit în Țara Românească, fiind călugărit aici.

În activitatea desfășurată pentru formarea tipografiei, ieromonahul Macarie aplică tehnica învățată la Veneția, așa cum afirmă majoritatea cercetătorilor, care observă că operele sale au „la bază o muncă și o tehnică originară venețiană”, fiind moștenitorul celor mai bune tradiții ale meșteșugului, cu nimic mai prejos decât meșterii de breaslă din apusul Europei.

Român, ieromonahul Macarie se va orienta spre modelul cărții românești, luând ca izvod *Tetraevanghelul* postelnicului Marcea, pe care tocmai îl redactau monahii caligrafi din Bistrița, dorind să creeze o operă specific românească. Trăsăturile sau ductus-ul literei macariene se modelează, peste tot, cât mai apropiat de manuscris; chiar unghiurile tind a fi rotunjite, deși acul și dăltița gravorului le face câteodată mai colțuroase. Din textele caligrafiate în manuscrisele mănăstirești, se constată o atmosferă curat românească; fiecare trăsătură grafică sau literă exprimă dorința caligrafii de-a obține expresii proprii mediului creator. Pe această linie de orientare și de inspirație au mers realizatorii de caractere chirilice ale tipăriturilor macariene, atribuindu-le o origine autohtonă, așa cum afirmă expertul Virgil Molin, Macarie tipografii folosește „izvodul moldovenesc”.

Inspirația tipografii Macarie ieromonahul din grafia manuscriselor românești, în executarea literelor, este adevărată de exemplu cel mai pregnant și cu semnificații deosebite al literei „M cu poale”, al cărei ductus mijlociu depășește linia de la bază a rândului; trăsăturile ei sunt specifice manuscriselor epocii, cu deosebire a celor din Moldova contemporană. De remarcat că, prima dată, „M cu poale” apare în tipăriturile lui Schweipoldt Fiol, la Cracovia (1491), preluat tot din manuscrisele moldovenești. Probabil, încântat de această noutate în caracterele tipografice chirilice, ieromonahul Macarie a făcut din ea o adevărată emblemă a tipăriturilor sale din Țara Românească.

Caracterul specific românesc al literelor din cărțile ieromonahului Macarie a fost observat prima dată de filologul V. Jagić. Este adevărat, grafia folosită de ieromonahul Macarie la tipărirea celor trei cărți diferă clar, atât de cea din tipăriturile lui Schweipoldt Fiol de la Cracovia (1491), cât și de a celor tipărite de ieromonahul Macarie la Cetinje (1493–1496). La Cracovia, litera a fost croită de germanul Rudolf Borsdorf din Braunschweig, iar în Țara Românească, de Macarie românul; sensibilitatea și gustul artistic erau diferite la cei doi creatori de litere. De asemenea, Macarie nu intenționa să copieze nici litera de la Cetinje, puternic influențată de tiparnițele din Veneția, ci să afirme arta românească, în spiritul și simțul artistic al poporului, promovate secole de-a rândul prin cartea manuscris. Deci, cu tehnica venețiană a creat o admirabilă literă românească.

În privința ornamentării, se știe că primele produse ale tiparului erau înfrumusețate stereotip, fiind preluate șabloane de origini diferite. Ieromonahul Macarie nu aplică o asemenea metodă incunabilelor sale din Țara Românească; el nu improvizează, înfrumusețând la întâmplare cu ornamente lipsite de personalitate, ci pregătește materialul ilustrativ în spiritul artei promovate

(continuare în pag.16)

MOMENTUL ADEVĂRULUI: PARTICIPAREA ROMÂNIEI LA J.O-RIO DE JANEIRO, 2016

Un eveniment planetar, cu frecvența o dată la patru ani, a adunat ceea ce a avut mai bun sportul mondial la Rio de Janeiro, Brazilia, în perioada 4-21 august, 2016. După o deschidere care sublinia printr-o inspirată regie mesajul-avertisment, plecat spre toate colțurile lumii, privind o nouă atitudine pentru salvarea mediului, și ritualul tradițional, au început întrecerile olimpice. Brazilia, o țară verde, cu pădurile ei ecuatoriale, matcă a marelui fluviu Amazon, un amestec de rase și credințe, organizase cândva și o Conferință Mondială pe probleme de mediu în care adunase mulți șefi de state, printre care și președintele României, atunci prin 1992! Locul era deci consacrat și recomandat de istorie pentru un mesaj de pace și un îndemn la prevedere pentru salvarea biosferei... din ce în ce mai agresată de acțiunile politico-economice ale statelor cu politici consumiste și mari devoratoare de resurse.

Rezultatele, în plan sportiv, obținute de sportivii-ambasadori ai țărilor participante au exprimat, ca întotdeauna în istoria jocurilor olimpice, un bun diagnostic asupra țării de proveniență. Mărima delegației spunea apriori cum te situezi în raport cu propria traiectorie olimpică. Ramurile sportive și forma de participare (individual și/sau la echipe), vârsta participanților, devin indicatori de evaluare obiectivă, înainte chiar de rezultatele care pot ține seama de forma sportivă, de adaptarea la condițiile de mediu și de competiție. Ideea de participare ca deviză olimpică lansată de Pierre de Coubertain, la reluarea după milenii a jocurilor olimpice, ca manifestare a păcii pe pământ, a fost demult estompată. Războaiele nu se mai opresc ca în polisurile Eladei, nici măcar mesajele nu se lansează pentru acest fapt. Ba s-a recunoscut ca delegație oficială cea a sportivilor refugiați din cauza conflictelor în desfășurare. Pentru echitate, un fel de egalitate de șanse, au fost puși pe picior de egalitate sportivii sub aspectul medicinei de întreținere – acolo unde dopajul poate fi ținut sub control prin mecanisme funcționale și corecte. Spunem aici că fiecare federație internațională își are propria rigoare cu privire la doping și uneori asupra eticii (aici cea a boxului amator, având în sine probleme de etică!). Cazul dijmuirii delegației ruse, pentru doping, este relevant. Nici România nu a scăpat de probleme, tocmai ca să ilustreze o situație prezentă în societatea românească. *Scopul căuta mijloacele...* și pentru acesta, și-au zis ireponsabilii, merită să încerci. Cum să te susții în spațiul public, tu federație, fără performanțe? Trebuie să le obții cu orice preț, uneori la alibi, mergând cu cei care au avut în istorie rezultate notabile. Așa s-a întâmplat cu gimnasta ruso-azero-germano-azeră, Șuşovitina, cu maratonista noastră Diță (la JO de la Londra, la 41 de ani, campioană olimpică). Despre tinerețea lotului României și așteptările de la gimnaștii noștri în vârstă se cunosc multe, uitându-se că marile noastre performanțe veneau de la o pepinieră, ca să dau doar exemplul Nadiei Comăneci de la Montreal. În sportul rege al olimpiadelor: atletismul, am făcut un triplu salt penibil în istoria proprie, una remarcabilă până nu demult, la multe discipline : înălțime, lungime, suliță, greutate, ciocan, Ștafetă, semi fond, fond! Am reușit să traversăm oceanul și în trei sărituri ratate (la triplul salt masculin!) să avem o performanță de: -6-7cm.? Credem că asta este momentul adevărului. Moral nu aveam ce căuta la Rio, apropos de politicile aplicate

pădurilor de Statul Român; de participarea la conflicte militare în timpul desfășurării jocurilor; din cauza culpei de dopaj, dovedită. Acolo unde performanța sportivă trebuia probată în prealabil ni s-au calificat din ce în ce mai puține sporturi la nivel de echipă, dovedindu-se lucrul la vedere, contraproductiv și în viața noastră de fiecare zi: *că nu mai știm să acționăm în echipă!* (Gravă problema aceasta a dezbinării, ține de resorturile unei filozofii de viață, de care statul român se face responsabil!). Așteptările, date de-o obișnuință care crează automatisme, ne-au fost mari și de aici șocul contraperformanțelor. Dacă nu mai sădești, roadele în pomul îmbătrânit se împuținează. Îmi amintesc de avertismentul lui Ion Țiriac, fost șef CIO al României, făcut cu ani în urmă și am observat indiferența cu care s-a acționat după. Sărăcia resurselor bugetare, lipsa de motivare, mirajul din altă parte, uneori chiar împlinirea materială așteptată, ne-au dus către o hemoragie a valorilor și pierderea, nu doar a oștenilor, ba chiar și a celor care îi instruiam temeinic. Ca reprezentare a țării, între cele peste 200 de participante, delegația noastră arăta frumos, mare, și de aici butada: mulți veniți, puțini chemați! Aflăm mai apoi că și îmbrăcămintea părea una de calitate dar de fapt era o mistificare! Aici îmi vine-n minte o altă zicală înțeleaptă spusă sub dominația otomană de spiritul ascuțit al românului: „cum e turcul și pistolul!”. Nu este cazul să generalizăm! Am avut rezultate excepționale de la, nu doar oamenii de excepție, ci de la un context excepțional, care excede politica falimentară a legilor și a organizării sportului românesc (vezi falimentul fotbalului, vezi politica sportului în școli, vezi mercenariatul sportiv pe bani publici, ca afacere, nu ca un fundament formativ necesar creșterii... pepinierelor!). Tenisul iese din bilanțul întregului, pentru că este o chestiune personală a sportivilor, prinși demult în hora mondială. Scrima se menține prin singura federație funcțională și performantă, sub omul care sfințește locul! Handbalul feminin, singura echipă românească, la jocuri își caută drumul olimpic, cu jucătoare care tot timpul joacă în formule internaționale, acasă sau pe la cluburile din străinătate, dar are, totuși, pepiniere de creștere serioase pe la Rm. Vâlcea și Sighișoara și rezultate la nivel internațional, la cluburi. Canotajul, să sperăm că a trecut corect pragul neputinței atletismului și își va reîncepe ascensiunea după un nou schimb de generații. Sporturile de sală, după construirea sălilor, nu prea funcționale, doar ca să fie momeală electorală, au nevoie de mediul de selecție oferit de învățământul profesional cândva. Să sperăm că reindustrializarea va relansa această bază de selecție, că legile sportului și programele școlare vor vindeca societatea românească de apatia ei cronică și confuzia în care se află.

Pare o adevărată poveste cu tâlc pierderea partidei olimpice, de către delegația României la Rio! Prin țară, republicanomonarhiștii, care își pierduseră pseudo-regina (o Ană-fără coroană vreodată! -zidită, fără ființă, într-o catedrală nouă la Curtea de Argeș!) cântau prohodul, arborau steagul casei regale, cu onoruri publice complice. Era periculos să se cânte imnul republican „Deșteaptă-te române!”, pe la Rio din două motive : 1. Ar fi aflat lumea că România este totuși republică ;2.S-ar fi trezit sportivii noștri și ar fi aruncat în aer starea de doliu național, cu euforia potopului de medalii. Remarcabilă prestația echipei de

hanbal care respectând culoarea neagră a doliului s-a purtat smerită cu Angola și Brazilia, zdrobite fiind jucătoarele de... pierderea „reginei”. Când durerea le-a atins cât un munte negru, și-au negat starea asta de plângere inutilă: arhanghelul handbalului mondial, Cristina Neagu ne-a readus din somnul cel de moarte... în care ne-adânciră barbarii de tirani. Tiranii din noi înșine, desigur!, dar și prietenii „tradiționali”. Nu am putut trece mai departe, unde frăția cu ... răsăritul ne-a exclus de multe ori (câte două minute din apărare, trimițându-ne în Siberia lor, după obiceiuri istorice!) și ne-a considerat prea obraznice în atac, față de războinicele vichinge, care ne tăvăleau și ele fără milă!

Dincolo de prea așteptările nerealiste, de ratările neașteptate, să vedem în JO de la Rio momentul unui adevăr pe care trebuie să-l respectăm și să-l folosim, cercetând obiectiv cauzele și aplicând tratamentul cuvenit. Am fost acolo, ne-a văzut lumea pe care și noi am văzut-o. Știm cine suntem prin evaluarea unei site neutre și mai ales vedem distanțele care ne separă de noile ștachete. Examenul pierdut trebuie să fie acel ceva care te ajută să-l treci data viitoare. Înainte de orice lucru care privește sportul în general, nu trebuie uitat marele mesaj, privind salvarea planetei de barbaria consumismului resurselor sale, pentru nu știm ce ratinguri ale dezvoltării cu orice preț, în folosul unor pricopsite interese individuale și de grup. Acestora le-au căzut pradă și frăiele decizionale ale României. Resursele – sub toate aspectele, au căzut în mâinile marilor profitori, în dauna poporului român mai sărac în toate, inclusiv în sângele proaspăt, în stare să ne reprezinte. Ce s-a întâmplat cu țigăiul? Cu pădurile? Cu pământul fertil? Cu aurul, de orice fel? Mutat prin bănci străine, iar cel cenușiu dat pe nimic... altor PIB-uri? Dar cu forța de muncă foarte calificată, plecată să-și găsească sensul și mai binele în altă parte, cu prețul sărăcirii și deteriorării unui social și așa precar? Ce s-a întâmplat cu sistemul formativ-educativ, în căutări reformatoare utopice, dar cu alternativă de second-hand în învățământul privat cu diplome și titluri scornite, pe alte criterii decât cunoașterea dobândită, că de abilități nu poate fi vorba?

Am venit cu câteva medalii de sămânță,- excepționale performanțele pentru care le mulțumim celor ce le-au făcut posibile! – dar am primit o diagnoză autorizată a stării de fapt în care ne găsim, pe care să nu o răstălmăcească politicile – care aruncă vina pe adversar, să nu le justifice puterea decizională, punându-le în cărca grelei moșteniri (aici ar fi imbecilă o astfel de motivație, când toate rezultatele anterioare sunt superioare, chiar dacă pe o pantă descrescătoare, vorbindu-ne de o inerție a ceea ce a fost!). Să mulțumim pentru expertiză și să ne apucăm de treabă de jos, de jos de tot de unde am căzut din motivele prea cunoscute, dar ignorate de o clasă saturată de privilegii: clasa politică românească, una anacronică, slujită de un sistem birocratic revoltat. Este timpul să ieșim din dedublarea păguboasă, din spusa actorului decembrist (nefericitul îndemn „Fă-te că lucrezi!”) și din regia actorului, prinț neincoronat, la ficțiunea monarhiei românești! Deșteaptă-te române! Strigă după noi Rio de Janeiro, la încheierea Olimpiadei, din 2016!

M. SPORIȘ

PAULIAN BUICESCU

DOMNUL NE-A DAT CUMPĂTAREA!

Publicat în: Confluente literare, Ediția nr. 2012 din 04 iulie 2016

DOMNUL toate a creat! găsindu-le bune-foarte,
Le-a dat omului în dar și l-a pus stăpân pe toate.
Pe Adam când l-a creat, cu elemente din Pământ
I-a suflat în nări viață, făcându-l viu prin DUHUL SFÂNT !
I-a dat hrana pe etape; nimic să nu-i facă rău
A dat și Legea Sanitară poporului ales al Său.
Zis-a ca să păstrăm trupul: hrănit curat și sănătos
Și-n el să fie sufletul, plăcut "templu" lui CHRISTOS !
Aflându-l DUHUL SFÂNT, curat, în el Să sălășluiască
Să ne mângâie și-apoi, prin Harul Său, Să ne Sfințească !
Cu cumpătare să bem vinul: doar un pahar-medicament,
La fel și băutura tare; să nu le bem ca aliment !

PĂSTRAȚI LIMBA LATINĂ-N ȘCOALĂ

Mândritu-m-am Creștinește, pentru Limba mea Română
Care-și are rădăcina, lexicală, în latină!
Însă de-o vreme se observă că subtil, cu-abilitate
Se-nlătură orice filon ce vine din romanitate...
Lăsați Limba cea Română care-i din strămoși formată
S-o învețe și urmașii, lexical, nealterată!
Să știe cum s-a format, care-i este rădăcina:
Peste 90%, se vede că e Latina!
Pe unii îi deranjează, pentru că-i efigia
Intrată-n A.D.N.-ul nostru, alături cu Religia!
Confrații mei de la Catedre, luptați pentru românitate
Care nu trebuie ruptă, nicidecum de latinitate!
Vă rog și azi ca altă dată: să păstrați Latina-n Școală!
Că-i Atestatul, dar și arma, în lupta spirituală,
Contra secularizării de-a anula identitatea
Prin a eroda Credința, Tradiția, Românitatea!

(urmare din pag.14)

de manuscrisul românesc. Motiv pentru care, literele comune, frontispiciile, vinetele și literele mari ornamentate, conferă tipărilor sale o individualitate proprie, definind-o în contextul tuturor tipografiilor chirilice din secolul al XVI-lea, ca un fenomen specific.

Deci, arta tipografică a primelor cărți din Țara Românească trebuie văzută ca o transpunere a manuscriselor în forma tiparului, folosind același text, aceleași litere și aceleași ornamente – frontispicii și inițiale. Astfel, teoria originii cracoviene, muntene-grene și venețiene a tipografiei lui Macarie românul nu rezistă unei analize comparate a tipografiilor chirilice. Aici se impune opinia unui mare număr de istorici români, ca B. P. Hasdeu, Nerva Hodoș, Nicolae Iorga și P. P. Panaitescu, potrivit cărora, tipografia lui Macarie este un produs local, interior. Originea

IEROMONAHUL MACARIE TIPOGRAFUL...

tipografiei, prezentând caractere poligrafice proprii, bine definite, trebuie căutată în execuția de litere și a tuturor ornamentelor în modelele manuscriselor, de către un meșter tipograf care a învățat meseria într-un centru de tradiție, cum a fost Veneția.

Activitatea tipografică a ieromonahului Macarie, desfășurată între anii 1508 și 1512, a încetat în împrejurări necunoscute, cum afirmă Nicolae Cartoian; istoricul P. P. Panaitescu crede că a murit curând după terminarea tipăririi Tetraevanghelului (1512), în Țara Românească; numai așa se explică încetarea activității tipografiei sub Neagoe Basarab, domnitor iubitor de cultură. Opinia este acceptată și de Petre Năsturel, care scrie că: „Încetarea tipografiei în Țara Românească odată cu venirea mitropolitului Macarie al II-lea, înseamnă că tipograful fie murise, fie părăsise Muntenia”.

În concluzie, mitropolitul Tit Simedrea, un bun cunoscător al istoriei tiparului, afirmă: „Dintre toate elementele, din care s-a

construit legenda identității de tipograf a ieromonahului Macarie din țara noastră cu cel din Muntenegru, întemeindu-se pe asemănarea *Epilogului* din Octoiul de la 1510, cu *Prologul* din Octoiul de la Cetinje din 1494, a rămas în picioare numai identitatea de nume a celor doi ieromonahi tipografi”, însă „numeroasele, evidentele și esențialele nepotriviri ce ies la iveală din ispitirea critică a cuprinsului colofoanelor *Liturghiei* (1508) și *Octoiului* (1494), presupuse a fi imprimate de același tipograf, nerăspunzând la această presupunere, ne îndreptătesc a spune răspicat, că nu sprijinesc cauza identității de tipograf”.

Și noi susținem constatările pertinente ale savantului mitropolit Tit Simedrea, în speranța că se vor încheia odată pentru totdeauna controversele privind originea primului tipograf din Țara Românească: Ieromonahul Macarie, român din Transilvania.

„DISPERAREA RUSEASCĂ” LA GRANITELE UNIUNII EUROPENE

„Iata realitatea – războiul lui Putin este un război al disperării demografice!!!

Analizele KGB/FSB au aratat că trebuie preluați rușii care mai traiesc în Ucraina, Țările Baltice și zona Caucaz, aproape cu arcanul, ca să muncească în locul morților vii ce se târasc prin *grandioasa Rusie*. Asta înainte să fie nevoiți a cere ajutor milioanele de chinezi care bat din picioare la granițele Siberiei.

Demografia Rusiei e la pământ, alcoolismul e pandemic, iar speranța de viață la bărbați a scăzut sub 60 de ani datorită alcoolismului. Economia Rusiei, dependentă de exportul de gaze, este în cădere liberă datorită sancțiunilor occidentale și prăbușirii prețului hidrocarburilor. Se strânge lațul, iar Vladimir Putin știe asta. Puseul de agresivitate recent, amenințările cu război atomic și bombardiere sunt o ultimă zvâcnire de agresivitate în mijlocul unei groaznice mahmureli. Un ultim pumn, tremurând de alcoolism, îndreptat amenințător asupra occidentului, înainte de prăbușirea definitivă.

Asta nu ar trebui să ne liniștească, bineînțeles, înainte să își dea sufletul, Rusia poate face încă mult rău.

Hiper-mortalitate

Declinul demografic din Rusia este agravat de declinul continuu al speranței de viață, care e atât de extrem, încât e numit de demografii ruși hiper-mortalitate. Cauza principală, alcoolismul. Problema nu e nouă. În secolul 18, Petru cel Mare a dat un decret care condamna soțiile țărănilor la biciuire dacă îndrăznesc să își scoată bărbații din cârciumi, scrie Stan Fedun în articolul publicat de theatlantic.com <<http://www.theatlantic.com/international/archive/2013/09/how-alcohol-conquered-russia/279965/>>

Cum alcoolul a cucerit Rusia

Stan Fedun citează un studiu al Organizației Mondiale a Sănătății care spune că unul din 5 bărbați din Federația Rusă mor datorită alcoolului, comparat cu 6,2% la nivel global. În articolul Primii pași: Alcoolicii Anonimi și alcoolism în Rusia din 2000, citat de The Atlantic, Patricia Critchlow estima că aproximativ 20 de milioane de ruși sunt alcoolici, asta într-o țară de 144 de milioane de locuitori. Alcoolul rus clasic zace pe o bancă ruptă, sau pe scările unei gări, fumând o țigară și gândindu-se de unde va face rost de urmatparea dușcă, și dacă și-o va permite, scrie The Atlantic.

În 1850, alcoolul reprezenta aproape jumătate din încasările bugetare ale Rusiei, iar în anii 1970, o treime. Un studiu citat de The Atlantic spune că între 1955 și 1979 consumul de alcool din Rusia s-a dublat. În vreme ce rușii se sinucid cu sticla în mână, milioane de musulmani din fostele republici sovietice vin să le ia locul. < <http://www.sfgate.com/news/article/Russia-has-a-Muslim-dilemma-Ethnic-Russians-2466527.php>>

San Francisco Gate estimează că până în 2015 musulmanii vor fi majoritari în armata rusă și până în 2020 o cincime din populația Rusiei va fi musulmană. Dacă nimic nu se schimbă în 30 de ani, musulmanii vor deveni majoritari în Rusia, scrie sfgate.com.

Moscova, 2014

Pe de altă parte, aproximativ 20% din cetățenii Rusiei sunt

musulmani, iar declinul demografic rus poate deveni catastrofic, scrie ziarul pro-Kremlin, gazeta.ru <<http://www.gazeta.ru/business/2015/01/15/6376785.shtml>>

Tatyana Maleva, șefa Institutului de Analiză Socială și Prognoză a Academiei Ruse de Economie și Servicii Publice spune că Rusia este în faza de început a unei catastrofe demografice. Tatyana Maleva adaugă că independent de criza economică, prețul petrolului și rata de schimb a rublei, piața muncii în Rusia intră într-o fază foarte complicată, una care are consecințe profunde, de durată și care implică un declin pe termen lung în numărului populației active”. Aceasta notează că „nimeni nu a supraviețuit vreodată unei astfel de situații.

Vladimir Mau, șeful Academiei Ruse de Economie și Servicii Publice declara în ianuarie 2015, citat tot de gazeta.ru, că acum iese de piața muncii ultima generație dipsusă să lucreze în producție. Conform unui recensământ realizat în 2010 citat de publicația rusă svpressa.ru <<http://www.svpressa.ru/>>, în regiunea Smolenzk peste jumătate din sate sunt pe cale de dispariție. 58% dintre ele au mai puțin de 10 locuitori.

Conform aceluiași recensământ, 36% din totalul satelor ruse au mai puțin de 10 locuitori. În Districtul Federal Central, în vestul Rusiei, 46% din sate au mai puțin de 10 locuitori – peste 20.000 de sate există doar pe hartă. (...)” (Blogul lui Răzvan Codrescu, 29 martie 2015)

*

Acest material trebuie să intre în atenția tuturor organismelor de asistență socială din întreaga lume. Dar, să nu ne grăbim, nu alcoolul este vina acestei catastrofe lente, care se apropie, și pare a fi o permanentă, Apocalipsa, ci lipsa de preocupare pentru muncă, fel suprem al omului, și nu speranța pentru viața de apoi sau raiul cum i se mai spune... România s-a înscris pe această traiectorie, a căderii, în anul 2000, urmând, mai apoi, ani de depravare în orice sector de activitate. Atunci, cei doi comisari europeni (nu le mai dăm numele, seduși de minciunile guvernanților, probabil și de darurile lor, s-au pus pe treabă vârtos și au făcut instrucție cu un prim ministru tânăr care a trebuit să-și „pregătească temele” pentru aderare!...și el a considerat că e bine să desființeze armata și legea străbună a pensiilor, care a ținut o sută de ani în echilibru viața socială din România. Vă dați seama, să faci legi paralele de acordare a pensiei pe o lege unică a pensiilor, din 2005, când s-a aplicat, s-a recalculat, și când a început dezastrul social și economic în această țară, plus dezbinarea cetățenilor („p--imii”, după o expresie a unui celebru analist de presă, român)... Pensie acordată după principiul contributivității ca peste tot în lume (zic ei! fără a aminti că pensia acordată de stat, ca a noastră, unică, este egală pentru toți indiferent cu cât a contribuit, desigur, cei bogați neavând nevoie de pensii)! Decalajul între țara noastră și mai toate țările europene era, atunci, de neimaginat după cei cinsprezece ani de capitalism-lumină, închipuit! și, care, persistă și acum; el a fost progresiv, culminând cu dezastrul din mediul sătesc care se simte în jumătate din populația țării ce ar trebui să se ocupe de agricultură, și, care, nu are apă curată-curentă de băut și apă de curățat materia fecală ani-

mală...O populație, de această dată toată, care întreține bugetul național prin cumpărarea (crimă) căldurii, apei, luminii, focului, necesități care întemeiază dreptul la viață! Dar, mai înainte de toate aceste realități crunte, și pentru încă multe, nenumărate alte fapte pe care nu le enumerăm aici-pentru care nimeni nu va răspunde vreodată!...în fond, justiția e doar o iluzie și ea depinde, doar, dacă există bani și parte pârâtă, și parte reclamantă-să mai spunem că primul mare rău după crimele odioase din 1989 a fost, s-a întâmplat în 1994! când prețul materiilor prime s-a liberalizat și manopera de prelucrare a lor, nu! Acest fapt a făcut ca astăzi, 2015, 2016, să avem salariile cinstite de zece ori mai mici decât salariile, pe aceleași paliere ale diviziunii muncii, din țările în rândul cărora am aderat...De ce cinstite? fiindcă necinstite sunt salariile din România peste cuantumul de trei salarii medii! hai, fie, cinci! „Disperarea rusească”, fragmentul cu care am început și care credem că este un model de atenționare, dar și de destabilizare, mai ales a Europei de Est, ca să nu zicem numai România, dar bețivi există peste tot, nu vorbește de loc de arestarea-desființarea muncii mai ales pentru această parte de Europă!...sau opune alcoolul lipsei de valoare a manoperei din această parte a lumii. Și toți, care s-au înscris pe acest drum al abolirii muncii din viața omului, sunt criminalii momentului. Acest popor al nostru, românesc, și-a spus odată, corect, cuvântul: 300 de parlamentari sau deloc! Se știe ce a urmat, ce urmează!... Iată, începem să vorbim tot mai mult de viitor, ca niște oameni continuu...beți! și, trăind, într-o reală disperare românească...

Simion PETRE

Deus praecepta sex

Ziar de cultură realizat de Asociația ECOSTAR 21
Editura INTOL - PRESS, prin SC INTOL SRL, și
SENATUL EDILOR VÂLCEA

Director: Bogdan CICHIRDAN
Consilier editorial: Constantin POENARU
Redactor șef: Petre CICHIRDAN
Colaboratori: Felix SIMA
Mihai SPORIȘ
Gheorghe SPORIȘ
Gheorghe DUMITRAȘCU
Simona Maria KISS
Gheorghe PANTELIMON
Adina DUMITRESCU
Gheorghe MĂMULARU
Constanța BADEA
Ilie GORJAN

Tehnoredactare computerizată: Bogdan CICHIRDAN.
Adresa: Calea lui Traian 169, bl. 5, sc. E, ap. 3
Tel/Fax: 0250.736615, 0350.401254, 0746.029824,
E-mail: cichirdan@yahoo.com
Parteneri media: www.culturaarsmundi.ro

Preț: 3 lei

NOTĂ

Ziarul apare cu 16 pagini, când poate, și respectă Legea 186/2003! Ziarul se adresează cetățenilor cu diverse preocupări culturale de la sat și de la oraș. Articolele, grafica, fotografiile nesemnate aparțin editorului. Autorii păstrează responsabilitatea conținutului.

Tipărit la Procom, Tg. Jiu, 28.09.16